

JÎYANUS

hayy û ego

3. Dalga: Politika

ERCAN TURAN

KÖKLER SAPMALAR KRİZLER

S∞N
MEDENİYET

Bu kitabın tüm yayın hakları *Ozan Yayıncılık*'a aittir. Tanıtım için yapılacak alıntılar dışında tüm alıntılar, Kültür Bakanlığı Telif Hakları Sözleşmesi gereği yayınevinin iznini gerektirir.

3. Dalga: Politika / Ercan Turan

Yayın Yönetmeni: Arzu Sandal
Editör: Abdullah Demir
Kapak Resimleri: K. Özlem Adanur
Kapak Tasarımı: Kevser Akgüneş

Baskı ve Cilt: Ozan Matbaacılık
Davutpaşa Caddesi Güven Sanayi Sitesi B blok Kat: 2 No: 352
Topkapı - İSTANBUL

Kütüphane Bilgi Kartı (CIP):

3. Dalga: Politika / Ercan Turan

Jıyanus, Hayy û Ego, Kökler Sapmalar Krizler, Son Medeniyet
Felsefe, Siyaset, Sosyoloji, Türkiye, Dünya

Ozan Yayıncılık Ltd. 1. Baskı Şubat 2021, Türkiye, İstanbul, ???? sayfa

ISBN: 978-605-7569-????

Sertifika No: 42194

Dağıtım:

İstanbul: 2A, Alfa, Alkim, Artı, Bilgi, Çağaloğlu, D&R, Derya Dağıtım

Final, Paraf, Remzi, Say, Totem, Yalpaze

Ankara: İmge, Kıta, Ekinoks, Arkadaş Kitabevi

İzmir: Güneş

İnternet satış:

www.idefix.com, www.kitapyurdu.com, www.kitapyeri.com,
www.dr.com.tr www.netkitap.com, www.hermeskitap.com, www.babil.com,
www.1001kitap.com.tr, www.kitapdenizi.com, www.finalpazarlama.com,
<http://www.kitapsan.com.tr>

OZAN YAYINCILIK LTD.

Alemdar Caddesi Güzel Sanatlar Sk. No: 13 Çağaloğlu İstanbul

Tel: 212.511 93 95 - 520 43 90 Faks: 212.527 98 47

Email: info@ozanyayincilik.com Web: www.ozanyayincilik.com

Ercan Turan (hayy û ego)

10 Nisan 1978 doğumlu.

Felsefe ve Kamu Yönetimi öğrenimi gördü.

13 yıl felsefe, psikoloji, sosyoloji ve mantık öğretmenliği yaptı. Bu süre zarfında özel bir yayınevi için birçok ders ve sınava hazırlık kitabı yazdı. Kendi adını taşıyan ilk eseri 2009 yılında yayımlanan Üniversitas kitabıdır.

Haziran 2015'ten beridir eve kapanmış okumaya, düşünmeye ve yazmaya çalışıyor. Jîyanus bu sürecin bir meyvesidir.¹

E-mail: ercan-turan@hotmail.com

¹ Bu eser, yazarının isteği üzerine editörlük süzgecinden geçirilmeden ham bir şekilde basılmıştır. Yazar şunları amaçlamıştır:
Eserdeki yazım, anlatım ve dilbilgisi sorunlarının, içinde bulunulan çağın ve insanının sorunlarını temsil etmesi.
Düşünün, kusurları, zaafı ve hatalarıyla birlikte görülmesi.
Düşünme eyleminin-etkinliğinin ve disiplininin, kök, sapma ve kriz halleri ile öncül, süreç ve sonuçlarının okuyucu tarafından en doğal şekilde gözlemlenmesi.
Okuyucunun eser karşısında sürekli canlı-özne olması.
Altı yıla yayılmış sohbet doğasının mümkün olduğunca korunması.

İÇİNDEKİLER

∞ polîtîkayên: politikalar ∞	9
∞ kirîne xirab: kötü alışveriş ∞	14
∞ nezanînek mezin: büyük cehalet ∞	18
∞ navîn: orta ∞	20
∞ qanûnî û exlaqî: yasal ve ahlaki ∞	23
∞ kêfên: zevkler ∞	26
∞ îdeolojiya: ideoloji ∞	31
∞ mejî: beyin ∞	34
∞ terorîzmê û dewletê: terör ve devlet ∞	38
∞ Nietzsche ∞	40
∞ perestgeha îblîs: şeytanın mabedi ∞	44
∞ serşûştin: yıkanmak ∞	49
∞ sekularîzmê: laiklik ∞	53
∞ ademokrasiyê: demokrasi ∞	55
∞ newroz: nevrûz ∞	67
∞ hesin: demir ∞	69
∞ mezopotamya ∞	73
∞ kesayetîya: şahsiyet ∞	77
∞ cehnem: cehennem ∞	83
∞ xelatî û cezayê: ödül ve ceza ∞	85
∞ baweriya xirab: kötü inanç ∞	88
∞ mekanîka xirabiyê: kötülüğün mekaniği ∞	92
∞ mekanîzmayê îdeolojiyê: ideoloji mekanizması ∞	95
∞ şahidê: şahit ∞	102
∞ voyager 1 ∞	105
∞ konfederalizma global: küresel konfederalizm ∞	106
∞ enfal ∞	108
∞ mirin û veşartî: ölüm ve sır ∞	109
∞ rêberê: lider ∞	116
∞ parzemînan winda: kayıp kıtalar ∞	117
∞ şaristaniya hevdem: muasır medeniyet ∞	119

∞ dılovan: merhametli ∞	125
∞ mılķê taybet û nırxê: özel mülk ve değır ∞	126
∞ mêvan: misafir ∞	127
∞ dersim ∞	131
∞ jiyana te ye: senin hayatın ∞	132
∞ empatiye û sempatiyê: empati ve sempati ∞	134
∞ jiyana: yaşantı ∞	137
∞ paqijkirina xırab: kötü temizlenme ∞	140
∞ çavên: gözler ∞	144

∞ polîtîkayên² ∞

Bak şu hükmetme meraklılarının tarihine, ne görüyorsun ego?

SÖZLER: "Hükmeden, tahakkümü tarafından hükmedilir." Karl Marks

Hayvanları, ateşi, toprağı, suyu, ekinleri, yazıyı, demiri, çeliğı, altını, kömürü, petrolü, makineyi, sanayiye, parayı, kentleri, elektrik hatlarını, kara yollarını, deniz yollarını, hava yollarını ve internet ağlarını kontrol etme delisiyiz. Ne büyük korku ama! Şu muhteşem hayata şahit olamadan ölümler gibi yaşayıp ölmek artık kader olmamalı!

Aşkı, tutkuyu ve güzelliğı kötü yerlerde mi arıyorsunuz?

Maurice Barrès'e göre bir savaşta düşünsel yapılardan oluşmuş "cephaneler" vardır. Bu yapılar arasında, estetize edilmiş bir kendi var oluşunu muhafaza etme, kan gizemciliğı, toprak kültü, ölümler kültü, halk ruhu kültü ve romantik-dinsel milliyetçilik yer almaktadır.³ İşte bunlar faşizmin temelleridir. Bütün topluluklar, toplumlar, halklar ya da milletler tıpkı ölümlerde olduğu gibi faşizmde eşitlenirler ve bu eşitliğe tutundukları kadar hayatta kalırlar. Adaleti, estetiğı, doğruyu bırakırlar, tevhit ilkesinin etrafında ya da altında toplanıp birlikte yaşamayı düşünmezler. Herkes evrimci faşist bir tanrı altında dikey hiyerarşik savaşlara mahkûm hale gelir. Böylece aşk, tutku ve güzellik hayata inmeden uçup gider.

Bu kötülük hali sözleşmelerle neden aşlamadı?

² Polîtîkayên: Politikalar

³ Benjamin, Walter, 2007, Estetize Edilmiş Yaşam, Sanattan savaş ve siyasete Alman Faşizminin Kuramları, Çev.: Ünsal Oskay, Derin Yayınları, İstanbul, s.85

Çünkü kaybedeceği şeyleri olanlar, kaybedeceği şeyleri olanlarla anlaştılar. Devlet, ilk hırsızların ilk sözleşmesi ile kurulmuştur. Hal böyle olduğu içindir ki, hırsızlar arasında yapılmış sözleşmelerden insanlara hayır gelmiyor. Bugün herhangi bir ülkede iktidar olmak için bu hırsız şeytanlarla masaya oturup anlaşma yapmak gerekiyor. Dünyadaki hiçbir devlet ya da iktidar, şeytani olmaktan azade değildir. Azade olmanın teorisi bile düşünülmüş değildir!

Böyle bir teoriyi düşünmenin temeli-esası ne olabilir?

İnsanlığın amacı özgürlüktür... Bu da ancak ve ancak menzili tevhit olan dikey ve yatay eksenlerin ikame edilmesiyle mümkün olabilir.

Böyle bir menzil olmadan olmaz mı?

SÖZLER: *"Doğa (natüralizm), tarih (historizm), toplum (sosyolojizm) ve ben (kendim) insan için birer zindandır."*⁴ Ali Şeriati

Menzil olmadığında her şey zindan haline gelir!

Sen hangi hallerden geçtin ego?

SÖZLER: *Geçmişte kalmış çağ dalgalarının görece bütün güzelliklerini ve hastalıklarını taşıyorum ama daha fazlasını da taşıyorum.*

Önceleri herkes gibiydim, çoğunluk gibi, sadece yeme, içme ve barınma ile hayata tutunuyordum. Bu halimi dedem sayesinde görece çabuk atlattım diyebilirim. Çoğunluktan saptığım oranda kendimi daha çok insan gibi hissettim. Kendim dışındaki varlıkları ve olayları çok seyrettim, hayret duygusunu çok yaşadım, düşündüm, şahit oldum ve bunlar çok zamanımı aldı. Bu uzun zaman içinde hep bir şeyin boşluğunu hissettim. O boşluk bendim, yani kendimden yoksunluğumdu. Böylece kendimi aramaya, onu nerede kaybettiğimi bulmak için hayatımı düşünmeye başladım. Bu yeterli olmadı ve daha da geçmişe gitmem gerektiğini fark ettiğimde elimden geldiğince bütün insanlık tarihini öğrenmeye ve düşünmeye çalıştım. Bu da yeterli gelmemeye başlayınca kâinatı da

⁴ Şeriati, Ali, 2015, İnsanın Dört Zindanı, Çev.: Hüseyin Hatemî, İşaret Yayınları, İstanbul, s. 40 ve s. 49

anlamaya ve düşünmeye çalıştım. Zaman içinde kendimle, insanlıkla ve kâinatla ilgili ulaştığım bir “olan bilgisi”, başka bir şeyi daha düşünmeye itti beni; “olması gerekeni,” derken, olan ve olması gereken arasındaki uçuruma şahit oldum, hayretler içinde kaldım ve dehşete kapıldım. Bu uçurumun nasıl kapanabileceğini düşünmeye başladım. Düşündükçe bilincimde ontolojik, epistemolojik ve pratik bir dünyanın tevhidi oluşmaya başladı. Şimdi bu tevhidi yolculuğumu kitaplarla insanlara anlatmaya çalışacağım ve nasip olursa şehirlere ve kentlere ineceğim. Yol devam ediyor hayy...

Hayatın amacı nedir?

SÖZLER: “Bir tek hedef eksiktir; henüz insanlığın bir hedefi yoktur.”⁵ Nietzsche

Hayatın amacı, hayatın kendisidir diyerek kestirme bir cevap verebilirim ama sanırım burada cennetin ve cehennemin niyetini ya da amacını da düşünmek gerekir. Bu amacı düşünenin ise tek bir yolu vardır, o da tevhide sarılmaktır. Çünkü başka türlü bu büyük soruyu ve cevabını düşünemeyiz!

Ne demek istiyorsun?

Bana göre dikey ve yatay eksenleri tevhit üzere olan bir dünyayı ikame edebilirsek gözümüze birçok sır açılacak. O sırlardan birisi de hayatın amacıdır.

Tevhit’e sarılmazsanız ne olur?

FRAGMANLAR:

Polis memuru: Biraz karmaşa var, değil mi?

Mr. Royal: Halının altına süpürülmeyecek bir şey değil.⁶

Aretxaga, modern devlet iktidarının öne çıkan özelliklerinden birinin, hâkimiyeti altında kurduğu “korkunç yakınlık biçimleri” olduğunu söyler.⁷ Tevhit’e sarılmadığımız taktirde yer yüzünü tanrılar basar. Herkes “korkunç yakınlık biçimleri”

⁵ Nietzsche, Friedrich, 2010, Böyle Buyurdu Zerdüş, Zerdüş Çev.: Korkut Ata, İlgî Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul, s. 101

⁶ Wheatley, Ben, 2015, High-Rise / Gökdelen

⁷ Zengin, Aslı, 2011, İktidarın Mahremiyeti, İstanbul’da Hayat Kadınları Seks İşçiliği ve Şiddet, Metis Yayınları, İstanbul, s. 31

arasında nesneleşir. Böylece insanın kemal bir menzile doğru yol alması ve özgürleşmesi imkânsız hale gelir.

Tevhit medeniyeti ne zaman başlayacak?

Kullara ve şeylere tapmayı bıraktığımız zaman, sınırlar-hudutlar kalktığı zaman, bayrakları hatırlamak istemediğimiz zaman, geçmişimizden, yaptıklarımızdan utandığımız zaman, affedilmek için yere kapanıp gözyaşları içinde Ona yakardığımız zaman, güneşe, aya, yıldızlara, ovalara, vadilere, dağlara, nehirlere, denizlere, okyanuslara, hayvanlara, bitkilere ve aynadaki yüzümüze bakmaya utandığımız zaman, biriktirdiklerimizi özgürce ve neşe içinde terk ettiğimiz zaman!

Peki, böyle bir zaman gelecek mi?

İnsan sorumluluğunu görebilirse gelecek. İster Ona inanalım ister inanmayalım ama umudumuz ve amacımız bu olmalı. Dünyada ve ahirette başka bir şekilde kurtulmamızın yolu yoktur.

Tevhit'i neden sadece şahıs düzeyinde değil de bir medeniyet düzeyinde de düşünme gereği duyuyorsun?

Çünkü insan hem bir bireydir hem de içtimai-toplumsal yönü olan bir varlıktır. Dolayısıyla şahsiyeti ve toplumu bir arada düşünmek zorundayım. Bir düşünür olmama rağmen ben bile toplumdan bağımsız değilim.

Tevhit aşkın bir varlığa dayanmak zorunda mıdır?

Tevhit üzere olan bir toplumu ve şahsiyeti düşünmek için ilahi aşkın bir varlığa inanmak gerekmez. Yani Tevhit ya da tümellik, tözsel bir varlıktan bağımsız da düşünülebilir.

Hegel'e kulak verelim: İnsan içinde yaşadığı dünyayı kendi eyleminin ürünü olarak göremedikçe kendi tümelliğini (evrenselliğini, insan-olmaklığını) tözselleştirerek bağımsız bir varlık olarak tasarlayacak ve kendi gerçek dünyasının ötesine yansıtacaktır. Din ve felsefe karşıtlığının ortadan kalkması için, her şeyden önce insanın aşkınlık kategorisinden kurtulması ve kendi tümelliğini bu kategoriye başvurmadan yani kendi gerçek dünyası ötesinde bir varlığa gönderi yapmadan

kavrayabilmesi gerekir. Bu ise, yalnızca felsefi, düşünsel bir çabanın ürünü olamaz. İnsanın bunu başarması, ancak, toplumsal-politik gelişimin belli bir anında gerçekleşebilecektir.⁸

İnsanlar bugüne kadar ne tür politik akıllara maruz kaldılar?

SÖZLER: Bütün hayatı çekiç ve çivi gibi görmek hepimizi kör etti!

İnsanlar hafif zararlardan intikam alırlar, ağır zararlardan ise intikam alacak halleri kalmaz. Bir insana yapılan kötülük öyle olmalıdır ki, intikamından korkmaya yer kalmasin.⁹ Bu sözleri söyleyen Machiavelli'ye bir İngiliz atasözü ile cevap vermek lazım: "Düşmanını asla umutsuz bırakma, çünkü umutsuzluk düşmanını güçlendirir." Bunlardan hangisi doğru desem insanlar en az ikiye bölünürler. Bugüne kadar yaşanan ve yaşanmaya devam eden de bu "iki ana akım akıl ve türevleri" oldu. Hatta bunlar "devlet akıllı, reel politik ve kültürel evrim" başlıkları altında teorize bile edildiler. Bu akıllarla dünyayı ve hayatı cehenneme çevirdik.

Din; insanı terbiye edemedi mi?

AYETLER: Onları savaşta ele geçirirsen, kendilerine öyle bir muamele yap ki onların arkasındaki bütün öbür düşmanlara da ibret olsun da akıllarını başlarına alsınlar.¹⁰

Bütün dinlerde savaşın da barışın da ayetleri mevcuttur. Akıl, neredeyse istediği her şeyi dinlerde bulabilir. Böyle bir şey insanı hakıyla terbiye edemez!

Bu durumu nasıl açıklıyorsun?

Bütün dinlerin dikey ve yatay boyutları vardır. Dikey boyutu bütün tarihi kuşatır ve aşar ama yatay boyut tamamen tarihe içkindir ve bu boyutun çoğu da sadece geldiği çağ dalgasına uygundur. Bütün dinler, duygu çağı dalgası içindeki insanlara inmişlerdir. Bu çağ dalgasının kuralları ve koşulları çok acımasızdı. Çünkü bilinç henüz yeterince gelişmediği için do-

⁸ Bumin, Tülin, 2010, Hegel, Bilinç Problemi, Köle-Efendi Diyalektiği, Praksis Felsefesi, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, s. 13

⁹ Machiavelli, Niccolo, 1955, Hükümdar, Çev.: Yusuf Adil Egeli, Ankara, s. 6

¹⁰ Enfal, 57. Ayet

ğal evrim insanlar arasında neredeyse en çıplak haliyle dolaşımdaydı. İnen ayetler de bu dolaşıma uygun olmak zorundaydı.

O zaman dinlerde büyük değişimler mi yapmak gerekir?

Bizler duygu çağı dalgasında değiliz, neredeyse yarımız biliş çağı dalgasında. Bu dalgayı bile geride bırakmış olmamız gerekirken, binlerce yıldır duygu çağı dalgasına demir atmış olmamız akıl alır gibi değil. Bu duruma rağmen dinlerde herhangi bir değişime gidilmesini doğru bulmam, çünkü böyle bir teşebbüs de insanlar üzerinde başka tahakkümler kuracaktır. Ben dikey ve yatay eksenleri olan bir medeniyet çerçevesi içinde herkesin istediği şekilde yaşamasından yanayım.

Bu çerçeveyi kimler düşünebilir?

Sadece ve sadece filozoflar!... Hesiodos, binlerce yıl önce tanrıları yazıya dökerek kamusal bilincin nesnesi haline getirdi ve bu Yunan Aydınlanması'nın temelini oluşturdu. İnsanlığın yeni bir aydınlanmaya ihtiyacı vardır ve bunun için dinler de dâhil her şeyi dikey ve yatay eksenlerin içine alarak yeniden okumak ve düşünmek zorundayız.

∞ kirînê xirab¹¹ ∞

SÖZLER: İşgalci dışarıdan gelecek diye kaleler inşa ederiz, oysa içimizdeki işgalciye dur diyebilecek bir medeniyet ikame etmemiz gerekir.

Kötü bir alışverişe dönüştürdüğünüz hayat nasıl değişebilir?

İnsanların çoğunun belli bir vasatta-adalet noktasında toplanmaları gerekir ki ifrat ve tefrit çok az olabilsin ve böylece kötü halimiz değişebilsin. Bu da hiç kuşkusuz en azından biliş çağı dalgasında olmayı gerektiriyor. Çünkü akli kullanma, bilgi-

¹¹ Kirînê Xirab: Kötü Alışveriş

nin kamusallaşması, sınıflı toplum, insan haklarının korunması, güçler ayrılığı, merkezi, yarı merkezi ve dağıtık sistemlerin kurulması ancak bu çağ dalgasında mümkün olabilir.

SÖZLER: İlahi ya da beşerî kaynaklı her devrim, kendisinden önceki kötülüğü restore edip onun sınırlarını genişletmekten başka bir işe yaramadı.

Amacın nedir?

Eric Fromm'a kulak verelim: İnsandaki gizilgüçlerin eksiksiz biçimde gelişmesine hizmet eden çevre koşulları nelerdir?¹² İşte ben bu çevre koşullarını düşünmeyi amaçlıyorum.

SÖZLER: Kendi vücudunu yemeyi alışkanlık haline getirmiş bir varlık ne kadar güçlü olursa olsun yok olmaya mahkûmdur.

Aileyi nasıl görüyorsunuz?

İyi kanun koyucular, evliliğin imparatorlukların en emin temellerinden biri olduğunu çünkü halkların buna bağlı olduğunu hissetmişlerdir.¹³ Sadece Zerdüşt "çoğalın" demiyordu, Konfüçyüs de bunu kutsuyordu. Her Firavun, sürekli Firavun kalmak için küçük Firavuncuk sayılarının çoğalmasını ister. "Pers kralları her sene tebaalarından en fazla çocuk sahibi olanlara armağanlar verirlerdi."¹⁴ Bugün de durum aynı, değişen bir şey yok. O halde şu evlilik, aile kurumunun ve çoğalmanın aklın konusu kılınması hayati önemdedir. Ahura Mazda şunları söyler: "Sadık kalmak ve en azından dokuz günde bir evliliğe özgü görevini yerine getirmek, kocanın başlıca zorunluluklarıdır. Kadınlıklar da boyun eğmek, saygı göstermek ve itaat etmektir."¹⁵

Her şeytan Tanrıyla iş birliğine girerek evlere girer, önce er-

¹² Fromm, Eric, İnsandaki Yıkıcılığın Kökenleri, I. Cilt, Çev.: Şükrü Alpagut, Payel Yayınları, s. 402

¹³ Pierre, Claude Emmanuel Joseph, 2012, Zerdüşt, Konfüçyüs ve Muhammed, Avesta Yayınları, İstanbul, s. 38

¹⁴ Pierre, Claude Emmanuel Joseph, 2012, Zerdüşt, Konfüçyüs ve Muhammed, Avesta Yayınları, İstanbul, s. 42

¹⁵ Pierre, Claude Emmanuel Joseph, 2012, Zerdüşt, Konfüçyüs ve Muhammed, Avesta Yayınları, İstanbul, s. 43

keçe boyun eğdirir, sonra onun eliyle kadına ve kadın da çocuklara. Her erkek, kadının sesini duymamak için onu öldürür ve her ölü kadın da ölü erkekler ve kızlar yetiştirir. Kötülük-kölelik zinciri işte böyle kurulur. Ne kadar da kötü bir alışveriş bu böyle! Tevhit üzere olan şu muhteşem hayatı yaşamak varken Firavunlara kul olmak. Sadece yemeyi, içmeyi, barınmayı ve üremeyi hayat sanmak. Hayır, bu böyle gitmez!

FRAGMANLAR: Daha fazla sınır var mı? Hem de her zamankinden fazla. Her caddenin kendi barikatı ve sınır çizgisi var. Arsaların arasında "tampon bölge" var. Onu ya çalılıklarla ya da suyuyla gizliyorlar. Oraya düşen ya dikenli tellere ya da lazer ışınlarına yakalanıyor. Bütün ev sahipleri veya daire sahipleri, isimlerini kaplarına silah gibi çivileyip, sabah gazetesini dünyanın lideri gibi kontrol ediyorlar. Alman halkı insan sayısı kadar çok küçük hükümetlere bölündü.¹⁶

Tek'in ya da çoğulun tiranlığı dışında bir yol bulmanız gerekmez miydi?

SÖZLER: Me-ti, söyle dedi: Halkın güveni, ona başvuruldukça tükenir.¹⁷

Montesquieu, demokrasiye zarar veren, onu tahrip eden iki şey olduğunu söyler: Eşitsizlik ruhu ve aşırı eşitlik ruhu. Bunlardan eşitsizlik ruhu, yurttaşlar artık kendi çıkarlarını ülkelerinin çıkarlarıyla özdeşleştiremedikleri ve dolayısıyla, diğer yurttaşların çıkarlarını bir tarafa bırakarak, kendi çıkarlarını öne çıkarmaya ve başkaları üzerinde politik güç elde etmeye kalkıştıkları zaman ortaya çıkar. Aşırı eşitlik ruhu ise insanlar yurttaşlar olarak eşit olmakla yetinmeyip, her bakımdan eşit olmayı istedikleri zaman söz konusu olur.¹⁸

Bana göre ise ne sadece halk ne grup ne de tek kişi adaleti sağlayabilir. Dikey ve yatay eksenlerle bunların hepsi kuşatılma-

¹⁶ Wenders, Wim, 1987, Der Himmel über Berlin

¹⁷ Brecht, Bertolt, 1977, ME-Tİ Tarihte Diyalektik, Çev.: Ahmet Cemal, Günebakan Yayınları, İstanbul. s. 148

¹⁸ Cevizci, Ahmet, 2011, Felsefe Tarihi, Say Yayınları, İstanbul, s. 660

lıdır. İnsanın hayat tutkusu ve halkın güveni başka türlü korunamaz.

SÖZLER: “Eğer bir lamba ya da ev sanat yapısı olabiliyorsa insan yaşamı neden olmasın ki?”¹⁹ Michel Foucault

İnsanın hayatı nasıl işgal edilir?

Devletin temelinde yatan şey, özgür ve bilinçli bir siyasal özne olarak insan değildir... Doğum doğrudan doğruya ulus (millet) oluyor (kişi doğduğu anda vatandaş oluyor); öyle ki, bu iki terim arasında hiçbir ayırım alanı (scarto) bulunamıyor. Haklar, insanlara (ki insanlar asla sadece insan olarak ortaya çıkmıyor) ancak ve sadece vatandaş sıfatıyla veriliyor (ya da ancak vatandaş sıfatıyla bu haklarla doğmuş oluyorlar).²⁰ İnsan, insan olmağını doğar doğmaz kaybeder. Onun annesi de babası da akrabaları da ve hatta artık bütün yönleriyle onu yeniden yaratacak tanrısı da kültüredir-devlettir. Bu durum köle ahlakını kuşananlar için bir sorun olmayabilir ama sorumluluğu yüklenmek ve özne olmak isteyen tevhit ehli insanlar için kesinlikle en önemli sorundur.

SÖZLER: “İnsanlar ikiye ayrılır; insana uyup yaşayanlar ve Tanrıya uyup yaşayanlar.” Augustinus

Ulus devletlerle birlikte insan ne hale düştü?

SÖZLER: “İyi bir vatansever olmamız için insanlığın geri kalanının düşmanı olmak zorunda olmamız üzücüdür.” Marcus Porcius Cato Uticensis

Ödev zor mesele, öyle değil mi?

Sartre’a göre insan, sınırsız özgürlük düşüncesini taşıyabilecek, onun ağırlığını kaldıracak durumda değildir ve bunaltı, tasa ya da endişeden kurtulabilmek için özgürlüğünü inkâr etmeye kalkışır.²¹ Özgürlük çok ağır bir sorumluluktur, insan

¹⁹ Foucault, Michel, 1984, Özne ve İktidar, Çev.: Işık Ergüden, Osman Akınbay, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, s. 193

²⁰ Agamben, Giorgio, 2013, Kutsal İnsan, Egemen İktidar ve Çıplak Hayat, Çev.: İsmail Türkmen, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, s. 155

²¹ Cevizci, Ahmet, 2011, Felsefe Tarihi, Say Yayınları, İstanbul, s. 1164

onu taşımamak için devletlere, insanlara ve mala-mülke tapar. Mezara girene kadar bu yolun yanlış olduğunu haykıran hiç kimseye kulak vermez. Hatta bu yanlışlığı haykıranları linç eder.

SÖZLER: Varsayın ki dünyanın en ahlaksız insanıyım; iyi ama size ilahlık taslayan başınızdaki o insanlar gibi sizden annelerinizi, babalarınızı, kızlarınızı ve oğullarınızı almaya gelmedim ki! Hayatınızı çalmaya gelmedim ki! Ben sadece ve sadece sohbet etmeye ve sizinle birlikte hayatı yaşamaya geldim.

İnsanı nesne haline getiren ideolojiler nasıl aşılabılır?

Adaletle aşılabılır ve adalet ideolojiden en mükemmel uzaklıktadır.

Ne demek istiyorsun?

Adaletin sadece ve sadece dünyayı bölüşmeye dönüşmemesi için dikey ve yatay eksenlere bağlanması gerekir.

∞ nezanînek mezin²² ∞

SÖZLER: Direnme eylemi ne bilgidir ne de karşı-bilgidir. Karşı-bilgi ancak direnme eylemine dönüşebildiği sürece etkili olabilir.²³ Gilles Deleuze

Politik alanda korkunç olan nedir?

Fransız Devrimi'nin gerçekleştiği ilk günleri Alexis Tocqueville şu şekilde gözlemlemişti: "Paris'te tüm gün boyunca otobüsün eski ajanlarından birisini, ne bir asker ne bir jandarma ne de bir polis gördüm; Ulusal Muhafızlar bile ortadan kaybolmuştu. Yalnızca halk silahlıydı, kamu binalarını koruyorlar, nöbet tutuyor, emir ve ceza veriyorlardı; bu koca şehrin

²² Nezanînek Mezin: Büyük Cehalet

²³ Deleuze, Gilles, 1987, Yaratıcı Eylem Nedir?, Çev.: Ümid Gurbanov, İlker Koçael, Youtube

bütününü hiçbir şeye sahip olmayanların elinde görmek, olağanüstü ve korkunç bir şeydi.”²⁴

Bana göre politik alanda tek başına korkunç olan şey ne tekin ne grubun ne de kitlelerin yönetimidir. Korkunç olan şey, ortada herhangi bir adalet fikrinin olmamasıdır.

Adalet fikrinin olması yeterli olur mu?

Hayır, yeterli olmaz, adaletin mutlaka bir menzili olmalıdır. Çünkü menzili olmayan bir adalet, en fazla dünyalıkları bölüşme seviyesinde kalabilir.

FRAGMANLAR:

- *Ne olmak isterdin?*
- *Nefret ettiğiniz her şey!*²⁵

Özgürlüğün önündeki en büyük engel nedir?

Birer tanrı gibi davranan devletlerdir. Bugün düşünürler bile devletlere adeta tapıyorlar ve “devlet aklı” dediklerinde adeta kendilerinden geçiyorlar. Tanrı’nın adını ağızlarına aldıklarında bile bu kadar heyecanlanmıyorlar. Düşünürlerin bile devlet karşısında bu derece düştüğü bir çağda kitleler ne yapabilir, bunu düşünmek bile istemiyorum!

SÖZLER: *Bir devlet teşkilatı kurma meselesini çözmek, tabir caizse, şeytanlardan mürekkep bir millet için bile mümkündür (yeter ki zekâları olsun).*²⁶ Kant

Rousseau’ya göre özgürce yapılan her iş şu iki etkenden doğar: “Biri ruhsal etken, yani işi belirleyen, tanımlayan istem; öbürü maddesel etken, yani işi gerçekleştiren güç. Bir nesneye doğru gittiğim zaman, önce ona gitmek istemekliğim gerekir, sonra da ayaklarımın beni ona götürmesi. Bir kötürüm koşmak istese, çevik bir adam da istemese, ikisi de oldukları yerde kalırlar. Politik bütünde de aynı etkenler vardır: Güç ile

²⁴ Harman, Chris, 2010, Halkların Dünya Tarihi, Taş Çağından Yeni Bin yıla, Çeviren: Uygur Kocabaşoğlu, Yordam Kitap, İstanbul, s. 329

²⁵ Welles, Orson, 1941, Yurttaş Kane

²⁶ Kant, Immanuel, 1960, Ebedi Barış Üzerine Felsefi Deneme, Çev.: Yavuz Abadan, Seha L. Meray, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara, s. 34

istem onda da birbirinden ayrılır. İsteme yasama gücü, güce de yürütme gücü denir. Bunların ikisi birleşmedikçe politik bütünde hiçbir şey yapamaz, yapılmamalıdır da.”²⁷

İnsanlar artık özgür olmayı yeterince istemeliler ve daha sonra da bunu gerçekleştirmek için harekete geçmeliler. Tabi bunları yapmaları için de bilincin hakkını veren namuslu düşünürlerin onlara menzili göstermesi gerekiyor. Çünkü menzili olmayan istemler ve hareketler yıkıcı olmaktan kurtulamayabilirler.

∞ navîn²⁸ ∞

SÖZLER: “Karanlıktan korkan bir çocuğu kolaylıkla affedebiliriz. Hayattaki gerçek trajedi yetişkinlerin aydınlıktan korkmasıdır.” Platon

“... içinde galaksi kümelerinin olduğu “çukurlar” kara maddenin yoğunluğunda, ortalama yoğunluğu sadece yüz binde biri kadar yükselten küçük sapmalardır (ortalama yoğunluğun 1,00001 katı). 21. Yüzyılın ilk on yılında gözlemsel kozmolojinin en büyük başarılarından biri, kozmik ardalan ışımasındaki düzensizliklerin tam bu büyüklükte, yüz binde bir olduğunun saptanmış olmasıdır. Bu demektir ki, bu düzensizlikler, yani galaksi kümelerinin büyüdüğü tohumlar, Evren gençken çok uzun zaman önce oluşturulmuştur. Düzensizlikler eğer kritik sayı 10^{-5} ’ten küçük olsaydı düzensizliklerin gelişmesi daha zor olurdu. Eğer 10^{-6} olsaydı yıldız ve galaksilerin büyümesi imkânsız olurdu. Eğer 10^{-4} olsaydı bütün galaksi kümesindeki madde kadar madde içeren büyük galaksiler olabilirdi. Ama eğer 10^{-3} olsaydı, sadece karadelik-

²⁷ Rousseau, Jean-Jacques, 2006, Toplum Sözleşmesi, Çev.: Vedat Günyol, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, s. 53

²⁸ Navîn: Orta

ler ve ışıma olurdu. Evren'in neden Büyük Patlama'dan (Şişmeden sonra) dolayı bu kozmik sayının herhangi bir değeriyle oluştuğu açık değildir, ama galaksilerin, yıldızların ve insanların var olmasına olanak verecek aralıkta bir değere sahiptir. Daha küçük dalgalarda enteresan hiçbir şey olamazdı; daha büyük dalgacıklarla evren çok daha vahşi olurdu..."²⁹

Kâinata belli oranlardaki sapmaların, düzensizliklerin, ölçülerin, yasaların hâkim olduğunu ve varlığımızı da bunlara borçlu olduğumuzu artık biliyoruz. Peki, düşünen bir varlığın ortaya çıkmasını sağlayan bu Kâinatı, insan ve toplum hayatıyla ilişkili olacak şekilde yeterince düşüncenin konusu yapıyor muyuz? Hayır.

*FRAGMANLAR: İnsanlar her şeye değer biçen bir otorite istiyor. Fakat seçtikleri bu otorite, gerçeklere veya bunu izleyen sonuçlara dayalı değil.*³⁰

Neden?

Çünkü büyük kitleler ve onların sahipleri-efendileri kendilerini terbiye etmek istemiyorlar.

Teklifin nedir?

Denge anlayışına sahip olmak gerekir, sadece "yin" ya da sadece "yang" olunamaz bir "denge" gerekir.³¹ Bir dengeyi ya da ortayı kamusal hale getiremediğimiz sürece özgürlükten ve iyi yaşamdan mahrum kalmaya devam edeceğiz.

Dengeye, adaletli bir orta yola uyabilecek bir dünya görüyor musun?

Görmüyorum, çünkü ne yazık ki her yer şeytanın işgali altında.

Bu şeytanın nasıl bir aklı ve aracı var?

Batı aklı daha çok diyalektiktir, aracı ise modern paradır.

²⁹ Gribbin, John, 2012, Çoklu Evrenler, Kuantum Fizikinin Evrenleri (Çev.: Emin Karabal), Alfa Bilim Yayınları, İstanbul, s. 74-75

³⁰ McKay, Adam, 2015, Büyük Açık

³¹ Hessel, Stéphane, 2011, Kayıtsız Kalmayın Mücadeleye Katılın, Çev.: İsmail Yerguz, Cumhuriyet Kitapları, İstanbul, s. 57

Doğu ise bu aklın ve paranın kölesidir. Diyalektik; kendisini belirlediğinde-tanımladığında, kendisi dışında hiçbir şey bırakmaz-kalmaz. Emperyal olmasının, her şekle girebilmesinin ve tanrısal-son olarak görülmesinin nedeni budur. Modern para da bu akılla uyumlu bir varlıktır.

Bunu nasıl yapar?

Her şey karşıtıyla vardır, diyalektik hariç! Çünkü diyalektik hem bütün çelişkileri hem de bunların dengesini-sentezini içerdiğini iddia eder. Bu durum bazılarına hümanist, bazılarına tevhit, bazılarına akıl ve doğa birliği, bazılarına evrenselcilik gibi gelebilir, ki geliyor da. Oysa diyalektik, insanın ürettiği “en iyi parçalayıcıdır”. Bütün insanların birbirlerine düşmelerinin nedeni de budur.

SÖZLER: “İnsanın iktidara karşı mücadelesi, hafızanın unutuluşa karşı mücadelesidir.” Milan Kundera

Aynı paranın farklı yüzleri gibi olan Amerika’daki cumhuriyetçiler ve demokratlar, insanlığın doğal değişimini, gelişimini ve dönüşümünü bir çeşit değişim illüzyonuyla dondurmaktan başka bir şey yapmıyorlar. Fakat bunun görülmesini neredeyse imkânsızlaştırmışlardır. Çünkü inşa edilmiş-yapılandırılmış bir diyalektik mantık içinden insanı dönüştürüyorlar ve insan bu mantığın dışına ne yazık ki çıkamıyor. Kurdukları şeytani düzene o kadar güveniyorlar ki, Batı uygarlığının en azılı muhaliflerine bile kendi içlerinde yer verebiliyorlar.

Bu durum karşısında bilim insanları neden bir şey yapmıyorlar?

Deleuze’a kulak verelim: Bir teori totalleştirmez; teori bir çoğaltma aracıdır ve aynı zamanda kendi kendisini çoğaltır... Totalleştirme iktidarın doğasında var ve teori, doğası gereği iktidara karşıttır.³² Fakat bilim açısından mevcut durum ne

³² Besi, Steven., Kellner, Douglas, 2011, Postmodern Teori Eleştirel Soruşturmalar, Çev.: Mehmet Küçük, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, s. 100

yazık ki böyle değildir. Bilim insanları egemenlerin memurları oldukları sürece bilim bir ideoloji olmayı aşamaz ve insanlığa yardım edemez.

Ne lazımdır ego?

SÖZLER: Yepyeni bir dünyaya yeni bir siyaset ilmi lazımdır. Fakat bunu pek düşünemiyoruz. Hızla akan bir nehrin ortasında, cereyan bizi uçurumlara doğru sürükler götürürken ısrarla gözlerimizi hâlâ sahilde kalan bazı artıklara dikmişiz.³³ Tocqueville'in

Egemenler bir türlü terbiye edilemiyorlar mı?

AYETLER: Nedir uluslararasıdaki bu kargaşa, Neden boş düzenler kurar bu halklar? Dünyanın kralları saf bağlıyor, Hükümdarlar birleşiyor RAB'be ve meshettiği krala karşı. Ey krallar, akıllı olun! Ey dünya önderleri, ders alın! RAB'be korkuyla hizmet edin, titreterek sevinin.³⁴

FRAGMANLAR: “Hayır anlamıyorum. Onun boşuna doğmadığı belli. İçimde hareket ettiği ilk gün anlamıştım. Ve büyüdüğü zaman, o dünyaya ışık getirdi. Getirdiği bu ışık, karanlık ve cahil hainleri tehdit etmeye başladı. Kendi sefil, sarsılmaz güçleri dışında, Tanrı ya da başka hiç kimseyi umursamayan tüm bu zorbalara için tehdit oldu. Ve işte sonunda, cehalet, karanlık gelenek ve adetler galip geldi. Artık bir şey anlamıyorum.”³⁵ Sevgili Meryem

∞ qanûnî û exlaqî³⁶ ∞

SÖZLER: “Kötülüklerin ilki ve en büyüğü, haksızlıkların cezasız kalmasıdır.” Platon

³³ Tocqueville, Alexis, 1962, Amerika'da Demokrasi, Çev.: Taner Timur, Türk Siyasal İlimler Derneği Yayınları, Yenilik Basımevi, İstanbul, s. 5

³⁴ Zebur, 2. Mezmur, 2.Bölüm, 2:1, 2:2, 2:10, 2:11

³⁵ Majewsky, Lech, 2011, The Mill And The Cross

³⁶ Qanûnî û Exlaqî: Yasal ve Ahlaki-Etik

Ahlaklı bir toplum için yasalar ve yasalar için de devletin varlığı bir zorunluluktur. Fakat her devlet ahlaklı bir toplumu garanti etmez.

Mevcut devletleri nasıl görüyorsun?

Görece Batılı olanlar dışında hiçbir devleti meşru görmüyorum, çünkü adaletten ve dolayısıyla iyi yasalardan yoksunlar.

Adaletten yoksun olanlar hakkında ne düşünüyorsun?

SÖZLER: “Kanunlardan daha çok, daha ağır, daha geniş haksızlıklara yol açan ne vardır?”³⁷ Montaigne

Nietzsche’ye kulak verelim: Bütün soğuk canavarların en soğuşuna devlet denir; aynı soğuklukla yalan söyler ve ağzından şu yalanı kaçıır: “Devlet olan ben halkım.” Ama ikincisi kuşkusuz daha belirgindir: Devlet ikiye bölünür: bir köpektir; dummanlar ve böğürtüler içerisinde konuşmayı sever. Böylelikle sesinin nesnelerin karnından çıktığına inandırmak ister.³⁸

Devlet amaç mı araç mı?

Devlet de dâhil her şey tevhit menzili-amacı için birer araçtır. Bu amaca hizmet eden her şey meşrudur, hizmet etmeyenler ise bana göre Sünnetullah’la savaştır.

Bilinci iyi durumda olan bazı savaş gazileri neden bu kadar kızgınlar?

Çünkü siyasi davranışın en yoğun hali olan savaşı yaşayan aslanlar, evlerine döndüklerinde kuzuların krallığını görürler ve buna tahammül edemezler.

Devletin daha çok neye hizmet ettiğini düşünüyorsun?

Var olan üretim ilişkilerinden yarar sağlayan iktisadi-politik

³⁷ Montaigne, 2011, Denemeler, Çev.: Sabahattin Eyüboğlu, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, s. 14

³⁸ Colson, Daniel, 2011, Proudhon’dan Deleuze’e Anarşist Felsefe Sözlüğü, Çev.: Işık Ergüden, Versus Kitap, İstanbul, s. 93

güçlü kişiler, düzenlerine yasa gücü vererek kendilerini meşrulaştırmaya çalışırlar.³⁹ Devlet, egemenlerin çıkarlarına hizmet eden bir canavardır.

FRAGMANLAR: *Suçtu kim, kime kanıtlayacak?*⁴⁰

Bu şeytani tekel durumuna karşı insanlar neden bir şey yapmazlar?

Bir ülkede askerlik herkes için zorunluysa, ezilenler ideolojik uyutmadan kaçınmıyorlar demektir... İnsanlar öyle bir dönüştürülüyorlar ki, kölelikte yarıştıkları halde kendilerini özgür sanıyorlar. Onları köle yapan cellatlarına âşık oluyorlar, onlar için yaşıyor, öldürülüyor ve öldürüyorlar. Aile kurmayı ve çoğalmayı bile sahiplerine hizmet edecek şekilde konumlandırıyorlar.

Senin felsefen daha çok bir öğüt mü?

Evet.

Neden?

FRAGMANLAR: *İzin ver planlanan her şey gerçekleşsin. İnanmalarına izin ver. Ve tutkularına gülmelerine izin ver. Çünkü, onların tutku dediği gerçekte duygusal bir enerji değil, ruhları ve dış dünya arasında bir sürtüşme. Ve en önemlisi, kendilerine inanmalarına izin ver. İzin ver çocuklar gibi çaresiz olsunlar, çünkü güçsüzlük muhteşem bir şeydir ve güç hiçbir şey. İnsan doğduğunda güçsüz ve uysaldır, öldüğünde ise katı ve duyarsızdır. Bir ağaç büyürken hassas ve esnektir ama kurduğunda ve sertleştiğinde ölür. Sertlik ve güç, ölümün refakatçisidirler. Uysallık ve güçsüzlük, varlığın canlılığının dışavurumlarıdır. Çünkü katılaştan hiçbir zaman kazanmaz.*⁴¹

Bugüne kadar katı olan hiçbir din, ideoloji, devlet, felsefe, bilim ve sanat hayatta kalamadı. Ama bunlar ölene kadar ken-

³⁹ Jalée, Pierre, 1995, Kapitalizm Nasıl İşler, Çev.: Süreyya Ersoy, Belge Yayınları, İstanbul, s. 12

⁴⁰ Zvyagintsev, Andrey, 2014, Leviathan

⁴¹ Tarkovsky, Andrei, 1979, Stalker/İz Sürücü

dimiz de dâhil her şeyden adeta iğrendik. Hayatın anlamı, tutkusu, büyüü bizi terk etti. Artık yeter... Hoşgörüye, tahammüle, adalete, sevgiye ve merhamete susadık!

Felsefenin bir öğüt olması, her şeyle uzlaşabileceğin anlamına gelir mi?

FRAGMANLAR: *Yaratanın bahçesinde kral olamaz.*⁴²

İnsanı nesneleştiren, onu tevhit menzilinden koparan ve doğaya zulmeden hiçbir şeyle uzlaşmam. Saint-Just'a kulak verelim: "Dünyada, Cumhuriyetçi erdemin hiçbir şekilde uzlaşmaya varamayacağı üç tür alçaklık vardır: Bunlardan birincisi, krallardır; ikincisi krallara uşaklık etmektir; üçüncüsü de herhangi bir yerde hala bir efendi ve bir uşak varken, silahları elden bırakmaktır."⁴³ Silah, sadece ve sadece savunma amaçlı olmalıdır!

SÖZLER: "Özgürlüğün bedeli, ebedi teyakkuzdur."⁴⁴ Aldous Huxley

∞ kêfên⁴⁵ ∞

İnsanlar neden uyuştu?

FRAGMANLAR: *Çoğu insan ne ölümü ne de yaşamın hiçliğini düşünür.*⁴⁶

Çünkü yığın içinde erimeyi sevdiler ve herhangi bir derde sahip olmadılar. Yemeyi, içmeyi, barınmayı, üremeyi ve bunlarla ilgili olan ne varsa biriktirmeyi hayat sandılar. Bu düşük bilinçleri onları yaşayan birer ölüye çevirdi.

⁴² Aronofsky, Darren, 2014, Nuh Büyük Tufan

⁴³ Berger, John, 2011, O Ana Adanmış, Hazırlayanlar: Yurdanur Salman, Müge Gürsoy Sökmen, Metis Yayınları, İstanbul, s.134

⁴⁴ Cesur Yeni Dünya'nın yazarı Aldous Huxley diktatörlük distopyasını anlatıyor, Çev.: İlker Kocael, 2018, Youtube

⁴⁵ Kêfên: Zevkler

⁴⁶ Bergman, Ingmar, 1957, Yedinci Mühür

Bu kötü halin egemenliği kimde?

Yeryüzü şeytanın mabedidir. Bugün şeytanın egemenliği altında inim inim inleyenler ve nara atanlar var, hepsi bu!

Muktedirler iniltileri dönüştürerek egemenliklerini nasıl devam ettiriyorlar?

Beyazların muktedir olduğu Amerika'da siyahi birini, kapitalizmin kurucularından olan İngiltere'de işçi partisini ve İslam'ın hiçbir rüknünün geçerli olmadığı Türkiye'de muhafazakârları iktidarda görebilirsiniz. Fakat bütün bunlar; kendilerini devletin ve toplumun sahibi olarak görenlerin, egemenliklerinin sürekliliği için geliştirilmiş-yapılandırılmış süreçlerdir. Muktedirlerin, halkları kontrol, kolonize ve manipüle etme araçlarının çok gelişmiş olduğunu unutmamak gerekir.

SÖZLER: Bu kültür-uygarlık senin mastürbasyonun şeytan; ben, varlığın sevişeceği bir medeniyeti düşünecek ve ikame edeceğim.

Şeytan nasıl oluyor da bu kadar güçlü veya zeki olabiliyor?

FRAGMANLAR: Daha kötü durumda olan insanların, diğerlerinden daha az şikâyet ettiklerini fark ettin mi? En sonunda kabullenip susmuşlar... Hem cellatları hem de kurbanları barındıran ne geniş ordu!⁴⁷

Dünyayı bir televizyon olarak düşünelim. Şimdi, bu televizyonu yapmak mı zordur yoksa parçalamak mı? Bunun cevabı hiçbir göreceliğe izin vermeyecek kadar nesneldir: Elbette ki parçalamak daha kolaydır. İşte egemenlerin yaptığı şey tam da budur. Parçalamak için zeki olmanız gerekmez, tam tersine zeki olmamanız gerekir. Bugün bilim insanlarının %97'si küresel iklim değişikliğini kabul ederken sadece %3'ü kabul etmiyor. Fakat bu küçük azınlık haklıymış gibi davranmaya devam ediyoruz. Çünkü diğerini hakikat olarak görürsek kendimizi terbiye etmemiz gerekir. Bunun yerine bırak dağınık kal-sın, inceldiği yerden kopsun diyerek sorumsuzca yaşamak bize daha zevkli geliyor. Şeytan gücünü işte bu eğilimimizden, kendimizi terbiye etmeme isteğinden alıyor.

⁴⁷ Bergman, Ingmar, 1969, Anna'nın Tutkusu

SÖZLER: Varsay ki hayat bir okyanus; onu kirletmek mi daha kolay yoksa temiz tutmak mı?

Varlığı ve var oluşu bütünselliğinden kopartarak parçalamak hepimizin doğasında vardır ama tersi de vardır, yani tevhit, ki o en zor şeydir, dağlara yüklendiğinde dağların bile taşıyamadığı şeydir.

Medeniyet yakın mı ego?

Sen hiç atalarının kestiği kafalarla, işgal ettiği, talan ettiği topraklarla övünmeyen bir kavim gördün mü? Övünmek yerine utananların, Tanrıdan ve zulmettikleri halklardan af dileyenlerin çoğunluk olduğunu görürsen, bil ki o zaman medeniyet yakındır. Utanmalıyız, utancımızın yarattığı hüznün içinde adalet ve merhamete sarılmalıyız. Aksi halde haddi bilmez, ifrat ve tefrit arasında salınan bu halimizle kendimiz de dâhil her şeyi öldürmeye devam ederiz.

*FRAGMANLAR: Sanatçılar iki şekilde öldürülür: Onlar hakkında çok konuşulursa ya da hiç konuşulmazsa.*⁴⁸

Çok kötü ölçenlere karşı ne yapmalısınız?

Şeytani her oyuna karşı durabilecek, sürekli canlı ve teyakuzda olan bir bilinci kuşanmak zorundayız. Bu kuşanmanın bir çeşit kaderciliğe dönüşmemesi için tevhit menziline uygun bir hayati ikame etmeye başlamalıyız.

SÖZLER: "... Halkın istediği yönde giden bir sanat, kitlenin ihtiyacını, küçük adamın, adi ruhlu topluluğun ihtiyacını benimserse sefil olur ve bunu devlet kuvvetine güvenerek kendine görev edinmek ve küçük adamın anlayacağı bir sanata müsaade etmek en kötü bilgiçlik olur ve düşüncenin ölümü demektir." Thomas Mann

Kötülük gerçeğin yerine nasıl koyulur?

Dikkat edilirse evrensel bir hukuktan söz etmek mümkün değildir. Sadece küresel, ulusal, yerel, bölgesel birtakım anlaşmalar, uzlaşım ve oyunlar var. Hukukun hem tarihsel hem de tarihi aşan ilkesel yönleri olmalıdır, aksi halde evrensel ola-

⁴⁸ Wajda, Andrzej, 2016, Powidoki/Ardıl Görüntü

maz. Bir ilkeden beslenmeyen hiçbir yasa hukuk katına çıkmaz. Bu anlamda ilkesiz bir hukuk kuralı mümkün değildir. İlkenin olmadığı yerde gerçeklik ve hak buharlaşır. Böylece güçlü olanın genel ve özel çıkarı üstün hale gelip yasa halini alır. İşte kötülük gerçeğin yerine böyle koyulur.

SÖZLER: “Bir şeyin gerçek olmasından daha önemli olan, o şeyin gerçek olarak algılanmasını sağlamaktır.” Henry Kissinger

Firavunların saltanatını nasıl oluyor da görmüyorlar?

FRAGMANLAR: Nüfusun %20’si dünya kaynaklarının %80’ine sahip.⁴⁹

Özgür olmanın erdemini göremiyorlar mı?

Hegel’e kulak verelim: “... Dünya tarihi zihnin kendi başına özgürlüğünün kavramından, aklın momentlerinden ve böylelikle de öz-bilinçten ve zihin özgürlüğünden çıkan zorunlu bir gelişimdir.”⁵⁰

Batı üretiyor, düşünüyor, kendi içinde de olsa bazı temel hak ve özgürlükleri inşa edebiliyor ama Doğu kölelikte yarışmaktan başka bir şey yapmıyor.

∞ Medeniyet’in amacın nedir?

İçinde insanların (“sınıfların”), kabul görme uğruna birbirleriyle ve emekleriyle doğaya karşı mücadele ettiği gerçek anlamda tarih, Marks’a göre “zorunluluk âlemi”dir; bunun ötesinde, (birbirlerini ön koşulsuz kabul eden) insanların karşılıklı mücadele etmediği ve mümkün olduğu kadar az çalıştığı “özgürlük âlemi” başlar.⁵¹

∞ Medeniyet, sınıflı toplum yapısını veya eşitliği değil, estetetik adaleti ve merhameti ikame etmeyi amaçlar. Tevhit menziline yüzünü döndüğü için de bir ekonomi politik paradigma

⁴⁹ Bertrand, Yann Arthus, 2009, Yuva

⁵⁰ Tarih Felsefesi Seçme Metinler, Herder, Kant, Fichte, Schelling, Hegel, Schopenhauer, Haz.: Doğan Özlem, Güçlü Ateşoğlu, 2017, Doğu Batı Yayınları, Ankara, s. 221

⁵¹ Fukuyama, Francis, 2014, Tarihin Sonu ve Son İnsan, Çev.: Zülfi Dicleli, Profil Yayıncılık, İstanbul, s. 363

olmanın çok ötesindedir. Ontolojisi, epistemolojisi ve pratiğiyle bütünsel bir hayattır.

İnsanlık kapitalist ve sosyalist tecrübelerden gerekli dersleri çıkarabildi mi?

Hegel'e göre tecrübelerin ve tarihin bize öğrettiği şudur: Uluslar ve hükümetler tarihten asla hiçbir şey öğrenmemiş veya ondan ders çıkarabilecek kurallara göre hareket etmemişlerdir. Her dönem kendine has tuhaf koşullara sahiptir ve eşsiz bir durum sergiler, öyle ki kararlar bu durum ve koşullar altında ve onlardan hareketle verilmek zorundadır ve ancak bu şekilde verilebilir.⁵²

Bu durum açık ve seçik bir şekilde birer kültür ürünü ve tarih nesnesi olduğumuzu gösterir. Aslında bugüne kadar din, bilim, sanat, felsefe ve hatta tarih bize birçok ilke öğretti ama "temel merkezli" bir kültür içinde ilkelere hayat vermek neredeyse imkânsızdı. Bundan sonra ise insanlık artık "menzil merkezli" bir hayata başlayacak ve ilkeleri ikame etmeye başlayacak!

"Neden buradayız? Bilmiyorum ama eğlenmek için olmadığı kesin... Bir hak idrakiniz yok ise hem ontolojik hem epistemolojik hem de aksiyolojik seviyede hakikat krizini kendinizi ikna edecek biçimde nihai olarak çözmeniz mümkün değildir." Wittgenstein'ın bu düşüncelerini ölçüt alırsak, bütün insanlık tarihi, insanın kendisini kandırması olarak görülebilir. Dinler ve büyük filozoflar bu kandırmaya dikkat çekmeye çalışıp durdular. Fakat hiçbir peygamber ya da filozof, bu kandırmayı ontolojik, epistemolojik ve aksiyolojik düzeyde çözerek nasıl geride bırakabileceğimizi ortaya koyamadı. Bilginin, inancın ve pratiğin tevhidi üzere olan bir medeniyet kurulmadığı sürece kendimizi kandırmaya ve çeşitli zevklerle uyuşturmaya devam edeceğiz.

⁵² Feyerabend, Paul, 2014, Yönteme Karşı, Çev.: Ertuğrul Başer, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, s. 36

∞ îdeolojiya⁵³ ∞

İdeoloji nedir ego?

SÖZLER: “İnsanların, birbirlerini, zaman zaman, Tanrı ya da böcek katına koymalarına yol açan şey ideolojidir.”⁵⁴ Terry Eagleton

Din ve ideoloji arasında nasıl bir ilişki görüyorsun?

Gördüğüm kadarıyla ya din ideolojinin taşıyıcılarından birisi olmuş ya da ideoloji din yerine geçmiştir.

Bu nasıl olmuş?

Aslında İbrahimi dinler, dikey ve yatay boyutlarıyla ölçülü bir değişimi ve dönüşümü gözetererek insanı tevhit menziline ulaştırmayı amaçlar. Fakat bu menzil; ayetlerin çarpıtılması, peygamberlerin Tanrı katına yükseltilmesi, mezheplerin din haline getirilmesi ve düşük temsil kabiliyeti olan müminlerin iktidar-devlet sahibi olmalarıyla birlikte yitirilir. Böylece dolaşımdaki din ya ideolojinin taşıyıcısı haline gelir ya da yerini din gibi davranan ideolojiye bırakır.

İdeolojinin gerçek bir kökü var mı?

Edebiyat eleştirmeni I. A. Richards’ın şiir için dediği gibi, ideolojinin önermelerden çok “sözde önermeler”le ilgili bir mesele olduğu söylenebilir. Althusser, ideolojinin “bir gerçekliği betimlemekten çok, bir istek, bir umut ya da bir nostaljiyi ifade ettiğini” öne sürer.⁵⁵

İdeolojinin önerme içermemesi; doğru veya yanlış olarak değerlendirilememesi anlamına gelir. Bu da tamamen öznel olduğunu gösterir. Tamamen öznel olan bir şeyin bütün insanlara dayatılması, yani “nesnelmiş” gibi dayatılması akıl-gerçek dışı bir insan ve toplum türünün oluşmasına neden olur.

⁵³ İdeolojiya: İdeoloji

⁵⁴ Eagleton, Terry, 1996, İdeoloji, Çev.: Muttalip Özcan, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, s. 14

⁵⁵ Eagleton, Terry, 1996, İdeoloji, Çev.: Muttalip Özcan, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, s. 42

Akıl-gerçek dışılık bir amaç olamayacağına göre, ideolojinin içerikten yoksun formel bir safsata olduğunu söyleyebiliriz.

Devamlılığını nasıl sağlar?

İdeolojinin hâkim olduğu yerde süreklilik irrasyonellik üzerinden sağlanır. Hiç kuşkusuz bu irrasyonelliği bir çeşit rasyonellik yapılandırır ama bu da inşa edilmiş, yani kökü olmayan bir rasyonelliktir.

SÖZLER: Ancak ve ancak tevhidi bir menzili kuşandığımızda hem bir hem de biricik olabiliriz.

İdeolojinin genel olarak amacı nedir?

Burada sözü, esaslı bir mümin ve şahsiyet olarak gördüğüm Proudhon'a bırakmak istiyorum: "Yönetilmek demek, gözetilmek, teftiş edilmek, gizlice soruşturulmak, idare edilmek, yasalara tabi olmak, sıkı bir denetime alınmak, kapatılmak, doktrin aşılanmak, vaazlara maruz kalmak, kontrol edilmek, vergilendirilmek, sansürlenmek, komuta edilmek demektir ve bunların hepsi ne böyle bir hakka ne bilgelige ne de erdeme sahip olan mahlûklar tarafından yapılır."⁵⁶

İdeolojinin, daha doğrusu onu inşa edenlerin amacı insana hâkim olmak, onu yönetmek ve dünyalıklara sahip olmaktır.

FRAGMANLAR: "Ample, yatağı hazırla. Korkuyla yatağı hazırla. İçinde adaletin doğmasını bekleyeceğim. Mükemmel ve adil. Döşegi düz olsun. Yastıkları yuvarlak. Güneşin sarı, gürültülü ışıkları bu toprağın düzenini bozmasın."⁵⁷ Emily Dickinson

İdeolojinin gizlemek istediklerine bazı düşünürler de hizmet etti mi?

Machiavelli'e kulak verelim: Halkın tabiatını iyice tanımak için hükümdar olmak, hükümdarlarınkini tanımak için de halktan olmak gerekir.⁵⁸

⁵⁶ Albert, Michael, 2008, Kapitalizmin Ötesinde Yaşam, Umudu Gerçeğe Dönüştürmek, bgst Yayınları, İstanbul, s. 47

⁵⁷ Pakula, J. Alan, 1982, Sophie'nin Seçimi

⁵⁸ Machiavelli, Niccolo, 1955, Hükümdar, Çev.: Yusuf Adil Egeli, Ankara, Önsözden

Sanki tek derdimiz bunlarmış gibi düşündü birileri...

İnsan kimdir, hayat nedir, nereye gidiyoruz gibi sorular sorulmadığında ulus ve devlet gibi şeyler tanrılarımız haline geldi. Bir “olan” yaratıldı, “olması gereken” ise paranteze alındı, böylece tevhit menzili gizlendi. Buna ne yazık ki birçok düşünür hizmet etti.

*FRAGMANLAR: Kendi şiddetini reddeden kanun aldatır, kendini bir devlet aparatına çevireni reddeden kanun aldatır, kendi kendini meşrulaştırdığını ilan eden kanun iki kat aldatır.*⁵⁹

İdeoloji, insanı ve hayatı bir meta haline mi getirir?

*FRAGMANLAR: Beni öldürebilirler, sana sahipler.*⁶⁰

Fransız Devrimi'nde yankı bulan özgürlük, eşitlik ve kardeşlik üçlüsü gibi; sermaye, devlet ve ulus da birbirleriyle çiftleşmiş ve kendilerini bundan böyle birbirlerinden ayıramayacak bir güç haline getirmişlerdi. Dolayısıyla, daha titiz davranıp, modern devleti kapitalist ulus-devlet diye adlandırmalıyız.⁶¹ Yine Kojin Karatani'ye göre bu üçlüyü bir arada tutan şey de “karşılıklılık, talan-yeniden bölüşüm ve meta mübadelesi” dir. Bana göre kapitalist ulus-devlet ideolojisiyle birlikte insan ve hayatının metalaştırılmasında zirveye ulaşıldı. Kutsal ulus-ırk-ata-lider-toprak propagandası ve insan eliyle sürekli üretilen din bu metalaşmayı cici göstermeye çalışsa da artık yolun sonuna gelinmiştir. Çünkü insanlar ölü gibi yaşamaktan tiksindiler!

SÖZLER: Söyle o Ferisi'lere; dünyaya tapmak için hangi araçları kullanırlarsa kullansınlar, eninde sonunda Sünnetullah'a boyun eğmek zorunda kalacaklar.

İdeoloji neden “başarılı” olur?

Bireyselleşme gerçekten başarısız oldu. Öz-varlığı korumanın sınıf temelli biçimi herkesi türe özgü varlık aşamasında tuttu. Toplumun dayandığı birey toplumun kusurunu kendi içinde

⁵⁹ Godard, Jean-Luc, 2014, Adieu Au Language/Dile Veda

⁶⁰ Schaffner, Franklin J. 1973, Papillon

⁶¹ Karatani, Kojin, 2008, Transkritik, Kant ve Marx Üzerine, Çev.: Erkal Ünal, Metis Yayınları, İstanbul, s. 10

barındırıyordu; çünkü görünüşte özgür olmasına rağmen aslında toplumun ekonomik ve sosyal aygıtlarının ürünüydü.⁶² İdeolojinin başarılı olmasının nedeni, insanların çoğunun duygu çağı dalgası içinde bulunmalarındır. Yani şahsiyetli, akılcı ve özgür olmayı reddeden insanların çoğunlukta olmalarıdır.

SÖZLER: *Ve bir insan gelir, yıkılır putlar!*

İdeoloji ne zaman son bulur?

İnsan sorumlu olduğunu ve özgür olması gerektiğini kavradığı zaman.

Sence bir soruya verilebilecek en iyi cevap nasıldır?

Başka insanlar tarafından tümüyle asla tüketilemeyecek olandır.

∞ meî⁶³ ∞

İnsan beyni neden hayvani bir hal almış olabilir?

FRAGMANLAR: *Göze göz bütün dünyayı kör bırakır.*⁶⁴ Mahatma Gandhi

Lorenz'e göre; hayvanın varlığını sürdürmesine hizmet eden içgüdü, insanda "garip bir biçimde abartılmış" hale gelmiş ve "yabanıllaşmış"tır. Saldırganlık, yaşamın sürdürülmesine hizmet eden bir şey olmaktan çok, onu tehdit eden bir şeye dönüşmüştür.⁶⁵

İnsan, beynini ne yazık ki o kadar bilinçten yoksun hale getirmiş ki, adeta bir et parçasına dönüştürmüştür. Sadece hayatta

⁶² Adorno, Theodor W., Horkheimer, Max, 2014, Aydınlanmanın Diyalektiği, Çev.: Nihat Ülner, Elif Ö. Karadoğan, Kabalcı Yayıncılık, İstanbul, s. 206

⁶³ Meî: Beyin

⁶⁴ Attenborough, Richard, 1982, Gandhi

⁶⁵ Fromm, Eric, İnsandaki Yıkıcılığın Kökenleri, I. Cilt, Çev.: Şükrü Alpagut, Payel Yayınları, s. 46

kalmak ve bunun için gerekli şeylere sahip olmak dışında bir amacı olmadığında hayvan altı bir duruma düşmüştür.

Bu duruma devamlılık sağlayan şey nedir?

Bu şey, insanın ikinci doğası olan kültürdür. Kültür artık dikey ve yatay eksenlere vurulmak zorundadır. Çünkü onun içinde mutasyona uğrayıp ne tür bir varlığa dönüştüğümüzü bile bilmiyoruz.

Bu kötücül kültür her yerde aynı mı?

Aynı değil elbette. Hegel'e kulak verelim: Dünya tarihine mâl olmuş dört "dünya-tarihsel devlet" vardır. 1. Doğulu, 2. Grek, 3. Roma, 4. Hristiyan-Cermen. Doğuda tek kişi (hükümdar) özgürdür; Grek ve Roma dünyasında ise birkaç kişi. Oysa Hristiyan-Cermen dünyasında herkes özgürdür. Çünkü bu dünyada "tüm insanların kendi başlarına oldukları, yani insanın insan olarak özgür olduğu bilinci vardır.⁶⁶ "Hristiyan Hegel'in" bu düşüncelerine karşı yapabileceğim eleştirileri paranteze alarak şunu söyleyebilirim: Kültürlerin en aşağı seviyeli olanları Doğu dünyasındadır. Kadın, farklılık, özgürlük, birey, değişim, bilim, sanat ve felsefe düşmanlığı hepsinin ortak özellikleri arasındadır.

İyi bir kültüre sahip olan Hristiyan-Cermen dünyasında insan neden nesneleşti?

Çünkü Doğu nasıl ki duygu çağı dalgasına demir attıysa, Batı da daha gelişmiş bir merteye olan biliş çağı dalgasına demir attı.

Bunun nedeni neydi?

Kurdukları ekonomi-politik sistem, çağa demir atmayı adeta kaçınılmaz hale getirdi... Toplum sözleşmesi şu şekilde özetlenebilir: "Her birimiz bütün varlığımızı ve bütün gücümüzü bir arada genel istemin buyruğuna verir ve her üyeyi bütünün bölünmez bir parçası kabul ederiz."⁶⁷

⁶⁶ Özlem, Doğan, 2004, Tarih Felsefesi, İnkılap Kitabevi, İstanbul, s. 119

⁶⁷ Rousseau, Jean-Jacques, 2006, Toplum Sözleşmesi, Çev.: Vedat Günyol, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, s. 15

Rousseau'nun burada özetlenen toplum sözleşmesinden ifrat ve tefrit arasında gelip giden bin bir çeşit ekonomi-politik yapı ortaya çıkabilir. Çünkü bu sözleşmenin tözsel-ontolojik boşluk içerdiği bir gerçektir. Bu boşluktan dolayı da kökü ve menzili olan bir epistemoloji ve pratik çıkmamıştır. Kök ve menzil yitimi de çağa demir atılmasına ve insanların nesneleşmesine neden olmuştur.

Rousseau ifrat ve tefrit'i amaçlamış olamaz, öyle değil mi?

Elbette amaçlamış olamaz ama dünyaya tapma eğilimindeki akıllar toplum sözleşmesini de manipüle ettiler. Bugün totaliter devletler de demokratik devletler de bir toplum sözleşmesine-genel isteme-iradeye dayandıklarını iddia ediyorlar. Birçok ulus sayısal çoğunluk ve bölünmez bütün olmalarını farklılıklar üstünde birer silah gibi kullanıyorlar. Bana göre bir düşünce eğer dikey ve yatay eksenlere sahip değilse her türlü manipülasyona açık demektir.

Egemenler neyi önemserler?

Sadece ve sadece çıkarlarını... Çıkarları dışındaki; din-iman, vatan, millet, özgürlük, bilim, sanat, felsefe vb. her şey birer hurafedir. Onlar insanı da hayatı da zehirlemişlerdir!

FRAGMANLAR: Ölüm hayallerimizin bir parçası değildir.⁶⁸

Ölümde yarışmayacak vasat bir toplumu neden düşünemediniz?

Dünya hayatındaki en zor şey inanmaktır. İnanmayan veya inanmaya niyetleri olmayan insanların, vasat bir toplumun ontolojisini, epistemolojisini ve pratiğini düşünmeleri imkânsızdır. Ama şeytanların şeytani imanları çok başarılı bir şekilde yoluna devam ediyor. Onlar vasat toplum yerine orta sınıfı icat ettiler. Orta sınıf bilinci; üst sınıfı cennet, alt sınıfı ise cehennem gibi görür. Cehennem olan tarafa düşmemek için de adeta içgüdüsel bir davranışta bulunur gibi üst sınıfa yapışır. Her türlü zulüm, bu orta sınıfın ürettiği bilgi ve davranış

⁶⁸ Olmi, Ermanno, 2014, Torneranno i Prati/Her Yer Yeniden Yeşerecek

biçimleri aracılığıyla kurumsallaşıp devamlılık kazanır. Şeytanlar ya da egemenler, bu sınıfla yaptıkları iş birliği sayesinde yeryüzünü şeytanın mabedi haline getirdiler.

Orta sınıfın en büyük putları nelerdir?

Kariyer, refah-konfor ve mutluluk gibi görünüyor. Büyük kitlelerin içinde bulundukları sefaletin farkındalar, bu durumun müsebbiplerinden olduklarını da biliyorlar ama bunlara rağmen mutlu olabileceklerine inanıyorlar. Bu kadar da sapkın bir imanları vardır o yaşayan ölülerin!

*FRAGMANLAR: İnsanın rasyonel tarafını es geçip, onun bilinçaltına ve daha derin duygularına hatta fizyolojisine hitap ederek yapacaklar. Öyle ki insan, köleliğini sever hale gelecek. Tehlike şu ki; insanlar bir şekilde bu yeni rejim altında mutlu olabilirler. Ancak mutlu olmamaları gereken durumlarda mutlu olacaklar.*⁶⁹ Aldous Huxley

Sen nasıl bir dünya düşünüyorsun?

Kant'a kulak verelim: Devletin temeli ancak özgürlük ve ondan türetilen adalet olabilir. Refah ve mutluluk devletin temeli olamaz.⁷⁰

Zulüm ilişkilerinin bitmesi için bir dünya devletinden yanayım. Kant gibi ben de bu dünya devleti temelinin özgürlük ve adalet olması gerektiğini düşünüyorum.

Devletin ahlakla ilişkisi nasıl olmalıdır?

Hegel'e göre devlet; bir ahlak, eğitim ve inşa kurumudur. Schopenhauer'a göre ise bu düşüncenin arkasında, insanın kişisel özgürlüğünü ve bireysel gelişmesini ortadan kaldırıp onu bir devlet ve-veya din aygıtının çarkına dönüştürme isteği vardır. Ben Schopenhauer'a katılıyorum. Devlet bu gibi konulara karışmamalıdır, insanlar, temeli özgürlük ve adalet olan bir dünya devletinde istedikleri gibi yaşayabilmeliler. Her şeyi planlama hastalığını terk etmeliyiz ve insanları artık

⁶⁹ Huxley, Aldous, 1958 yılında verdiği bir röportajdan, Çev.: İlker Kocael, 2018, Youtube

⁷⁰ Cevizci, Ahmet, 2011, Felsefe Tarihi, Say Yayınları, İstanbul, s. 746

rahat bırakmalıyız. Ölçülü bir ekonomi-politik dünya ikame edelim, insanlar arası ilişkiler en güzel en iyi ve en doğru menzili kendiliğinden bulacaktır. İnsan beyni başıboş bir varlık değildir.

∞ **terorîzmê û dewletê**⁷¹ ∞

Dünyaya hangi akıllar hakimdir?

FRAGMANLAR:

- *Elinize yalnızca çekiç verseydim?*

- *Her şey çivi olurdu.*⁷²

Bugüne kadar felsefi, bilimsel, sanatsal, edebi ve dinsel birçok akıl türü ortaya çıktı. Fakat esasında dünyaya hâkim olan iki akıl türü olduğunu düşünüyorum... Güce ya da iktidara tutunmayla birlikte ortaya çıkan ve sürekli güç temerküz eden bir aygıt olan “devlet aklı” ile bunun çeşitli şekillerde ötekileri durumuna düşenlerin aklı olan ve egemen devletlerce tanımlandığı şekliyle “terör aklı”.

Hangisini meşru görüyorsun?

İkisini de meşru görmüyorum. Çünkü ikisi de dikey ve yatay eksenlere uygun yapılar değiller.

Nasıl bir değerden yanasın?

Ben menzili olan bir dünya devletinden yanayım.

Bu iki akıl türünün yok olması mümkün mü?

Bir şeyin temeli, varlık koşulları veya kültürü olduğu sürece yok olmaz. Bütün insanlar kendilerini güvende hissetmedikleri sürece bunlar var olmaya devam edecekler.

Yani?

⁷¹ Terorîzmê û Dewletê: Terörizm ve Devlet

⁷² Villeneuve, Denis, 2016, Arrival/Geliş

Dünyada birden fazla devlet olduğu sürece terör örgütleri de zorunlu olarak var olacaktır. Bu nedenle de devletin devrimci bir şekilde yeniden düşünülmesi gerekir. Bir dünya devleti kurulduğunda ve bu devlet ilkelere dayandığında terör örgütleri stratejik bir güç olmaktan çıkacaktır. Hiç kuşkusuz o zaman da suç örgütleri-çeteler olacaktır ama bunlar asla terör örgütü düzeyine çıkamayacaklardır.

Devleti ve terör örgütünü nasıl karşılaştırabilirsin?

Devlet duramaz, terör örgütü ise hem durabilir hem de istediği zaman hareket edebilir. Her devlet, “rasyonel” olmasının doğal sonucu olarak devamlılığa ve bunun için de sürekli ekonomi-politik döngüye sahiptir. Devletin devasa bir ekonomik çarkı vardır ve üstelik bu çark özellikle modern para teorisinden dolayı sürekli büyümek zorundadır. Terör örgütünün böyle dertleri yoktur.

Bu büyük bir avantaj mı?

Elbette, zaten bu yüzden terör örgütü eğer isterse, değil binlerce üyeyle, birkaç yüz üyeyle bile devleti durma noktasına getirip felç edebilir. Bunun olmaması için her devlet, terör örgütleriyle zımni bir sözleşme yapmış gibi hareket eder, bu nedenle felç durumu pek yaşanmaz. Eğer yaşanırsa orada taraflar bütün gemileri yakmışlar demektir. Ve yine sözleşme yapmışlar gibi birbirlerinin lider kadrolarına da pek dokunmazlar.

Devlet yer değiştiremez ama örgüt yer değiştirebilir. Devlet çok yavaş değişir, örgüt ise çok daha hızlı değişir. Bu nedenlerden dolayı örgüt daha özgür bir yapıdır.

Devlet daha çok oranı temsil eder, terör örgütü ise hem oranı hem de olasılığı temsil eder. Her tekçi devlet kendisine itaat eden insanlara dayanır. Kendisinin meşru gördüğü çerçevelerin dışındaki hiçbir sapmaya-olasılığa izin vermez. Terör örgütü ise mevcut sistemin dışına çıkmış, sapma davranışı göstermiş insanları toplar ve onlara kendi doktrinini aşılar. Böylece bilinci, belleği ve iradesi genel kitleden çok farklı insanlardan oluşan ve motivasyonu adanmışlık düzeyinde olan bir

düzenli-düzensiz ordu kurar. Üyeleri; klasik aidiyet, mülkiyet, aşk, yaşam, mekân ve zaman algılarından çok farklı bir paradigmaya-bilince sahip olur. Bu bilincin sanatta, edebiyatta ve felsefede yarattıkları-yaratacakları etki devletleri ür-kütür. Çünkü kitleleri çok farklı katarsisler içine çekebilme güçleri vardır.

Terör örgütleri devletlerin bir alt modeli mi?

Elbette ama alt model olmaları az önce saydığım özelliklerinden de anlaşılacağı üzere onları sanıldığı kadar güçsüz yapmaz.

SÖZLER: Kaybedeceği şeyi az olandan korkulur!

Her terör örgütü devletleri şu şekilde tehdit eder: “Eğer benim varlık koşullarımı devlet düzeyinde tanımazsan seni kendime benzetirim.” Önce birkaç olay yaşanır, sonra bu olayların derinliği ve çapı büyür, derken düşük yoğunluklu bir iç savaş başlar ve en sonunda da tam bir iç savaş patlak verir. Böylece mevcut devlet paramparça olup yıkılır. İnsanlık tarihi bunu sürekli deneyimlemiştir ve bu gidişle deneyimlemeye de devam edeceğe benziyor.

∞ Nietzsche⁷³ ∞

İnsanın özgür olmamasının en önemli nedeni nedir?

Özgürlüğün çok az düşünülmüş olması olabilir.

Ne yani, filozoflar mı suçlu?

Kesinlikle öyle. Eğer felsefe tarihine bakılırsa özellikle sistem kurucu filozofların özgürlüğü yeterince düşünmedikleri görülecektir.

Neden özellikle sistem kurucu filozofları böyle görüyorsun?

⁷³ Nietzsche: Özgür İnsan Filozofu

Çünkü her sistem, filozofun hem kendi hem de bütün insanlar üzerine ördüğü demirden bir kafes gibidir.

Bu konuda en ileriye giden filozof sence kimdir?

Bütün sistem filozofları bu konuda birbirleriyle yarışmışlardır ama bana göre en ileriye gitmiş kişi Hegel'dir.

Bütün tarihi insan bilincinin özgürleşmesi olarak gören bir filozof, nasıl olur da özgürlüğün düşmanı haline gelebilir ki?

Hegel felsefesinde öznel ruh, insan zihninin kendi iç işleyişine gönderme yapar. Nesnel ruh, Geist ya da kozmik aklın toplumsal ve politik kurumlardaki dışsal tezahür ya da tecessümlerine işaret eder. Mutlak ruh ise, kendi kendisini düşünen düşünce olarak Mutlak aklın eseri veya başarıları olan sanat, din ve felsefeye gönderimde bulunur.⁷⁴

Hegel'e göre devlet, nesnel ruhun en yüksek ifadesidir, Tanrının yeryüzündeki yürüyüşüdür, aile ve sivil toplumun sentezidir ve mutlak ruhun somutlaşmış halidir. İnsan ise bütün bu tarihsel süreçlerin bir parçasıdır.

Yani özgürlüğü devletin içine mi hapsetmiştir?

Evet ve zaten bugün de özgürlüğün önündeki en büyük engel devlettir.

Peki, üst bir yapı olan Birleşmiş Milletler gibi bir kuruluş bu özgürlük düşmanı devleti terbiye edebilir mi?

Hayır, ne kendisini ne de devletleri terbiye edebilir... "High-Rise"⁷⁵ filminde, birleşmiş milletlerle süper market eşdeğer gösterilir. Yani ne kadar güçlüyseniz o kadar satın alabiliyorsunuz. O halde insan ne kadar çok şeye muhtaç hale getirilirse, Birleşmiş Milletler'in piyasa değeri de o derece yükselecektir. İnsanı ve muhteşem hayatı bir süper markete hapsetmek eğer uygarlıksa ve üstelik bu durumu tarihin sonu olarak göreceksak yandık. Birazcık olsun insanı tanıyorsam ya bu süper marketi ya da kendisini yakar.

Sence bu iki yolda hayat var mı?

Tabi ki hayat yok, bu iki yolu da aşırılık olarak görüyorum.

⁷⁴ Cevizci, Ahmet, 2011, Felsefe Tarihi, Say Yayınları, İstanbul, s. 834

⁷⁵ Wheatley, Ben, 2015, High-Rise

Ne yapmak istiyorsun?

Nietzsche gibi filozoflar ne yaptıysa onu... İnsanı özneleştirecek bir teklifi-dünyayı düşünmek istiyorum. İnsanı özgür hale getirecek teklif veya teklifleri düşünmek ve onlara hayat vermek zorundayız. Başka bir çaremiz yok!

SÖZLER: Köle ahlakının düşmanca bulunan bir dünyaya ihtiyacı vardır.⁷⁶ Nietzsche

Dünyaya korku mu hâkim?

Şeytanın mabedine dönüştürülmüş bir yerde başka ne olabilirdi ki! Düşünün ki, en fakir insan da en zengin insan da en güçlü devlet de en güçsüz devlet de korku içinde. Hepsinin temel motivasyonu korkularıdır. Anne karnı güveni ve huzurundan ayrılmış olan insan, bu dünyada adeta bir korku cehenneminin içinde debelenip duruyor.

Bu korku nasıl aşılabilir?

Dünya ile girilen çarpık ilişki sonlandırılmadan bu cehennem ortadan kaldırılamaz. İnsanın bu dünyadaki biricik ödevi, dünyayı adeta anne karnı huzuruna dönüştürmektir, yani dünyada bir cennet ikame etmektir. Bu cennetin amacı, bir kadının tek başına bütün dünyayı güven içinde dolaşabilmesini sağlamak olmalıdır. Sorumluluk sahibi insanlar olarak, bu cennetin ontolojisini, epistemolojisini ve pratiğini düşünmekle mükellefiz.

FRAGMANLAR: İnsan savaşı, savaş da insanı yaratır. Sonu yok!⁷⁷

Her şey bir ölçü ve adalet üzeredir. Adalet en yüksek kamusal iyidir, bireysel düzeydeki iyi ise adaletin yanı sıra merhamettir. Devletler adaletli, insanlar ise adaletli ve merhametli olmalıdır. Çünkü devlet nesnel yasalara dayanır ve tüm yurttaşlara adaletli yaklaşmak zorundadır, merhametli olursa yasalara aykırı hareket eder ve adaleti zedeler. İnsan, öznel ilkelere taşıyıcısı olduğu için, merhameti, adaleti ortaya çıkaran, ona hayat veren bir ruhtur. Bu ruh olmadan salt adaletli ol-

⁷⁶ Cevizci, Ahmet, 2011, Felsefe Tarihi, Say Yayınları, İstanbul, s. 956

⁷⁷ Linklater, Richard, 2017, Last Flag Flying/Dalgаланan Son Bayrak

mak zulme dönüşebilir. Örneğin; bir miras, yasalara göre adaletli şekilde taksim edilmiş olabilir ama devreye merhametimiz girmezse zulmedenlerden olabiliriz.

“Tevhidi felsefe” ve Söen Medeniyetle, adalet üzere olan devletin ve merhamet üzere olan insanın nasıl mümkün olabileceğini düşünmeye çalışıyorum. Çünkü dünyayla girilen çarpık ilişkilerin terbiye edilmesi, adaletin ve merhametin bilgisini ve pratiğini düşünmemizi gerektirir.

Pratik çok mu önemli?

SÖZLER: “Adalet en tam anlamında eksiksiz erdemdir, çünkü erdem in uygulanmasından ibarettir.” Aristoteles

Aristoteles, Politika adlı eserinde şunları söyler: “Yasanın egemen olmasını isteyen, başka hiçbir şey in değil, yalnız Tanrının ve zekânın egemen olmasını istiyor demektir. Yasada, tutkuları (insani zaaf ları) olmayan zekâyı bulursunuz.”

Aristoteles; yasaya, adalete bakmadan yoluna devam eden insanın erdemden uzaklaşacağını ve kötülüğü yaratacağını düşünür. Onun felsefesinde adalet, erdem, ahlak, yasa, Tanrı, zekâ, pratik ve teori iç içe geçmiştir.

Göğü de ihmal etmeden yeryüzüne inen Aristoteles, neden Nietzsche gibi özgür insan filozofu olamadı?

Çünkü bütün insanların özgür olduğuna ve-veya olacağına inanmıyordu? Sistem kurucu filozofların “yamyam” olarak gördüğü insanlar mutlaka olmuştur. Aristoteles’in yamyamları kadınlar ve kölelerdi. Hegel’in yamyamları ise özgürlüğü düşünemeyen Asya-Doğu insanlarıydı.

FRAGMANLAR: Bazı insanlar sadece çalışmalı, diğerleri de sadece korkmalı.⁷⁸

Bilim insanları özgürlüğü neden düşünemediler?

“Bilim artık tikel bir kurum değildir. Kilise bir zamanlar nasıl toplumun temel dokusunun bir parçası olduysa, şimdi de bilim demokrasinin temel dokusunun bir parçası olmuştur. Kilise ile devlet birbirinden özenle ayrılmışlardır oysa devlet ile

⁷⁸ Tarkovsky, Andrei, 1975, Zerkalo/Ayna

bilim hala iç içedir.” Paul Feyerabend’a tam olarak katılma-
yacağım. Bana göre din de bilim de devletin-egemenlerin ik-
tidar araçları olmaktan kurtulamamışlardır. Bu nedenle de bi-
lim ve din insanların özgürlüğü düşünceleri neredeyse
imkânsızdır.

FRAGMANLAR: *Vay halinize din bilginleri ve Ferisiler, ikiye bölün-
ler! Peygambere mezar yapar, adil kişilerin türbelerini donatırsınız.
Diyorsunuz ki: “Atalarımızın zamanında yaşasaydık onlar gibi Pey-
gamberlerin kanına girmezdik.” Böylece, Peygamberleri öldürenle-
rin torunları olduğunuza şahitlik ediyorsunuz. Haydi, atalarınızın
yarım kalan işini bitirin! Engerekler soyu! Cehennem cezasından
nasıl kaçacaksınız? İşte bunun için size Peygamberler ve bilginler
gönderiyorum. Bunlardan kimini öldürecek, çarmıha gerecek, kimini
havralarınızda kamçılacak ve şehirden şehre kovalayacaksınız.
Böylece, doğru kişi olan Habil’in kanından, tapınakla sunak ara-
sında öldürdüğünüz Zekeriya’nın kanına kadar her doğru kişinin
kanından sorumlu tutulacaksınız. Size derim ki, bunların hepsinden
bu kuşak sorumlu tutulacak.”⁷⁹*

∞ perestgeha îblîs⁸⁰ ∞

Din siyasete alet edilebilir mi?

SÖZLER: *Hakikat-ı İslamiye bütün siyasetin fevkindedir. Bütün si-
yasetler ona hizmetkâr olabilir. Hiçbir siyasetin haddi değil ki, İsla-
miyet’i kendine alet etsin.*⁸¹ Said Kurdi

Dünyada siyasete ya da daha genel bir ifadeyle; dünyaya tap-
manın aleti haline getirilmemiş hiçbir din yoktur.

Din buna uygun mu?

Dinler insana inmiştir, insana benzer, onu istediğiniz şekilde
konuşturabilirsiniz. Neticede bir kitaptadır, onu okuyan ve

⁷⁹ Pasolini, Pier Paolo, 1964, Aziz Matyas’a Göre İncil

⁸⁰ Perestgeha İblîs: Şeytanın Mabedi

⁸¹ Nursi, Said, 1990, Hutbe-i Şamiye, Envar Neşriyat, İstanbul, s. 57

hayata tatbik eden insan olduğu için doğal bir nesne durumundadır.

O korunmaz mı?

İnsan din kitaplarını manipüle edebilir, zaten sürekli de bunu yapmıştır. Ama aslında ne yaparsa kendisine yarar. Küçük kadere göre; dikey eksen yok sayarak yaşarsak şeytani bir şekilde, var sayarak yaşarsak da kemal bir insan şeklinde “tevhit çağ dalgasına” ulaşacağız. İnsan, tercih eden ve tercihlerinin sonucuna kavuşan bir varlıktır. Büyük kadere göre ise istesek de istemesek de yani bizim irademiz dışında “tevhit kâinatına” ulaşacağız. Dolayısıyla toplamda her şey korunur, buna tercihlerimiz ve sonuçları da dâhildir.

Dinlerin kötü birer alete dönüştürülmemeleri için neler yapılmalı?

Dikey ve yatay eksenleri düşünmeli ve onlarla uyumlu olacak bir dünya hayatını ikame etmemiz gerekir. Aksi halde bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da Tanrıyla ya aldatacağız ya da aldanacağız. Sonunda hayat olmayan ve binlerce yıldır süren bu şeytani yolları artık terk edip kendimizi terbiye etmemiz gerektiğini düşünüyorum.

O kadar kötü bir haldeyiz ki; içinde gözyaşı, öfke, umut ve tevhit olmayan felsefe bizim felsefemiz olamaz. Bana göre Schopenhauer’u ve Ali Şeriatî’yi birleştirmeyen bir felsefe bizim felsefemiz olamaz.

*FRAGMANLAR: Savaş; insanı soylulaştırmaz. Köpeğe çevirir. Ruhu zehirler.*⁸²

İnsan nasıl şeytanlaşır?

Masum, kâinattaki vicdanın somutlaşmış halidir. Bir masuma zulmedersek, içimizdeki vicdanımıza da zulmetmiş oluruz. O anda, kâinattaki vicdanın somutlaşmış hali karşımızdadır ve bir öteki durumunda olduğu için kahroluruz. Zulüm ettikçe kahrolma duygusuna yabancılaşır ve duyarsızlaşırız. Zulüm ettikçe kendimize olan saygımız ve sevgimiz de ortadan kalır. Bunları kaybettikçe insanlığımızı kaybeder, nesneleşir ve

⁸² Malick, Terrence, 1998, İnce Kırmızı Hat

gittikçe daha fazla cam gözlü olmaya başlarız. Bu nedenle bütün zulmedenler özne değil nesnedirler, ki başka türlü zaten zulme devam edemezler. Yani insan, insan kalarak zulmedemez, kendisine yabancılaşması bir zorunluluktur. İnsana-kendisine yabancılaşan, bütün iyi değerlere yabancılaşır. Canlı bilinç, adalet, merhamet, sanat, edebiyat, bilim ve felsefe gibi bütün değerler zalimden uzaklaşır. Zulmeden, zincirleme bir nesne dünyası inşa eder, bu öyle kötücül bir dünyadır ki sadece kelle haline getirdiği insanları istihdam eder, onlara dünyalıklar verir. Böylece zulüm ya da şeytan zaman içinde bir devlet haline gelir. Onlar insan ve insanlık adına ne savaşabilir ne de barışabilirler. Onlar helak olmuş, yaşayan birer ölüdürler ve bunu asla göremezler ta ki mezarlarına girene kadar.

*SÖZLER: Arada bir bataklıktan başını çıkarıp “Yaşa! Varol!” diye bağıırıyorsun.*⁸³ Wilhelm Reich

Ne yapmayı düşünüyorsun?

Bu coğrafyada hayat, yaşanan bir şey değil, burundan getirilen bir şeydir. Bu nedenle de hangi gözün içine baksam sürekli imdat çıgıkları işitiyorum. İşte benim derdim! Ben bu topraklarda o kadar çok gözde imdat çıgıkları işittim ki yoruldum, tükendim. Tanrıya “yardım et” dedim ve eve kapanıp düşünmeye karar verdim. Belli ki bir yerlerde büyük yanlışlıklar yapılmış, büyük günahlar işlenmiş. Altı kitap kadar düşüneceğim ve sonra kitaplarım bütün yeryüzünü dolaşacak. Gözlerde çıgıkların değil, neşenin ve hüznün olması için bütün ömrümü düşünmeye ve yazmaya vakfedeceğim. Elimden başka bir şey gelmez hayy!

*AYETLER: Peki, binasını Allah'tan gelen bir sakınma duygusu ve hoşnutluk üzerine kuran mı hayırlıdır yoksa binasını sel artıklarının ucundaki yarın kenarına kurup da onunla birlikte cehenneme yuvarlanan mı? Allah, zalimler topluluğuna kılavuzluk etmez.*⁸⁴

Devletin doğası en çok ne zaman belli olur?

⁸³ Reich, Wilhelm, 2011, Dinle Küçük Adam, Çev.: Selma Koçak, Doruk Yayıncılık, İstanbul, s. 121

⁸⁴ Tevbe, 109. Ayet

Olağanüstü hâllerde belli olur.

Bir devletin ya da iktidarın edimlerinin yasalara dayanması meşru olması için yeterli mi?

Habermas'a kulak verelim: Faşist bir rejimde, yönetim edimlerinin hukuksallığı, bir gizleme işlevi görebilir – bu demektir ki, iktidar sistemi, iktidarın hukuka uygun bir biçimde uygulanmasından bağımsız olarak meşrulaştırılmazsa, tek başına hukuk tekniği biçimi, meşruluğu, uzun erimde kabul görmeyi güvenceleyemez.⁸⁵

*FRAGMANLAR: Yapmak istediklerim yasak. Ben de nefret ettiklerimi yapıyorum.*⁸⁶

Sünnetullah'la savaşılabileceklerini, insanın tevhidi kemal noktaya ulaşmasını engellemek için değişimi ve dönüşümü durdurabileceklerini mi sandılar?

*FRAGMANLAR: Hiyerarşik toplumun varlığı, uzun sürede ancak yoksulluk ve cehalete yaslanarak sürebilirdi. Savaş her egemen kesim tarafından kendi uyruklarına karşı verilmektedir. Savaşın amacı toprak ele geçirmek veya yitirmeyi önlemek değil, toplum yapısının hiç değişmeden sürmesini sağlamaktır.*⁸⁷

Dikkat edin, küçük toprak parçasına sahip olan devletlerde de devasa büyüklükteki topraklara sahip olan devletlerde de insanların çoğu kendi evlerini yapacak bir yere bile sahip değiller. Fakat toprak kazanmak ve-veya toprağı korumak söz konusu olduğunda, sadece ve sadece zulme uğrayanlar, yani evsizler ve kirada yaşayanlar en ön cepheye sürülürler. Artık bu rezalete bir son vermeliyiz. Hiyerarşiye, dünyalıklara ve değişmemeye taptıran kültür-uygarlık yerine adaletli bir menzili olan medeniyeti ikame etmeliyiz.

Mazlumlar için ölçü ne olmalıdır?

Mazlumlar; iç ya da dış düşman gösterip kendilerini korkutanları, çalıştıranları ve savaştıranları terk etsinler, dünyadaki

⁸⁵ Habermas, Jürgen, 2011, Sosyal Bilimlerin Mantığı Üzerine, Çev.: Mustafa Tüzel, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, s. 496

⁸⁶ Malick, Terrence, 2011, Hayat Ağacı

⁸⁷ Radford, Michael, 1984, Nineteen Eighty Four (Filmdeki bu sözler; Emmanuel Goldstein'in Oligarşik Kolektivizmin Teori ve Pratiğı kitabından alıntılanmıştır.)

bütün halklarla kucaklaşınsınlar, onlarla tanış olsunlar. Böylece binlerce yıldır şeytanın mabedi haline gelmiş bu kültür-uygarlık yıkılacak ve yerine cennet gibi bir dünya kurulacak. İşte ölçü de yol da budur.

İç ve dış düşman neyin kılıfıdır?

Bütün toplumlar-topluluklar ve devletler köle ahlakına sahiptirler, Nietzsche'nin de dediği gibi, köle ahlakı her zaman düşmana ihtiyaç duyar. Batı uygarlığı en azından "iç düşmanlarıyla" bir şekilde sözleşme yaptı ama onlar da henüz dış düşmansız yapamıyorlar. Batı dışındaki bütün topluluklar ve devletler ise kölenin de kölesi durumunda oldukları için hem iç hem de dış düşmanlar yaratarak yaptıkları zulümlere kılıflar hazırlayıp duruyorlar. İnsanlar düşmanlarla korkutulup köle haline getiriliyorlar ve kötü yaşama razı ediliyorlar.

İç ve dış düşman yaratmanın işlevleri saymakla bitmez ama genel bir çerçeveyi şu şekilde verebilirim diye düşünüyorum:

- I. Egemenler düşman yaratarak, halkın büyükçe bir bölümünü soyut bir "biz duygusu" etrafında toplarlar. Bu "biz duygusu" bir puttur, tapınma nesnesidir. Çünkü kendileri dışındakileri düşman kabul ederler.
- II. Bu toplanma, düşmanı yaratanların-egemenlerin etrafında bir toplanmadır, böylece dikey bir hiyerarşi kurulur ve güç temerküz edilmeye başlanır.
- III. Her türlü muhalefet ya da hak, adalet arayışı, bu güç merkezi tarafından "hain" ilan edilir ve biz duygusu altında toplananların iş birliği ile bastırılır ya da ortadan kaldırılır.
- IV. Bütün haber ve bilgi kaynakları dikey hiyerarşi altında mutlak bir denetime tabi tutulur, böylece hem "dış düşmanın" hem de içerideki "hainlerin" durumu hakkındaki algılar istendik yönde yeniden üretilebilir. Biz duygusu altında toplananlar, dikey hiyerarşiye egemen olanlar tarafından sürekli olarak nesne gibi kullanılır.
- V. Hem biz duygusu altında toplananların hem de ötekilerin nesne haline getirilmeleriyle birlikte, egemenlerin çıkarlarına uygun olmayan her türlü değişim ve dönüşüm kontrol altına alınmış olur.

- VI. Bütün bu faaliyetler kurumsallaşır. İnsanlar bu kurumlarda çalışmaya, hiyerarşiye egemen olanlarla daha fazla iş birliğine girmeye başlarlar. İnsanlar böylece kurulan bu sistemin tekrar tekrar üretilmesi için yaşar, çalışır, evlenir, ürer, öldürür ve ölür.
- VII. Egemenler çok güçlü hale geldikleri için karizmatik lider, önder, ata, kurtarıcı ve yüce gibi sıfatlar alırlar. Her türlü maddi ve manevi kültür onlardan aşağı inilerek-dikey inşa edilir ve her değer, yaratılan bu egemen kültüre tutunduğu ölçüde önemli hale gelir. Böylece insan bilincini geliştirecek olan bilim, sanat, felsefe gibi üst değerler de göçe zorlanmış olur.

İç düşman; iktidara-güce tutunmak, iktidar alanlarını elde tutmak için, dış düşman ise mevcut egemenlik alanlarına yeni alanlar katmak için sürekli yaratılır.

∞ serşûştin⁸⁸ ∞

Amacın nedir ego?

Yitirdiğim şeyler olduğunu düşünüyorum hayy. Onlara kavuşmam ve onları korumam gerekiyor.

Kendinle birlikte diğer insanları ve doğayı da mı korumak istiyorsun?

İnsanlar birbirlerine ve doğaya emanettir, bu nedenle de insanları ve doğayı birlikte düşünmek zorundayım. İnsan olmak sorumluluk duygusuyla kuşanmaktır.

Devlet insanı koruyamıyor mu?

Schopenhauer'e kulak verelim: Bizim olmayanı haksız yoldan gasp etmemizi engelleyen kurum, devlettir. Devletin amacı;

⁸⁸ Serşûştin: Yıkanmak

tek tek bireyleri birbirinden, bütünü de düşmandan korumaktır.⁸⁹ Fakat devletin üzerine bina edildiği şey bir ya da birkaç ailenin çıkarlarıysa, bir dini yorumsa, bir ideolojik çerçeveyse, bir ırkın-ulusun çıkar hesaplarıysa işte o zaman tek tek bireyleri de bütünü de o devletten korumak gerekir. Schopenhauer'un yaklaşımı, "düşmandan koruma"yı parantez içine alırsak iyi bir yaklaşımdır. Fakat gerçeğe baktığımda ne yazık ki insana ve doğaya düşman olan devletler dışında bir şey göremiyorum.

Ulus devlet köksüz müdür?

Hiç kuşkusuz köksüzdür, zaten sürekli olarak parçalanmasının nedeni de budur.

Ne demek istiyorsun?

Bottomore'a kulak verelim: "Modern dünyanın en önce gelen siyasal birimi ulus-devlettir. Açıktır ki, bu her zaman böyle olmamıştır. Aşiret toplumları, kent devletleri, eski (ancient) imparatorluklar, feodal toplumlar, tümü farklı birtakım ilkelere üzerine kurulmuştur. Ulus-devletin bir üstün konuma yükselmesi gerçekten çok yenidir... Milletler Cemiyeti'ne üye olan ulusların sayısı 1919 ile 1939 arasında hiçbir zaman elli dördü geçmez iken, dünyanın hemen her yanından 151 ulus-devlet bugün Birleşmiş Milletler'in üyesidir."⁹⁰ Bu sayı günümüzde 200'e yaklaşmış durumda.

Sayının artması kötü mü?

Kötü değil, çünkü bu aslında kök arayışının bir sonucudur. Ben sadece ulusun-ırkın bir kök olarak görülmesini doğru bulmuyorum.

Neden doğru bulmuyorsun?

Ulus devlet modern bir yapıdır ve Batı kültür-uygarlığının bir ürünüdür. Araçsal akılcılığın ve güç-kâr maksimizasyonunun

⁸⁹ Atayman, Veysel (çeviren ve derleyen), 2004, Varolmanın acısı, Schopenhauer Felsefesine Giriş, Donkişot Yayınları, İstanbul, s. 126

⁹⁰ Bottomore, Tom, 1987, Siyaset Sosyolojisi, Çev.: Erol Mutlu, Teori Yayınları, Ankara, s. 59

bir uzantısıdır. Yani ulus devlet, egemenlerin “neye dayanırsam daha güçlü hale gelebilir ve bunu sürdürebilirim” sorusuna verdikleri bir cevaptır. Bu da hayatın amacını manipüle eden bir cevaptır, çünkü hayatın amacı güç veya ırklar arası evrime evrim katmak değildir.

Köksüzlükten neyi kastediyorsun?

Dikey ve yatay eksenlere dayanmayan, yani tevhit menzili olmayan her şey köksüzdür.

Batı ve Doğu arasında bir fark yok mu?

Eksenleri olmasa da Batı’da en azından hem dikey hem de yatay hiyerarşi var, Doğu’da ise sadece dikey hiyerarşi var. Bu da insanı kötürüm hale getiriyor.

Mevcut durum sürdürülebilir mi?

Dikey ve yatay eksenlere riayet etmemek meşru ve sürdürülebilir olmadığından, bütün ulus devletler de daha önceki devletler gibi ortadan kalkacaklar. İnsanlık, toprağa yerleştiğinden beri iyi bir model ikame edemediğini görecektir. O seviyeye eriştiklerinde ben ve benim gibi insanları güzel duygularla anmalarını diliyorum.

Ulus devletler olgunluğa eriştikleri zaman mı yoksa çürüdükleri zaman mı yok olacaklar?

Hegel’e göre, tarihsel her bir yapı olgunluğa eriştiği anda yok olmaya mahkûmdur.⁹¹ Ben Hegel’in yerinde olsaydım buna “olgunluğa erişme” demezdim.

Neden?

Çünkü salt tarihsel olan, yani dikey ve yatay eksenlerden yoksun olan her şey, doğası gereği çürür ve bu çürüme artık taşınamaz noktaya geldiğinde değişimden ziyade bir dönüşüm-devrim gerçekleşir ve Sünnetullah’ın yürüyüşü devam eder. Salt tarihsel olan her şey bir inşadır ve her inşa edilen şeyin

⁹¹ Habermas, Jürgen, 2012, Öteki Olmak ve Ötekiyle Yaşamak, Siyaset Kuramı Yazıları, Çev.: İlknur Ata, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, s. 14

bir kullanım ömrü vardır. Kullanım ömrü dolan şeylere “olgunlaşmış” denilmez, “çürüdü” denilir. Bugün ulus devletlerle birlikte liberal demokrasi ve kapitalizm de salt tarihsel birer inşa oldukları için çürümüş vaziyettedir. Özetle; Sünnetullah’la giriştikleri savaşı kaybediyorlar. İnsanlık, tarih üstü yönü de olan ilkeye-Tab’a ve yatay eksene dayanan bir medeniyet ikame etmediği sürece çürümeye devam edecektir.

Şeytanın mabedinde değişen bir şey var mı?

Dünyanın her yerinde, halk hekimleri veya büyücüler, hep şu büyüğü ortaklaşa uygulamışlardır: Düşmana benzeyen kaba bir bebek yaptıktan sonra, zararın onun üzerine düşmesi dileğiyle, bu yapma bebeğin yüreğini delmişler veya onu yakmışlardır.⁹²

Bu hastalığımız bugün de devam ediyor. Nietzsche buna köle ahlakı der. İnsanlar, toplumlar-topluluklar ve devletlerarasındaki ilişkilerde hep bir düşmana ihtiyaç duyulmuş. Sorumluluğu yüklenmekten kaçma, kendini terbiye etmeye yanaşmama, ilkeleri ayaklar altına alma, her şeyi dünyaya tapmanın aracı kılma ve bütün bunları kendi elimizle yarattığımız bir düşmanın varlığını göstererek temize çekme hastalığımız hiç bitmedi. Büyücüler, halk hekimleri, iktidar araçları ve odakları bugün de kendi elleriyle yarattıkları, köklerle ilgisi olmayan mitosla, ritosla ve sofosla insanları yaşayan ölüler haline getirmeye devam ediyorlar. Sanırım şeytanın mabedinde değişen pek bir şey yok!

Hayat nerede ego?

Hayvani bir aşamaya demir atmışız. Charles Darwin, 1871 tarihli İnsanın Türeyişi adlı eserinde şunları söyler: “Yüksek bir vatanseverlik, sadakat, itaat, cesaret ve şefkat ruhuna sahip, birbirine her zaman yardım etmeye hazır ve çoğunluğun iyi-

⁹² Gombrich, Ernst Hans, 2014, Sanatın Öyküsü, Çev.: Erol Erduran, Ömer Erduran, Remzi Kitabevi, İstanbul, s. 41

liğı uğruna kendilerini feda eden birçok mensubu olan bir kavim, diğer çoğu kavime karşı üstünlük sağladı ve bu da doğal seçim olurdu.”⁹³

Darwin’e katılıyorum. Fakat duyum ve duygu çağı dalgalarında geçerli olan bu olgunun günümüzde de yani biliş çağı dalgasında da neredeyse hiç değişmeden geçerli olduğunu görmek dehşet verici! İçinde bulunduğumuz bu durum evrime de aykırı. Bugün reel politikten devlet aklına, uluslararası ilişkilerden olan ve olması gereken ayırımına kadar geniş bir skalada hala bu ilkel çağ dalgaları yasalarının geçerli olması akıl alır gibi değil! Bunca Peygamber, filozof, şair, sanatçı, bilim insanı, derviş, kaos ve savaş bizi terbiye edememiş benziyor. Biliş çağı dalgasında bile her insanı birer kelle ve asker olarak görmenin dışında bir dünya ikame edememiş olmamız çok yazık! Hayat; insanın bu hallerinden utanmasında, dikey ve yatay eksenleri ikame etmesindedir.

∞ sekularîzmê⁹⁴ ∞

Laiklik olmalı mı?

Bir şeyin varlığı, değeri ya da gerekliliği, o şeyin yokluğu durumuna bakılarak da anlaşılabilir. Söz konusu olan şey laiklik ise, bu konuda fazlasıyla deneyim sahibi olduğumuzu söyleyebilirim... “Laiklik ortaya çıkmasaydı, hâlâ din savaşlarını sürdürüyor, hâlâ kazıklarda cadılar yakıyor ve hala dünyanın düz bir tepsi şeklinde olduğuna inanıyor olacağımızdan korkulmaktadır.”⁹⁵ Korkma hususunda Detmar Doering’e katıldığımı söylemeliyim, bana göre laiklik olmazsa olmazdır!

⁹³ Ridley, Matt, 2007, Erdemin Kökenleri, Çev.: Erhun Yücesoy, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, s. 213

⁹⁴ Sekularîzmê: Laiklik

⁹⁵ Doering, Detmar, 1999, İslam, Sivil Toplum ve Piyasa Ekonomisi, Ed.: Ömer Demir, Liberte Yayınları, Ankara, s. 46

Laiklik dini öldürmez mi?

SÖZLER: Dini sadece tek bir şey öldürebilir, o da iyi olan bir temsilin ikame edilememesidir.

İyi bir temsil nasıl mümkün olabilir?

İnanan ve inanmayan herkesin özgürce yaşayabileceği ilkeli bir medeniyeti ikame ederek mümkün olabilir.

Laiklik herhangi bir ilkeye dayanır mı?

Kant'a göre laiklik birbirine bağlı şu üç ilkeden oluşur: "Birincisi, devlet kilisenin iç işleyişi konusunda yasa çıkaramaz, inançlar ve ayinler konusunda halka talimat ve emirler veremez. Bu konular tümüyle bizzat inananlar tarafından seçilecek öğretmenlere ve denetçilere bırakılmalıdır. İkincisi, devlet din öğretmenlerinin siyasal toplum üzerinde toplumsal barışı tehlikeye düşürebilecek her türlü etkide bulunmasını önleme hakkına sahiptir. Devlet, aynı zamanda, kilise içi veya farklı kiliseler arasındaki anlaşmazlıkların toplumsal barışı tehlikeye düşürmemesini sağlamak zorundadır. Üçüncüsü, devlet kiliseyi ayakta tutmak için mali kaynak sağlayamaz: kilisenin bütün finansmanı o kiliseye inananlar tarafından sağlanır."⁹⁶

SÖZLER: Kadının sesinin olmadığı yerde erkeğin sesi de yok demektir. İnsan sesinin olmadığı yerde herhangi bir din de olmaz. Çünkü din bitkilere ve hayvanlara değil, insanlara inmiştir.

Biz ne gökyüzüne demir atabiliriz ne de yeryüzüne çivi çakabiliriz. İnsanlık artık Tanrısal olana kafa yormak ve ona uygun olabilecek dünyaları ikame etmek zorundadır. Tutku, arzu ve anlam bizi terk etti edecek, elimizi çabuk tutmamız gerekiyor.

Var olmak nedir ego?

SÖZLER: Sen bir yolsun yolcu.

Var olmak, Sevgilinin etrafında, Onun çekimine kapılmış olarak hareket ettiğinin bilincine varmaktır.

⁹⁶ Kaplan, İsmail, 1999, Türkiye'de Eğitim İdeolojisi ve Siyasal Toplumsallaşma Üzerindeki Etkisi, İletişim Yayınları, İstanbul, s. 47

Büyük bir insan oldun, artık daha çok sorumlu olduğunun farkında mısın?

SÖZLER: “Yaramazlık var mı?” sorusunun neşeyle karşılandığı zamanlar, büyüklerin ölmesiyle birlikte ölür ve artık iş başa düşer!

Sorumluluğun daha az olabilir miydi?

İbn Rüşd, Cezerî ve İbn Haldun’un devamını getirebilseydik kesinlikle daha az olurdu.

FRAGMANLAR: Bu hayat cehennemi aratmıyorsa, o zaman onu yaşamanın ne anlamı var? Ama sonunda her şeyin hepimiz için en iyi şekilde gelişeceğine inanmak zorundayız. Aksi halde her şey anlamsız.⁹⁷

Sen kimsin ego?

Bir peygamber gibi çağırırım

Bir filozof gibi düşünürüm,

Bir bilim insanı gibi ölçerim

Bir şair gibi haykırırım

Bir derviş gibi inlerim

Bir sanatçı gibi şaşırırım

Ben bir insanım hayy.

∞ ademokrasiyê⁹⁸ ∞

İnsanlığı nasıl bir politik gelecek bekliyor?

Her çağ dalgasının bir politik-yönetim şekli vardır. İnsanlar bugüne kadar herhangi bir “menzile göre” değil de içinde bulundukları “temele göre” davranmayı alışkanlık haline getirdiler. Böylece kendi üzerlerine demir kafesler örüp durdular. Bundan sonra menzili bir bilinçle hareket etmeyi öğrenmek

⁹⁷ Louhimise, Aku, 2005, Buz Diyarı

⁹⁸ Ademokrasiyê: Demokrasi

zorundalar. Aksi halde şimdikinden daha kötü değişim ve dönüşümler geçirecekler.

Yönetim şekilleri çağ dalgaları içinde nasıl değişti?

Duyum çağı dalgasında güçlü-güçsüz, anne-baba-çocuk, büyük-küçük ilişkileri düzeyinde ilkel yönetim formları ortaya çıkmaya başladı. İnsanlar iklim şartlarına uyum sağlayacak düzeyde olmadıkları için adeta kuşlar gibi sürekli göç halinde yaşıyorlardı. Zamanla; mağara, dağ yamacı, orman gibi yerlerde klan tipinde ve görece daha yerleşik bir halde yaşamaya başladılar. Duygu çağı dalgasında, dağ yamacı, ova, nehir ve deniz kıyıları gibi yerlerde komün ve aşiret şeklinde yaşamaya başladılar. Ve derken monarşi ve aristokrasi gibi yönetim şekilleri inşa ettiler. Biliş çağı dalgasında ise burjuvazi ve demokrasi gibi şehir-kent merkezli yönetim biçimleri ortaya çıktı. Bütün bu yönetim şekillerinde mekân-coğrafya ve evrim temel belirleyici oldu.

Bundan sonra nasıl bir değişim olacağını düşünüyorsun?

İlke-Tab çağı dalgasında Ademokrasi, sezgi çağı dalgasında âdem-insan, tevhit çağı dalgasında ise dem-zaman merkezli yönetim şekillerinin görüleceğini düşünüyorum. Bundan sonra artık mekânın ve evrimin değil zamanın-menzilin belirleyici olacağını söyleyebilirim. İnsanlık, temel merkezli kaderden zaman-menzil merkezli kadere geçiş yapacak. Tevhidi menzile doğru yola devam ettikçe de daha çok özgürleşecek.

SÖZLER:

*İstedigince yalın görünsün göze
Kuşkuyla bakın En küçük olaya bile!
Sınayın gerekli olup olmadığını,
Hele "alışılagelmiş türden ise!
Açıkça istiyoruz şunu sizden:
Sakın doğal bulmayın hep alışılageleni!
Çünkü artık hiçbir şeye doğal denmemeli;
Şu kanlı kargaşanın,
Şu düzenli geçinen düzensizliğin,*

*Serserice başına buyrukluğun
Ve insanla ilintisini yitirmiş
İnsanlığın egemen olduğu dönemlerde
Kimse demesin: Doğaldır bu olup bitenler;
Böyle denmesin ki
Her şeyin değişebileceğine inanılsın.*⁹⁹

Bertolt Brecht

Ademokrasi nedir?

Ademokrasi, ilke-Tab çağ dalgası için öngördüğüm politik sistemdir. Tevhit üzere olan dikey ve yatay eksenlerin kamusallaşmasını ifade eder. İnsanlığın bütün yönetim deneyimlerini-birikimlerini kuşatır ve aşar, çünkü menzil merkezlidir.

Nasıl bir yapıdan oluşur?

Ademokrasi; Tevhit, Anaç ve Bilinç olmak üzere üç meclisli bir yapıdan oluşur. Ekonomik sistemi olan akapitalizmle birlikte düşünülmelidir. Hem merkezi hem âdemi merkezi hem de dağıtık bir sistemdir.

Neden üç meclisli bir yapı?

Her türlü gücün merkezi, yarı merkezi ve dağıtık şekilde hareket etmesi, insanların özgür olması ve artık tekçi, grupçu ya da çoğunlukçu kötülüklerin insanlığın başına bir daha bela olmaması için bu üçlü meclisin varlığını gerekli görüyorum.

Amaç nedir ego?

Dünyaya tapma yarışını artık terk etmemiz gerekiyor. Hayatın, varoluşun amacını düşünmemiz ve tevhibi menzile yüzümüzü dönmemiz gerekiyor.

Bu üç meclisin özellikleri nasıldır?

Ademokrasi ve meclisleri hakkında genel bir çerçeve olacak şekilde şunları söyleyebilirim:

⁹⁹ Brecht, Bertolt, 1977, ME-Tİ Tarihte Diyalektik, Çev.: Ahmet Cemal, Günebakan Yayınları, İstanbul. s. 5

ADEMOKRASİ GENEL YAPISI

Meclislerin Özellik Parametreleri	MECLİSLER		
	Anaç Meclisler	Bilinç Meclisi	Tevhit Meclisi
Genel Amaçları	Yerel özerkliği, üretimi, paylaşmayı ve doğayı korumayı amaçlar.	Normal dağılımın ve düşünen toplumun kurumlarını ikame etmeyi ve bunları korumayı amaçlar.	Tevhidi menzili gözetmeyi ve korumayı amaçlar.
Kapsam Alanları	Yerel-özerk düzeydeki yasama ve yürütme organlarıdır. Yerel güvenlikle ilgili yasaları da çıkarabilirler. Alanları dışında-bölgesel kararlar alamazlar. Herkesin anadilde eğitim-öğretim yapma hakkını korur. İnsanın temel hakları, özgürlükleri ve ödevleri dokunulmazdır. Anaç, Bilinç ve Tevhit meclisleri bu temel alanlarda kısıtlamaya gidemezler.	Genel düzeydeki yasama ve yürütme organıdır. Genel güvenlik, savaş ve barışla ilgili kararları tek başına veremez, bunları Tevhit Meclisine sunmak zorundadır. Yargı ve savunma dışındaki bütün hizmetler özel sektör tarafından sağlanır. Herkes istediği yerden hizmet alma özgürlüğüne sahiptir. Gelirler bütün herkese ulaşacak şekilde normal dağılım gösterdiğinden, hiçbir insan bir başka insana ya da kuruma muhtaç değildir. Meclis bunları sağlamakla ve denetlemekle görevlidir.	Anaç Meclisler ve Bilinç Meclisi arasındaki bütün uyumsuzlukların çelişkilerin en nihai düzeyde çözüldüğü yasama, yürütme ve yargı organıdır. Savaşa ve barışa son kararı veren organdır. Ademokraside yargı bir kuvvet değil, sağlık ya da eğitim gibi bir hizmettir. Birey-birey, birey kurum ve kurum-kurum arasında çıkan sorunlar, çelişkiler-uyumsuzluklar alt mahkemelerce çözülemediğinde, tevhibi meclisin alt uzman komisyonları tarafından

			çözülür. Bazılarıysa komisyonların kararıyla meclise gönderilebilir ve orada son karara bağlanabilir.
Üye Sayıları	Yarısı kadın olmak üzere en az 6 en çok 20, halk tarafından seçilmiş üyeden oluşabilir. Köy ve mahalleler 6, ilçeler ve şehirler ise 20 üyeli meclislerle yönetilebilir. Şehirlerde merkez ilçe sayıları kadar üye de olabilir. Bütün oturumlar halka açık yapılıdır. Kararlar sık sık halkın onayına sunulur.	Yarısı kadın olmak üzere 144+1 üyeden oluşur. +1 yapay zekâdır. Hangi kararlarda-konularda yapay zekâya başvurulacağına meclisin üçte biri karar verebilir. Yapay zekâ ile insan üyeler arasında uyumsuzluk çıktığında, devreye tevhit meclisi girmek zorundadır. Bütün oturumlar halka açık yapılıdır. Genel referanduma nitelikli çoğunlukla, bölgesel referanduma ise salt çoğunlukla gidilebilir.	Yarısı kadın olmak üzere 20+1 üyeden oluşur. +1 Yapay zekâdır. Meclis salt çoğunlukla yapay zekâya başvurabilir ve sadece nitelikli çoğunluk kararıyla onunla çelişebilir. Yapay zekâya sadece ekonominormal dağılım, sağlık ve çevre konularında başvurulabilir.
Üyelerin Seçilme Şekilleri	Bütün üyeler, o yerde ikamet edenler tarafından seçilir. İnsana ve doğaya değerli katkıları olduğunu beyan eden-iddia eden her insan bu seçimlere katılabilir. Ademokrasi, kimliklere, çıkarlara ve güç temerküzlerine değil	Bütün üyeler, o ülkede yaşayanlar tarafından seçilir. İnsana ve doğaya değerli katkıları olduğunu beyan eden -iddia eden her insan bu seçimlere katılabilir. Ademokrasi, kimliklere, çıkarlara ve güç temerküzlerine değil şahsiyet-	10 üye, Bilinç Meclisi üyeleri arasından yine aynı meclis tarafından seçilir. 10 üye ise halk tarafından seçilir. İnsana ve doğaya değerli katkıları olduğunu beyan-iddia eden her insan

	şahsiyetlere dayanır. Seçilmek için o ülkenin vatandaşı olmak gerekmez. Bu meclislere girecek kişiler her gelir gurubundan serbestçe seçilir.	lere dayanır. Seçilmek için o ülkenin vatandaşı olmak gerekmez. Bu meclise her gelir grubundan insanın seçilebilmesi için belli kotalar vardır: 1.Şem Gurubu: 12 2.Yekşem Gurubu: 20 3.Duşem Gurubu: 40 4.Sêşem Gurubu: 40 5.Çarşem Gurubu: 20 6.Pêncşem Gurubu: 12 7. Înê Gurubu: +1 (Yapay Zekâ)	bu seçimlere katılabilir. Ademokrasi, kimliklere, çıkarlara ve güç temerküzlerine değil şahsiyetlere dayanır. Seçilmek için o ülkenin vatandaşı olmak gerekmez. Bu meclise girecek kişiler her gelir gurubundan serbestçe seçilir.
Seçim Dönemleri	Ademokraside siyasi partiler yoktur. Bütün meclis seçimleri 5 yılda bir ve aynı tarihte yapılır. Tevhit meclisi salt çoğunlukla bütün seçimleri erkene alabilir. Seçmenlerin en az bir en fazla üç aday seçme hakları vardır. Yani bir seçmen Anaç, Bilinç ve Tevhit meclisleri için üçer-toplamda dokuz adaya kadar “sıralı tercih” yapabilir. Adaylar, aldıkları toplam “oy puanına”, kadın-erkek ve gelir grubu kotalarına uygun olacak şekilde meclislere girerler. Bir kişi hangi mecliste olursa olsun, toplamda 10 yıldan fazla siyaset yapamaz. Yani hayatı boyunca en fazla 10 yıl siyaset yapabilir, bu süreyi aşanlar aday olamazlar.		
Meclis Temsilcileri	Meclis içinden seçilen biri kadın biri de erkek olan “eş başkanlar ve başbakanlar” meclisleri temsil ederler. Bu şahsiyetler meclisin hem sözcüleridirler hem de tüzüğe uygun olacak şekilde meclislerin işleyişini sağlarlar. Onlar aynı zamanda meclisin doğal üyeleridirler. Meclis üyeleri, istedikleri anda bu temsilcilerini salt çoğunlukla değiştirebilirler. İstişare ve tevhidi menzile hizmet eden ortak irade her zaman temel esastır.		

Ülke-Halk Temsilcileri	Eş başkanlar, bulundukları yerin en yüksek mülki amirleridir. Yurt dışı ilişkileri de buna uygun olacak şekilde gerçekleşir.	Bilinç meclisi eş başkanları, diğer ülkelerin başbakanlarıyla eşittirler. Ademokraside bütün bakanlar meclis dışından ve bilinç meclis üyeleri tarafından seçilirler. Bakanlıklar kadın-erkek eş bakanlar tarafından yönetilir ve bilinç meclisi tarafından denetlenir.	Tevhit meclisi eş başkanları, diğer ülkelerin başkanlarıyla eşittirler.
------------------------	--	---	---

SÖZLER: Tanrısal olanı şehirde ikame etmek için şeytani olanı sıırladım.

Bu sistemin çalışması zor olmaz mı?

Ahlaklı-adaletli bir topluma ve gelişmiş bir yazılıma ihtiyaç olacak ama bunlara ulaşılan kadar da demokrasi uygulanabilir. Ayrıca yapay zekâ sadece ölçülebilir, uzman sistemleri tarafından işlenebilir konular söz konusu olduğunda devreye girecek. Devreye girmesine de ilgili meclisler karar verecek.

Şu hiçbir zaman unutulmamalı: İnsanlar nezdinde “mevcut bütün ekonomi ve politika” adeta gereksiz ve değersiz işler haline gelecek. Çok başkalaştığımız için bu söylediğim şey bize çok yabancı gibi gelebilir ama insan hayata ve anlamlarına daha çok sarılacak ve bu kötücül halini aşmak için elinden geleni yapacaktır.

Bu sistem nasıl kurulacak?

Ben altı kitapla şehirlere, kentlere ve köylere ineceğim. İnsanlar okuyacaklar ve menzilden haberdar olacaklar. Derken Son Medeniyet’i ikame etmek isteyen insanlar bir araya gelecek ve siyasi partiler kuracaklar. İktidara geldiklerinde ise gerekli anayasal ve yasal değişiklikleri yaparak bu sistemi ikame edecekler. Sisteme geçen ülkeler birlikte hareket edecekler ve zaman içinde bütün dünya bu sisteme geçmiş olacak. Böylece tevhidin, Sokrates’in, Kant’ın ve Nietzsche’nin çocuklarının

amacı gerçekleşmiş olacak. Bundan sonra güce tapmanın çeşitli türleri arasında telef olmayı terk edecek ve menzile doğru yürümeye devam edeceğiz.

Dünya tek bir devlet haline geldiğinde durum nasıl olacak?

Anaç, Bilinç ve Tevhit meclislerinin simetrik halleri uluslararası alanda da kurulacak. Her ülke bu uluslararası meclislere birer üye-temsilci gönderecek.

Yerel meclisler mi üstün olacak uluslararası meclisler mi?

Uluslararası meclisler elbette... Kararları-içtihatları, yasaları evrenseldir ve bütün meclisleri bağlar.

SÖZLER: ... Ve bir insan gelir değişir her şey!

Neden böyle bir sistem düşünüyorsun?

Dikey ve yatay eksenlerin belli bir adalet üzere olacak şekilde şehirlere-kentlere inebilmesi için böyle bir sistemi düşünmek zorundayız. Aksi halde dünyaya tapan çeşitli sınıflardan sınıflar ve kişilerden kişiler beğenmenin dışına çıkamayız. Üst ve orta sınıfların duyarsızlığına, Firavunların ahlakına ve alt sınıfların ahmaklığına insanlığın ve gezegenin kaderini teslim edemeyiz.

Üst ve orta sınıfı neden kötücül görüyorsun?

Hannah Arendt, Kafka'nın birçok sözünün anti-semitizme tepkiden çok Yahudi orta-sınıfının anti-semitizmi yok sayan mantalitesine karşı tepkiler olarak yorumlar. Yahudi üst burjuvazisinin anti-semitizmi Doğu Avrupa Yahudi topluluklarının geriliğinde gördüğünü ve onları suçladığını ve böylece kendilerini Yahudi topluluklardan ayrı tuttuğunu düşünür. Arendt'e göre zenginlikleri birçok sorunu olduğu gibi Yahudi olma sorununu bile anlamalarına engel olmaktaydı.¹⁰⁰

Üst ve orta sınıfın ahlakı çok düşüktür, bu insanların çoğu her zaman konfora ve güce tapar. Çıkarları, kârları neredeyse akılları, bedenleri ve kalpleri de oradadır. Bu kötücül hali terbiye etmek her namuslu insanın ödevi olmalıdır.

¹⁰⁰ Benjamin, Walter, 2007, Estetize Edilmiş Yaşam, Sanattan savaş ve siyasete Alman Faşizminin Kuramları, Çev.: Ünsal Oskay, Derin Yayınları, İstanbul, s.30-31

FRAGMANLAR: *Tanrım! Senin hükümdarlığın gelsin!*¹⁰¹

Bu düşük ahlak nasıl aşılabilir?

Tarihi insanlar yapar, ama öyle kendi keyiflerine göre yapmazlar: Bunu kendileri tarafından seçilmiş koşullar içinde değil, doğrudan içinde bulundukları, verili ve geçmişten aktarılmış koşullar içinde yaparlar.¹⁰²

Louis Bonaparte'ın bu düşüncesi hala geçerlidir. Oysa insanlar bir çeşit kadercilik olan bu kültürü aşmadan özne olamazlar. Verili-geçmişten aktarılmış koşulları “temel” alıyoruz, “seçilmiş koşulları” yani “menzili” bir türlü göremiyoruz. Aslında salt verili koşulların yarattığı bir kültürün konforu içinde kalarak özgürlükten, kemal insan olmaktan kaçıyoruz. Buna rağmen kime sorsan kendisini özgür sanıyor. Konfor ve mutluluk putlarının huzurunda kölelikte yarışan insanlara bakıyorum ve “ne kadar ilginç bir zamanda yaşıyorum” demekten kendimi alamıyorum. Bu düşük ahlaktan kurtulmak için tevhidi menzile dört elle sarılmamız gerekiyor.

SÖZLER: ...*Denizlerde dalgalandım taşları oymak için. Doruklara sevdalandım ışığa doymak için...*¹⁰³

Birlikmiş bunca kötücül kültür ve illüzyonla nasıl baş edeceksin?

Halk parkları, eğlence parkları ve önünde-arkasında halk geçen tüm hizmetler-mekânlar toplumsal eşitlik yanılımasını besler.¹⁰⁴ Yanılısamalar... Eşitlik, adalet, özgürlük, vatan, millet illüzyonları ve manipülasyonları vs. Evet mücadele etmem gereken çok şey var ama ben insanlara güveniyorum. İçlerindeki özgürlük arzusunun işaret ettiği o menzilden haber verdiğimi duyduklarında bütün putları yerle bir etmeye başlayacaklar. Buna inanıyorum!

Demokrasiye düşman mısın ego?

¹⁰¹ Kulidzhanov, Lev, 1970, Suç ve Ceza

¹⁰² Callinicos, Alex, 2009, Tarih Yapmak, Toplum Kuramında Etkinlik, Yapı ve Değişim, Çev.: Mermin Saatçioğlu, Doruk Yayıncılık, İstanbul, s. 23

¹⁰³ Ahmet Kaya, Mustafa Nihat Behramoğlu, “Doruklara Sevdalandım” Adlı Eserinden

¹⁰⁴ Buck-Morss, Susan, 2010, Görmenin Diyalektiği, Walter Benjamin ve Pasajlar Projesi, Çev.: Ferit Burak Aydar, Metis Yayınları, İstanbul, s. 109

Tocqueville, Amerikan demokrasisini tasvir ederken, her şeyin sebebi ve sonucu olan ve her şeyin kendisinden doğup tekrar ona döndüğü Tanrı dünya üzerinde nasıl salınıyorsa, halkın da demokratik düşüncede devlet yaşamı üzerinde öyle salındığını anlatır.¹⁰⁵

Bu ve benzeri düşük-halk endeksli akıllarla nereye ulaştığımız ortada. “Tarihi kuşatan ve aşan bir menzile sarılmadığımız sürece”, yönetimin, egemenliğin, bilginin, meşruiyetin, adaletin ve aklın ölçütü-kaynağı-şekli olarak neyi görürsek görelim sonuçları yıkıcı olacaktır. Artık bir şeyleri sürekli deneme yanılmalarla öğrenmeyi terk etmemiz gerekiyor, ki bu ilkel öğrenme biçiminde bile hiç başarılı değiliz. Artık daha fazla denemeye ve yanılmaya bizim de gezegenimizin de dayanacak gücü kalmadı. Ben bir insanım, sorumlu varlığım ve menzili olmayan her şeye düşmanım.

SÖZLER: “Üzülme değmez sözünü duymaktan sıkıldım. Değmeyenlere zaten üzülmem. Üzüldüğüm şey, değmeyenlere yüreğimin değmiş olması.” Cemal Süreya

Bu menzil bir ilerlemeyi mi ifade eder?

“İlerleme, Tanrı’nın kendisinin ayak izidir” der Victor Hugo. Benzer bir cümleyi Hegel de söyler: “Devlet, Tanrı’nın yeryüzündeki yürüyüşüdür.” Augustinus’a göre ise; “Kilise, Tanrı’nın yeryüzündeki yürüyüşüdür.” Tanrı dışında bütün varlıkların bir menzili vardır, bundan dolayı da ilerleme, Tanrı olmayan her varlığın mahkûm olduğu bir yoldur.

SÖZLER: Tevhidi menzili olmayan bir tarih, bir şirk olmanın ötesine geçemez!

Müslümanlar menzili neden düşünmediler?

İnanmak çok ama çok zordur, dünyaya dalmak ise çok ama çok kolaydır. Herkes gibi onlar da kolay olanı seçtiler. Tevhit, özgürlük demekti ama sorumluluğu ağır geldiği için özgürlükten kaçtılar ve hiçbir değere tutunamadılar...

¹⁰⁵ Schmitt, Carl, 2005, Siyasi İlahiyat, Egemenlik Kuramı Üzerine Dört Bölüm, Çev.: Emre Zeybekoğlu, Dost Kitabevi Yayınları, Ankara, s. 52

SÖZLER: “Egemenler şiddetli değişikliklere karşı müthiş bir tiksinti beslerler.” Bertolt Brecht

Ortadoğu’yu fakirleştiren coğrafyası değildi. Bunun nedeni Osmanlı İmparatorluğu’nun genişleyip güçlenmesiydi ve bugün Ortadoğu’nun fakir kalmasının nedeni de bu imparatorluğun kurumsal mirasıdır.¹⁰⁶

*FRAGMANLAR: Kimse sorumluluk üstlenmiyor, işte bu nedenle bir lidere ihtiyacımız var. Bedenden ve ruhtan sorumlu bir lider!*¹⁰⁷

Ademokrasi ya da Sönn Medeniyet mevcut devletleri yıkmayı mı amaçlıyor?

Yıkmayı değil ama bütün devlet birikimlerini kuşatarak aşmayı amaçlıyor diyebilirim. Ben devlet denince iyi insanı ve hayatı anlamayı tercih ediyorum... Fichte’nin çok güzel ifade ettiği gibi: “Birey ülkesinde kendi dünyevi ölümsüzlüğünün gerçekleşmesini görür.” Bu, öncelikle hukuki anlamda, ikinci olarak da politik-ahlaki anlamda devletin bir kişiliğe sahip olmasını gerektirir.¹⁰⁸

Ben bu kişiliğin, bütün insanlığı kuşatacak zenginlikte olması gerektiğini düşünerek Ademokrasiyi ikame etmeye çalışıyorum. Aksi halde devletler, insan-şahsiyet ve hayat düşmanı olacakları için ömürleri pek de uzun olmayan kötü birer deneyim olmanın ötesine geçemezler.

Amacın nedir ego?

Önce Adorno’ya kulak verelim: “Sistem ve tekillik karşılıklıdır ve ancak karşılıklı oluşları içinde bilinebilirler.”¹⁰⁹

Kâinatın dikey ve yatay eksenleriyle görece uyumlu olan bir insan ve toplum hayatı düşünmeye çalıştım. Çünkü varlığı ve varoluşu anlamak istiyorum.

¹⁰⁶ Acemoğlu, Daron., Robinson, James A., 2013, Ulusların Düşüşü, Güç, Zenginlik ve Yoksulluğun Kökenleri, Çev.: Faruk Rasim Velioğlu, Doğan Kitap, İstanbul, s. 59

¹⁰⁷ Wnendt, David, 2015, Er ist Wieder da

¹⁰⁸ Alatlı, Alev, Batıya Yön Veren Metinler III., s. 1296

¹⁰⁹ Habermas, Jürgen, 2011, Sosyal Bilimlerin Mantığı Üzerine, Çev.: Mustafa Tüzel, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, s. 19

Ötekiler¹¹⁰

¹¹⁰ Ressam: K. Özlem Adanur

∞ newroz¹¹¹ ∞

*SÖZLER: "Toplumların hayatında çığır açanlar, eğer kâinattaki yaradılış kanunlarına uygun hareket etmezlerse hayırlı işlerde ve ilerlemede başarılı olamazlar."*¹¹² Said Kurdî

Senden önceki tarih felsefelerinin en önemli eksiği neydi?

Bir dikey eksenlerinin olmamasıydı. Hiç kuşkusuz tarih felsefesi bir yatay eksenidir ama bu, bir dikey eksene ihtiyaç duymadığı anlamına gelmez.

Hegel'de de benzer bir eksikliği görüyor musun?

Hegel'in felsefesi, dikey ve yatay eksenleri birbirinin içinde eriten bir sistemdir.

Bu tehlikeli mi?

Evet.

Neden?

Çünkü dikey eksenini çeşitli parçalara-ögelere, yatay eksenini ise çağlara bölmeyip birbirinin içinde erittiğinizde bir felsefeden ziyade, bir ideoloji ya da din yaratmış olursunuz. Bu da insanın başına bela olur.

Felsefenin amacı ne olmalı ego?

Horkheimer'a kulak verelim: Artık kendi ürünümüz olan toplumsal baskıların esiriyiz. Bağımsız davranmaya çağrıldığımızda, düzenlerden, sistemlerden, otoritelerden yardım bekliyoruz.¹¹³

Felsefe yüksek düşünceye hayat vermelidir ve o hayat içinde herkes doğrudan ve-veya dolaylı yollardan özne olabilmelidir.

¹¹¹ Newroz: Nevruz

¹¹² Nursi, Bediüzzaman Said, 2014, Lemalar, Yayına Hazırlayanlar: A. Kayıhan, İ. Atılğan, Ufuk Yayınları, İstanbul, s. 246

¹¹³ Horkheimer, Max, 2013, Akıl Tutulması, Çev.: Orhan Koçak, Metis Yayınları, İstanbul, s. 187

İnsanlar seninle iş birliği yaparlar mı?

İnsanların çoğu bir söz bekliyor ve ben o sözlerden birini düşündüğüme inanıyorum. Tevhide, özgürlüğe, tek bir dünya devletine çağırıyorum, hayata kayıtsız kalamazlar...

Feyerabend'e kulak verelim: Özgür bir toplum dışarıdan dayatılamaz, ancak açık bir alışveriş içinde olan insanların kasdedilen türde koruyucu yapılar geliştirmeleriyle ortaya çıkabilir... Küçük boyutta yurttaş inisiyatifleri, daha geniş boyutta ise milletler arasındaki iş birlikleri.¹¹⁴

*SÖZLER: "Sanat bir ilişki kurmadır; insanları bir şeye karıştırmak iktidardır."*¹¹⁵ Jeff Koons

Kültür yaratımı haline gelen insan, sorumlu varlık olduğunu kavrayacak mı?

Dewey, tüm doğalcılığına rağmen, tıpkı Kant ve Hegel gibi, dünyanın, ama bilinecek değil de içinde yaşanacak ve üzerinde eylemde bulunulacak dünyanın bir inşa olmak durumunda olduğunu söyledi.¹¹⁶

İnsan sorumlu olan bir varlıktır ve ne yaparsa yapsın en nihayetinde kendi başına yapması gereken şeyler olduğunu kavrayacaktır. Eğer dünyada bir cennet veya cehennem olacaksa, bu her halükârda insan etkinliğinin bir ürünü olacaktır.

*SÖZLER: "İnsan boyun eğmeye zorlanıyorsa, boyun eğmek zorunda değil demektir."*¹¹⁷ Rousseau

Ademokraside bozulma olursa ortaya ne çıkar?

Aristoteles, yönetimleri altı farklı türde sınıflandırmıştır. Bu sınıflandırma bana göre günümüzde de geçerlidir. Yaptığı sınıflandırma özetle şu şekildedir:

¹¹⁴ Feyerabend, Paul, 2014, Yönteme Karşı, Çev.: Ertuğrul Başer, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, s. 309

¹¹⁵ Turani, Adnan, 2014, Dünya Sanat Tarihi, Remzi Kitabevi, İstanbul, s. 780

¹¹⁶ Cevizci, Ahmet, 2011, Felsefe Tarihi, Say Yayınları, İstanbul, s. 1016

¹¹⁷ Rousseau, Jean-Jacques, 2006, Toplum Sözleşmesi, Çev.: Vedat Günyol, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, s. 7

Hükümet/Devlet tek kişinin elinde → Monarşi → Bozulma Olursa → Tiranlık (Diktatörlük)

Hükümet/Devlet küçük bir insan grubunun elinde → Aris-tokrasi → Bozulma Olursa → Oligarşi

Hükümet/Devlet yurttaş kitlesinin elinde → Cumhuriyet → Bozulma Olursa → Demokrasi (Çoğunluk çıkarına dayanan yönetim)

Tanrı dışında her şey doğası gereği değişir ve dönüşür, değişim-dönüşüm bir ölçüye ve menzile bağlanmazsa her şey bozulur... Ademokrasi üç meclisten ve kendisine özgü bir ekonomik sistemden oluştuğu için, bozulduğunda belirgin-bildiğimiz türlerden bir yönetim biçimi ortaya çıkar diyemeyiz. Diğer taraftan ben bozulmanın önüne geçmek için Ademokrasinin ölçülü bir şekilde değişmesini ve dönüşmesini öncel-dim. O, menzili olan dikey ve yatay eksenlere sahiptir. Son-raki aşamaları olan “âdem ve dem” yönetim şekilleri, olası bo-zulmaların önüne geçmeyi de amaçlar.

Sonraki aşamaların ayrıntısına neden girmedin?

Ben tevhit-özgürlük filozofuyum. Felsefemin bir hapishaneye dönüşmemesi ve gelecekteki insanların iradelerine mümkün olduğunca yer açmak için genel bir çerçeve çizmeyi daha doğru buldum.

Ne görüyorsun ego?

Yeni ve çok güzel bir gün görüyorum hayy!

∞ hesin¹¹⁸ ∞

Hukuk nedir?

Hukuk, farklı kuvvetler arasındaki mekaniğin ürünü olan zo-runlu bir antlaşma metni-normları ve-veya içeriğidir.

¹¹⁸ Hesin: Demir

Hukuk ve yasa arasında nasıl bir fark var?

Mekanikleri birbirinden farklıdır. Yasa; güce-iktidara bir şekilde tutunmuş tekçi-tek merkezci kişi ya da kişilerin çıplak-kaba güçlerine dayanarak ilan ettikleri normlardır. Hukuk ise; güce-iktidara görece rasyonel yollardan tutunmuş, birbirine indirgenemeyen farklı kuvvetlerin yaptığı antlaşma normlarıdır.

FRAGMANLAR:

- Çabalamanın ne faydası var?

- Neşelen biraz, ölümden bahsetme, başaracağız.¹¹⁹

İnsanlar, haklar bakımından özgür ve eşit doğar ve yaşarlar. Sosyal farklılıklar ancak ortak faydaya dayanabilir.¹²⁰ Kant'a göre siyasetteki en öncelikli amaç; her bireyin sahip olduğu özgürlüğün, bütün diğer bireylerin özgürlüğüyle yan yana var olmasını sağlayan yasalara uygun olarak mümkün olan en geniş insan özgürlüğüne izin veren bir anayasaya kavuşmaktır.¹²¹

Öyle bir toplumsal sözleşme yapmalıyız ki bütün insanlar özgür olabilsin. Ben bu özgürlüğün temellerini ve menzilini düşünmeye çalışıyorum.

FRAGMANLAR: "Özgürlük; bir hedefin olmaktan çıktığı zaman özgür olmuşsun demektir."¹²²

Olan ve olması gerekenin tevhidini mi amaçlıyorsun?

Fichte'ye göre gerek hukuk gerekse siyaset felsefesi, insan varlıkları arasındaki ilişkileri "olması gereken" açısından ele alan disiplinlerdir.¹²³ Fakat bugüne kadar "olması gereken" kategorisinin öznesi hep egemenler oldu. Karşı devrimleri genelinde mazlumlar yaptılarsa da çok geçmeden onlar da güç ze-

¹¹⁹ Chaplin, Charles, 1936, Modern Times

¹²⁰ 1789, İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi, Birinci Madde.

¹²¹ Kaplan, İsmail, 1999, Türkiye'de Eğitim İdeolojisi ve Siyasal Toplumsallaşma Üzerindeki Etkisi, İletişim Yayınları, İstanbul, s. 49

¹²² Allers, Roger, 2014, The Prophet

¹²³ Cevizci, Ahmet, 2011, Felsefe Tarihi, Say Yayınları, İstanbul, s. 813

hirlenmesi yaşayarak zalimlerden oldular. Ben artık bu sınıflar arası çatışmaların sonunu getirmek istiyorum. Bunun için de ölçülü bir ekonomi-politik model öneriyorum.

İnsanlar tevhitinden neden kaçıyorlar?

FRAGMANLAR: Michael Burry, sistemin (mortgage) çökeceğini yıllar önceden nasıl bildiğini öğrenmek isteyenlere bunu anlatmak için devlet ile pek çok kez iletişime geçti. Kimse bu aramalara geri dönmedi. Fakat dört kez FBI tarafından denetlendi ve sorgulandı. Küçük yatırımları tek bir konuya odaklanmış şekilde halen devam ediyor: SU.¹²⁴

Çünkü şeytanın mabedi haline getirilmiş şu dünyada insanlar korkuyorlar. Diğer taraftan, tevhit gibi değerli bir şeyi ikame etmek çok ama çok zordur.

İnsanın güvenliği nasıl sağlanabilir?

SÖZLER: "Barış için çok sayıda akıllı insan gerekir, ancak savaş için tek bir aptal yeterlidir." Yuval Noah Harari

Bugüne kadar insanın güvenliği ne amme hukukuyla (ius civitatis*), ne devletler hukukuyla (ius gentium*) ne de dünya vatandaşlığı hukukuyla (ius cosmopolitanum*) sağlanabildi.¹²⁵

Dünya vatandaşlığı hukukunun henüz ikame edilemediğini hepimiz biliyoruz. Gördüğüm kadarıyla özellikle ulus devlet ve modern para teorisi-pratiği aşılmadan da bu mümkün olmayacak. Özetle şunu söyleyebilirim: Tek bir dünya devleti kurulmadığı sürece insan güvende olmayacak.

SÖZLER: "Bir zamanlar nasıl suçtan çekiniyorsak şimdi de yasalardan çekiniyoruz." Montaigne

Ortadoğu'da hukuk mekaniğini ortaya çıkaracak bir güç var mı?

¹²⁴ Mckay, Adam, 2015, Büyük Açık

¹²⁵ * Kant, Immanuel, 1960, Ebedi Barış Üzerine Felsefi Deneme, Çev.: Yavuz Abadan, Seha L. Meray, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara, s. 17 (Kant'ın kavramları)

Evet var, Kürtler... Çünkü onlar bölgedeki tek asimetrik güçtür ve hukuk mekaniğinin özellikle Türkiye, İran, Irak ve Suriye’de güçlenmesini sağlıyorlar.

Ne gibi şeylerin asimetriği durumundalar?

Ataerkil-eril-cinsiyetçi, çoğunlukçu, merkezîyetçi, tekçi, mezhepçi, yasacı devlet ve kültürlerin asimetrisi durumundalar.

Yaşadığın ülkede durum nasıl?

Türkiye’de artık hukuk mekaniği neredeyse olgunlaştı diyebilirim. Çünkü Kürtler, Ulusalçı Türkler, Milliyetçi Türkler ve Aleviler birbirlerine indirgenemeyecek farklı kuvvetler haline geldiler. Bu kuvvetlerin toplumsal bir sözleşme yapmaları artık kaçınılmaz hale gelmiştir. Çünkü diğer yollarda hayat yoktur. Batıda bir zamanlar farklı sınıflar arasında yapılan sözleşme ile hukuk ikame edildi, Türkiye’de ise farklı kimlikler arasında yapılacak sözleşme ile bu gerçekleşecek.

Hukuk devletine geçişin önündeki en büyük engel nedir?

Mevcut statükodan yana olan ırkçı ve mezhepçi kültürdür.

Farklılıkların daha fazla görünür-belirgin olmaya başlamasını nasıl görüyorsun?

Sağ-sol, Alevi-Sünni, laik-muhafazakâr, Kürt-Türk, Müslüman-Gayrimüslim, zengin-fakir gibi fay hatlarının-farklılıkların daha belirgin olmaya başlaması ve hatta kutuplaşması, esasında toplulukların, toplum olma seviyesine çıkma girişimleridir. Bu girişimler olmadan hukukun ve evrensel değerlerin ikame edilmesi mümkün olmaz.

Senin meselen nedir ego?

FRAGMANLAR:

- *Sen bir canavarsın!*
- *Sadece canavarları besliyorum diyelim.*¹²⁶

Asıl mesele şeytanımızı terbiye etme meselesidir. Onu terbiye ettiğimizde ortaya ne çıkacağını henüz bilmiyoruz. Bu belki de hayatın en büyük sırrıdır, farkında olursak hepimizi cezbedecek ve kendisine çekecek olan bir sırdır. Kendimizi ölçülü

¹²⁶ Genovese, Paolo, 2017, The Place

bir şekilde bu çekime bırakırsak belki varlığın ve varoluşun amacını da o zaman göreceğiz.

Ne yapacaksın?

Bütün insanları tevhide çağıracağım.

Ya seni duymazlarsa?

Hayat varsa, -ki var- o zaman duymamaları mümkün değil. İnsanları ve hayatı seviyorum ve umudumu asla kaybetmeyeceğim!

∞ mezopotamya¹²⁷ ∞

Sen hangi “medeniyet” beşiğinin insanısın ego?

Mezopotamya’nın.

Bu nasıl bir duygu?

İnsanın şu ana kadar ki her haline şahit olmuş gibiyim. Hiç kuşkusuz bütün insanlar sorumludur ama bu kadar şahit olmuş bir bilinç daha çok sorumludur.

İnsanı sorumlu varlık olmaktan-tevhit menzilinden sapıran şey nedir?

SÖZLER: “İnsan ırkının eğitimini bugüne kadar sanki gardiyanlar ile cellatlar yönetmiş gibi görünüyor.” Nietzsche

En genel anlamıyla kültürdür diyebilirim. Kültüre de yeni doğmuş bir insanın gözünden bakacak olursam bir çeşit eğitim sürecidir diyebilirim.

J.J. Rousseau, “Émile ya da eğitim üzerine” adlı eserinde, “Ona yaşamayı öğretmek istiyorum.”¹²⁸ der. Bunun gibi sözler ne kadar da kolay söyleniyor ama üzerine düşündükçe insan çıldıracak gibi oluyor.

¹²⁷ Mezopotamya: Mezopotamya

¹²⁸ Hessel, Stéphane., Morin, Edgar, 2012, Umut Yolu, Çev.: İsmail Yerguz, Say Yayınları, İstanbul, s. 68

Neden?

Ona(x) + yaşamayı(y) + öğretmek(z) + istiyorum(t) = 1(Yaşamayı öğrenmiş o) ... Bundan daha zor bir denklem kurmak imkânsızdır. Bakmayın x, y, z, t şeklinde sembolleştirdiğime ya da soyutladığıma, onların yerine aynı anda birbirinden çok farklı anlamlar gelir. Bakmayın aralarına toplama (+) işareti koyduğuma, çıkarma da (-) çarpma da (*), bölme de (/) gelebilir, üstelik bunlar hep birlikte de gelebilirler. Nesnel bir kurulumu ve çözümü olmayan, her (1) insan tarafından farklı bir şekilde kurulması ve çözülmesi gereken bir denklem bu. Kurulumunun ve çözümünün sağlaması yoktur, bir kere yapılır, doğru ya da yanlış olarak değerlendirilmek için hiçbir beşer “otoritenin hakemliğine” ihtiyaç duymaz. Hiç kuşkusuz eğitim ya da kültür kaçınılmazdır. Fakat burada biz düşünürlere çok iş düşüyor, çünkü insanı özne yapacak menzilleri düşünmek zorundayız.

FRAGMANLAR: “Çocukların senin çocukların değildir. Onlar hayatın kendisine olan özleminin oğulları ve kızlarıdır. Senin sayende gelirler ama senden gelmezler. Seninle olsalar bile kendilerine aittirler.”¹²⁹

İnsanları neyi düşünmeye davet ediyorsun?

İnsanın ne olması gerektiğini ne olduğunu kavramıyor isek, diğer bir deyişle açık ve üzerinde anlaşılmış bir insan gerçeği düşüncesine ulaşmamış isek, kültürü, eğitim ve öğretimi, ahlakı ve toplumsal ilişkileri düzeltme yolundaki bütün çabalarımız boşunadır ve boşa gitmeye mahkûmdur.¹³⁰

Ali Şeriatî’nin düşüncelerine katılıyorum ve şunları eklemek istiyorum: Bilinmelidir ki; “dikey ve yatay eksenlerin tevhidi üzere olan bir menzil” olmadan, kaynağı ne olursa olsun; kaynağı ister akıl, bilim, sanat, teknoloji, ister toplum, kültür, tarih veya din olsun, hiçbir şey bize insanın kim olduğunu ve-

¹²⁹ Allers, Roger, 2014, The Prophet

¹³⁰ Şeriatî, Ali, 2015, İnsanın Dört Zindanı, Çev.: Hüseyin Hatemî, İşaret Yayınları, İstanbul, s. 9

veya kim olması gerektiğini söyleyemez. Ben insanları menzili düşünmeye davet ediyorum.

SÖZLER: “İnsanı memnun etmek etmemekten daha kolaydır. En azından bir şekilde memnun etmeye çalışmayın.”¹³¹ Tarkovsky

Halil Cibran’a kulak verelim: “Sizin diye bildiğiniz evlatlar gerçekte sizin değildirler, onlar hayatın kendine duyduğu hasretin oğulları ve kızlarıdır. Sizler aracılığıyla dünyaya gelmişlerdir ama size ait değildirler. Sizinle birlikte yaşarlar ama sizlerin malı değildirler. Onlara sevginizi verebilirsiniz ama düşüncelerinizi asla. Çünkü onların kendi düşünceleri vardır. Çocuklarınızın bedenlerini barındırabilirsiniz ama ruhlarını değil. Çünkü onların canları geleceğin sarayında oturur ve sizler düşlerinizde bile orayı ziyaret edemezsiniz. Kendinizi onlara benzetmeye çalışabilirsiniz ama onları kendinize benzetmeye kalkışmayın hiç. Çünkü hayat ne geriye gider ne de geçmiş zamanla ilgilenir. Sizler, evlatların birer canlı ok gibi fırlatıldıkları yaylarsınız. Yayı geren, sonsuza açılan yolda kendine bir hedef edinmiştir ve oklarını en uzağa erdirmek için kendi gücüyle sizleri gerer. Yayı geren elinde seve seve bükülün. Çünkü oku atan o güç, hedefe giden okları sevdiği kadar elindeki sağlam yayı da sever.”¹³²

Sorumluluğunu görüyor musun ego?

SÖZLER: “İnsanlar aptal değil cahil doğarlar ama eğitim onları aptallaştırır.” Bertrand Russell

Hayatta başarı merdiveninin basamaklarını tek tek çıkarız; diploma, terfi, unvan, para... Ancak en üst basamağa tırmandığınızda aniden merdivenin yanlış duvara dayalı olduğunu fark ederseniz ne hissedersiniz?¹³³

Aslında ne bir merdiven vardır ne de bir duvar. Ontolojisi, epistemolojisi ve pratiğiyle tevhit üzere olmayan bir kültür-

¹³¹ Tarkovsky, Andrei, 1982, “Zamandan Yapılmış Mozaik: Sinema” Konferansı, Roma, Youtube

¹³² Cibran, Halil, 2016, Ermiş, Çev.: A. Erkin Köylügil, Olympia Yayınları, İstanbul, s. 69-70

¹³³ Covey, S.R., 1999

uygarlığın merdiveni de duvarı da yok demektir. Her şey illüzyon, manipölasyon, yalan, safsata ve hurafe. İnsanların çoğu mezarlarına girene kadar bunları bilmeyecekler. Peki, bilen ben ve benim gibiler... Aman Allah'ım ne büyük bir sorumluluk bu!

SÖZLER: "Çocukları insanlığın bugünkü durumuna göre değil gelecekteki olası gelişmiş durumuna göre eğitmek gerekir." Kant

Müslümanlar eğitim hakkında ne düşünüyorlar?

Muhammed İkbal'e kulak verelim: Modern eğitim kurumlarını sana şikâyet ediyorum Ya Rab! Onlar, doğan ve şahin yavrularını serçeler gibi ve aslan yavrularını da kuzular gibi büyütüp yetiştiriyorlar.¹³⁴

FRAGMANLAR: "Büyüyünce makinist mi astronot mu olacaksınız?" ... "Hayır, büyüyünce senden daha iyi olacağım."135

İnsanlar tarihten neden ders çıkarmıyorlar?

Pufendorf'a kulak verelim: Tarih, devletin hizmetinde olan bir öğrenim ve eğitim tarzıdır. Tarihçilik ise devlet yöneticilerini ve memurlarını eğitmekte geçerli bir meslektir.¹³⁶

İçinde bulunduğumuz çağ dalgaları temel merkezli oldukları için, tarih bir çeşit silah, güç, iktidar, strateji, kontrol ve kolonizasyon aracı olarak kullanılıyor. Bu kullanımlarda da insanı terbiye edecek bir sonuç beklemek doğru olmaz.

SÖZLER: Menzili Tevhit olmayan bir yaşamda hiçbir değer hayatta kalamaz!

¹³⁴ Eliaçık, R. İhsan, 2014, Çağa İz Bırakan Önderler, Muhammed İkbal, İlke Yayıncılık, İstanbul, s. 97

¹³⁵ Wheatley, Ben, 2015, High-Rise

¹³⁶ Özlem, Doğan, 2004, Tarih Felsefesi, İnkılap Kitabevi, İstanbul, s. 57

∞ kesayetiya¹³⁷ ∞

Doğunun şahsiyet düşmanlığını nasıl açıklarsın?

Aristoteles'e göre kent devletini yaratan dört neden vardır:

1. Maddi Neden: Toprak parçası, aile, toplumsal sınıflar ve yurttaşlardır.
2. Formel Neden: Düzen ve ruh verici ilkeli anayasadır.
3. Fail Neden: Yöneticilerdir.
4. Ereksel Neden: Yurttaşlar için "iyi hayat"ın yani "mutluluğun" amaçlanmasıdır.¹³⁸

Şahsiyet sadece ve sadece bu dört nedenin olduğu kentte-şehirde var olabilir. Doğu'da Batılı anlamda bir kent ya da şehir devleti hiçbir zaman olmamıştır. Şimdi Aristoteles'in bu dört nedeninden yola çıkarak Doğu'da kent-şehir devleti ve şahsiyet kültürünün neden oluşmadığını açıklamaya çalışayım:

1. Maddi Neden: Doğu'da toprak parçası ve aile vardı ama toplumsal sınıflar ve yurttaşlar yoktu. Çünkü mülkiyet hakkı sadece tek kişiye, yani sultana-padişaha ait olduğu için sınıflı toplum yapısı oluşmadı. Saray dışında değil birbirinden farklı kuvvetler tek bir kuvvet bile ortaya çıkmadı. Farklı kuvvetler olmadığı için de halk korunmasız kaldı. Bundan dolayı da bireylerden oluşan bir toplum yerine reaya olarak tabir edilen insanlardan oluşan bir cemaat tipi ortaya çıktı. Farklı kuvvetlerden oluşan bir toplum yapısı ve bu kuvvetlerin anlaşmasına dayanan bir anayasa olmadığından çeşitli dokunulmaz hak ve hürriyetler de değere tutunamadı ve yurttaşlık kurumu bir türlü ortaya çıkmadı. Bu durum günümüzde de devam ediyor.

2. Formel Neden: Düzen ve ruh verici ilkeli anayasa yerine saraydaki tek kişinin mizacına göre şekil alan yasalar insanlara egemen oldu. Çünkü sultanlar-padişahlar kendilerini yasa

¹³⁷ Kesayetiya: Kişilik, Şahsiyet

¹³⁸ Cevizci, Ahmet, 2011, Felsefe Tarihi, Say Yayınları, İstanbul, s. 138

üstü ve Tanrının yeryüzündeki gölgesi olarak görüyorlardı. Böylece formel neden, saraydaki tek kişiyi aşamayan bir çeşit pagan kültürün içine hapsedilmiş oluyordu. Farklı kuvvetlerin dengesi, sözleşmesi ve ortak iradesi yerine, tek kişinin mutlak otoritesine dayanan yasalar, farklı kuvvetlerin ortaya çıkmasını engelledi ve böylece anayasacılık gelişemedi. Sonuç olarak; anayasa yerine ilkesiz ve ruhsuz yasalar ortaya çıktı ve bunlar bugün de varlıklarını sürdürmeye devam ediyorlar.

3. Fail Neden: Batı'da yöneticiler özgül ağırlıklara sahiptiler, çünkü her yerin yerel farklı kuvvetlileri, asilleri ve egemenleri vardı. Doğu'da bunlar olmadığı için yöneticiler tamamen sarayın gölgesi olmak durumunda kalıyorlardı ve bugün de değişen bir şey yoktur. Sonuç olarak; bir Firavun ve onun gölgesi olan şahsiyetsiz yöneticiler ortaya çıktı ve bunlar bugün de varlıklarını sürdürmeye devam ediyorlar.

4. Ereksel Neden: Yurttaşlık değil de reaya kültürü var olduğu için "iyi hayat"ın yani "mutluluğun" yerini "hayatta kalma" aldı. Doğu toplulukları iyi yaşam nedir bilmezler. Çünkü farklı kuvvetler ve onların sözleşmesine dayanan bir anayasaları olmadığı için, kendilerini sürekli olarak tehdit-korku altında hissederek. Onlar için biberin, patlıcanın, etin fiyatı, iyi yaşamaktan da özgür olmaktan da her gün birçok insanın çatışmalarda ölmesinden de daha önemlidir. Bugün hala bir şehir inşa edememelerinin, farklılıklarla birlikte yaşamayı öğrenememelerinin ve anayasa yapamamalarının nedeni hayatta kalma korkusuna dayanan bir mekaniğin içine hapsedilmiş olmalarıdır. Özetle; tevhidi menzili olmayan bir hayvani-ilkel yaşam düzeyine demir atıldılar ve bu durumlarını sürdürmeye devam ediyorlar.

Bu durumları neleri kanıtlar?

Sünnetullah'la sürekli olarak savaştıklarını, insan olma sorumluluğunu yüklenmediklerini, çirkin bir şekilde dünyaya ve kullara taptıklarını, bir şimdi ve geleceklerinin, hak, haki, kat, adalet ve tevhit dertlerinin olmadığını kanıtlar.

FRAGMANLAR: “*Carpe diem... Yaşadığınız günü kavrayın çocuklar. Hayatınızı olağandışı yapın!*”¹³⁹

Şahsiyetlerin yetişmesi için öğretmen nasıl olmalıdır?

Bana göre öğretmen, uyum ölçer bir gardiyan değil, tam tersine o bir sapma sever olmalıdır. Öğretmen, insanı nesneleştiren her kitabı çöpe atmayı, olmadı paranteze almayı, o da olmadı kitabın asimetrisini almayı bilmelidir. Onun görevi resmi kitaplara, müfredata tapmak ve taptırmak olduğu sürece öğrenciler kötü şekillerde dönüşmeye devam edecek ve bu topraklar şahsiyet yüzü göremeyecektir.

Öğretmenler özne düşmanı hale nasıl getiriliyorlar?

Tek cevaplı sorularla, merkezi planlı müfredatla ve tekçi ideolojilerle yetiştirildikleri için özne insan yetiştiremez hale geliyorlar. Oysa kendi özgün müfredatlarını, sorularını, cevaplarını ve düşüncelerini inşa eden öğrenci ve öğretmenler yetiştirmek amaçlanmalıdır. Kapalı toplumlar-topluluklar ve devler ise böyle bir amacı istemezler.

İyi bir devamlılık olmadan değerli bir şey yapamayacaklarını göremiyorlar mı?

Rusya Bilimler Akademisi 1724 yılında kurulmuştur. Dünyanın ilk sinema okulu olan Sinematografi Enstitüsü 1919 yılında yine Rusya’da kurulmuştur. Demek ki uzaya çıkmak ya da Tarkovski yetiştirmek öyle kolay olmuyor. Her halk için asalet, şahsiyet, kökler ve devamlılık gibi değerler hayati önemdedir. Ama ne yazık ki Doğu toplulukları bunların pek farkında değiller. Çünkü değerleri dert edinen-düşünen özgür akıl ve vicdan sahibi şahsiyetleri yok.

Senin mücadelen kimlerledir?

SÖZLER: *Ben dünyanın bütün halklarına benzerim, egemenleri hariç.*

Egemenlerin hizmetçisi olmayan değerli öğretmenler için bir ölçütün var mı?

¹³⁹ Weir, Peter, 1989, Ölü Ozanlar Derneği

Bir dersin ortalarında veya sonunda sınıfa girip tahtadaki yazı ve görsellere bakarak hangi dersin işlendiğini doğru tahmin edebiliyorsanız, o öğretmen ve öğrenciler farkında olarak ya da olmayarak bir zulüm işinde egemenlerle iş birliği içindeler demektir. Orada insan ve doğa için zulüm inşa ediliyor ve yeniden üretiliyor demektir. Çünkü bir öğretmen iyi ise, işlediği bütün konuları alanı dışındaki diğer bütün disiplinlerle birlikte ele alır. Bu durumda tahtadaki-ekrandaki veriler disiplinler arası ve disiplinler üstü olacağı için öğretmenin alanını çok büyük olasılıkla doğru tahmin edemeyiz. İşte böyle bir öğretmen iyi ve değerlidir. Çünkü öğrencilerin bilincini kendi alanı ve onun alt başlıkları ile parçalıyor demektir. Bilinci parçalayan her etkinlik bir zulümdür.

SÖZLER: "Bırakın gençler dünyayı düşledikleri gibi görsünler, büyüyünce nasıl olsa olduğu gibi görecekler." Voltaire

Deneyimlerin ne yönde?

Ben herhangi bir derse girip tahtaya baktığımda, o öğretmenin hangi dersi işlediğini hiç düşünmeden anlayabiliyorum. Bu kadarıyla kalsa iyi, öğretmenin şekline-şemaline, kılığına-kıyafetine, ses tonuna ve konuşma şekline bakarak zihninin içindekileri bile doğru tahmin edebiliyorum! Şark insanı ne yazık ki bir nesne haline getirilmiştir.

Aman Allah'ım! Ey Ferisiler duyun sesimi! ... Ne yaptınız bu güzelim öğretmenlere ne yapıyorsunuz şu güzel çocuklara ve gençlere! Onlar size ne kötülük ettiler de bu zulmü yapıyorsunuz! Yaptığınız çok kötü bir alışveriştir bilesiniz!

Neyin eksikliğini görüyorsun ego?

SÖZLER: Hanımlar, beyler! Bu toprakların eksiği ne bayraklardır ne de sınırlardır, bunların hepsi fazlalardır; esas eksiği şahsiyetlerdir!

Korkunç olan nedir?

Açık bir şekilde öğretmenlikte, Roger Dale'in "izinli özerklik"ten "düzenlenmiş özerkliğe" dediğine benzer bir hareket yaşanmıştır. İzinli özerklikte kişi bürokratik denetimden biraz olsun kurtulmuştur. Düzenlenmiş özerklikte ise denetim ve

müdahale vardır. İzimli özerklik güven ve kişinin kendisini düzenlemesine dayalıyken düzenlenmiş özerklik güvensizliğe, gözetlemeye ve takip etme söylemine dayanır.¹⁴⁰

Bütün geleceğimizi düzenlenmiş, yani nesneleştirilmiş olan öğretmenlere ve eğitim-öğretim sistemine teslim ediyoruz. Bunun ne kadar korkunç ve yıkıcı bir proje olduğunu anlasak dehşete kapılırız. Çünkü bu projeler, tevhidi menzili yitirmemize ve kötücül şekillerde dönüşmemize neden oluyor.

Bu korkunç projelerle insanlığın tevhidi menzile yürümesini engelleyebilirler mi?

Eğitim sistemi hem öğretmeni hem öğrenciyi hem de müfredatı-bilgiyi istenmedik herhangi bir sürprize izin vermeyecekleri şekilde önceden belirlemeye çalışır. Bu belirlemeye sapmalar da dâhildir, yani her eğitim sistemi, sapmanın yaratılmasını da içerir ve bunun da kontrollü bir şekilde ve istenlik yönde olmasını ister. Fakat insan öyle bir mucizedir ki, bütün belirlemeleri aşacak sapma davranışları da her zaman gösterir. Çünkü insan özgür olmak ister ve bu isteğin önünde hiçbir beşer güç duramaz.

Sen bir sapma mısın ego?

Evet, Ferisi'lerin düşmanıyım, bundan dolayı da istendik değil istenmeyen bir sapmayım hayy.

Peki bir filozof musun?

*SÖZLER: "Tüm insanlar filozoftur, bazıları felsefe devleri bazıları ise felsefe cüceleridir."*¹⁴¹ Benedetto Croce

Bana göre filozoflar; ontolojinin, epistemolojinin ve pratiğin tevhidini düşünebilen şahsiyetlerdir. Ben bilincimin, hayatımın hakkını vererek o tevhide ulaşmaya çalışıyorum diyebili-

¹⁴⁰ Apple, Michael W., 2006, Eğitim ve İktidar, Çev.: Ergin Bulut, Kalkedon Yayınları, İstanbul, s. 37

¹⁴¹ Carr, Wildon H., 2016, Benedetto Croce Felsefesi, Sanat ve Tarih Sorunu, Çev.: Nesrin Atasoy Ertürk, Değişim Yayınları, İstanbul, s. 33

rim. Bu çabalarımınla felsefe devi mi cücesi mi olurum bilmiyorum ama bir insanın filozof olup olmadığına dair en iyi kararı verecek olan şey tarihtir diye düşünüyorum.

Eğitime dönecek olursak... Sistem kendi çıkarına uygun olan "istendik sapmaları" hangi araçları kullanarak üretir?

"Kontrollü sapma araçlarını" kullanarak.

Bu araçlara örnekler verebilir misin?

Şu örnekleri verebilirim: Mesleki bakımdan okul türleri, sosyo-ekonomik bakımdan okul türleri, kamu ve özel okul türleri, askeri ve sivil okul türleri, "başarı" durumuna göre okul türleri ve bölüm-alan bakımından müfredat türleri. Ayrıca anaokulundan üniversiteye kadar bütün bu saydığım türlerde kullanılan doğrudan-dolaylı ölçme ve değerlendirme araçları ile eğitli müfredatlar.

Yani?

Sistem bu araçları kullanarak kontrollü bir şekilde kendi çıkarına uygun olan sapmalar yaratır ve çoğaltır. Herkes özgünlük, kişilik, özgürlük, çalışkanlık ve zekilik illüzyonu içinde bu belirlenmiş labirent-araçlar içinde dolanıp durur ve kontrollü yaratılan bir şey olduğunun farkına bile varmaz. Ben hayatım boyunca yüksek zekâlı birçok insan tanıdım ama hiçbirisi bu kontrollü sapma araçlarından sağ kurtulamadı. Hiçbirisinin herhangi bir menzile derdi olduğunu görmedim. Hepsisi de içinde bulundukları şartları anlayanın, onlara uyum sağlamanın peşine düştüler, başarının ve konforun müritleri oldular.

Kadınların durumunu nasıl görüyorsun?

SÖZLER: "Topluma erkekler şekil verir, kadınlarsa sadece erkeklerle olan ilişkileri doğrultusunda var olabilir." Simone de Beauvoir

Amacın nedir ego?

Sanatçı ve seyirci karşılıklı etkileşim içindedir. Gündelik kaygılardan uzaklaşabilmiş, kendi değerlerine sadık, bağımsız bir sanatçı hem halkta sanat algısı yaratır hem de durmaksızın bu algıyı geliştirerek düzeyini yükseltir. Böylece artan toplumsal

bilinç de buna karşılık, toplumsal bir enerjinin birikmesiyle ve yepyeni sanatçıların çıkışıyla sonuçlanır.¹⁴²

Düşüncelerimin okunmasını, anlaşılmasını ve onlarla hesaplaşılmasını istiyorum. Bunun gibi etkinliklerimiz arttıkça ve zenginleştikçe bir şahsiyet kültürü de oluşmaya başlayacaktır. Benim amacım şahsiyetler çağını başlatmaktır.

SÖZLER: Ey kendinden bihaber-gafil, sen kendini bilmezken, sevmeyen ve kendine saygı duymazken ne diye yüzünü Ona çevirdiğini iddia ediyorsun!

∞ cehnem¹⁴³ ∞

AYETLER: Şeytan, onlar hakkındaki zannını doğru çıkardı. İnananlardan bir grup dışında hepsi ona uydular.¹⁴⁴

Yaşadığın şu yeri nasıl görüyorsun?

Bir cehennemde yaşıyor gibiyim. İnsanlar sanki hayata düşman olmaları için yetiştirilmişler... Kadınlara, farklılıklara, özgürlüğe, devamlılığa ve değerli olan her şeye düşmanlar.

SÖZLER: İnsan, zindanlar arası bir zindan olma alışkanlığını terk etmelidir!

Peki, bu hallerine rağmen nasıl oluyor da devlet kurabiliyorlar?

Devlet kurmak sanıldığı kadar zor bir şey değildir. Yeterli sayıda insan yeterince istediğinde ve her türlü kötülüğü yapmayı göze aldığı anda devlet kurar.

Devletin devamlılığını nasıl sağlıyorlar?

¹⁴² Tarkovski, Andrey, 2017, Mühürlenmiş Zaman, Çev.: Mazlum Beyhan, Agora Kitaplığı, İstanbul, s. 173

¹⁴³ Cehnem: Cehennem

¹⁴⁴ Sebe, 20. Ayet

Küresel güçlere bağlanarak, onların okullarına, kültürlerine, sanayi ve ticaret ağlarına kendilerini açarak sağlıyorlar. Halkların egemenleri, küresel güçlere bağlı bir kaymak tabaka oluşturuyorlar ve geriye kalanları ise sefalet içinde bırakıyorlar.

Egemenler ve halklar ilişkisini görüyorsun?

Bana göre bir halkı en çok aşağılayan da en çok yücelten de ancak ve ancak o halkın egemenleri olabilir. Çünkü halklar, dışarıdaki dostlarından da düşmanlarından da "kendi egemenlerinden" etkilendikleri kadar etkilenmezler.

SÖZLER: Her şeytan "Allah Allah" diyerek saldırır, çünkü "şeytan şeytan" diye saldırsaydı "kendinizden olmadığını anlardınız"!

Şark egemenleri halkları hakkında neler düşünüyorlar?

Şunları: Bizim halklarımızın özgürlüğe, liyakate, güçler ayrılığına, evrensel insan haklarına, mülkiyet hakkına, laikliğe, iyi yaşamaya, iyi şehirlere, iyi yasalara, adalete, sanata, felsefeye ve bilime ihtiyaçları yoktur. Onlar ucuz marketlerden ve mahalle pazarlarından beslensinler, çirkin evlerde barınsınlar ve üreyip kendilerine benzeyen çocuklar yetiştirsınlar, bunlardan başka şeylere ihtiyaç duymazlar.

SÖZLER: "Zulmün artsın ki, tez zeval bulasın." Yaşar Kemal

Nelerine güveniyorlar?

Halkları köle ahlakçı, dinci ve ırkçı kültürle afyonlama kapasitelerine güveniyorlar.

AYETLER: "Biz, varlık ve evlat olarak çok daha fazlayız. Ve biz, azap göreceğ de değiliz," dediler.¹⁴⁵

Kendini sorumlu hissediyor musun?

SÖZLER: "Kendini doğru biçimde eğiten kişi, Tanrı'nın eğittiği kişi düzeyindedir."¹⁴⁶ Aziz Paulus

¹⁴⁵ Sebe, 35. Ayet

¹⁴⁶ Kierkegaard, Søren, 2006, Kaygı Kavramı, Çev.: Türker Armaner, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, s. 163

∞ xelatî û cezayê¹⁴⁷ ∞

SÖZLER: “İnsanlar her zaman kahraman olamazlar ama insan olabilirler.” Benjamin Franklin

Bilincin parçalanması neyi yitirmenize neden olur?

Peter Senge’e kulak verelim: “Çok erken yaştan itibaren sorunları bölmek, dünyayı parçalamak öğretilir bize. Açıktır ki bu karmaşık görev ve konuları daha yönetilir kılar. Ama biz buna gizli ve büyük bir bedel öderiz; artık hareketlerimizin sonuçlarını göremiyoruzdur. Daha büyük bir bütünle bağlantılı olmak gibi özde var olan bir duyguyu yitiririz.”

Bilincinizi en çok parçalayan etkinlik hangisidir?

Yapılandırılmış bütün eğitim-öğretim etkinlikleridir diyebilirim.

Etkinliklerin hangi özelliği bilinci parçalar?

Roger Sperry’e kulak verelim: “Eğitimin ve bilimlerin büyük bir bölümü sol beyin küresi odaklıdır. Zekânın sözlü olmayan biçimini yani ritim, ses, renk, şekiller, hayal kurma, imgelem, yaratıcılık, sentez, tümdengelimsel düşünme gibi sağ beyin yarımküresinin işlevleri ihmal edilir.” Böylece bütünden kopuş adeta kurumsallaşır ve tekrar tekrar yeniden üretilir. Bu nedenle de Buckminster Fuller’e göre; eğer insanlık dünyadaki mevcut krizi sağ salim atlatacaksa, bunun nedeni, bireylerin büyük bölümünün, kendilerine öğretildiği gibi düşünmemeleri olacaktır. Ben insanların büyük bölümünün kendilerine öğretilen şeylerden sapacağını düşünmüyorum ama yeterli sayı ve derinlikte sapma da büyük değişimlere neden olacaktır.

SÖZLER: Geleceğimiz; intibak edebilenlerin değil, sapma davranışı gösterebilenlerin sayı ve niteliğine bağlıdır.

Hayatın boyunca hiç iyi bir öğretmene rastladın mı?

¹⁴⁷ Xelatî û Cezayê: Ödül ve Ceza

Martin Bernal'a kulak verelim: "Öğrencilere öğrenim alanlarını aşamalı olarak yavaş yavaş açıklanan sırlar halinde tanıtmak âdetlendirdi. Böylece konularını bir bütün olarak görebildikleri zaman, artık genel kabul görmüş önyargılar ve kalıplar o kadar iliklerine işlemiştir ki, temel önermeleri sorgulayabilme gücüne sahip olmaları iyice ihtimal dışı kalır."

Benim tanıdığım bütün öğretmenler Bernal'ın burada anlattığı gibiydi. Bu nedenle hayatımda ne yazık ki iyi bir öğretmene rastlamadım diyebilirim!

Foucault; hapishanenin doğuşu bağlamında okul disiplini dönemleştirdi ve klasik dönem (1660 - 1800) için okul kilisenin emrinde ifadesini kullanır. Modern dönem (1800 - 1950) aydınlanma dönemini ise öğretmen gözetimi altında hiyerarşik, tasnif edici bir makine şeklinde tanımlar.¹⁴⁸

Öğretmenlerin bu durumları seni kötü etkiledi mi?

Elbette etkiledi ama bir sapma olduğum için öğrenim alanlarını-öğretilen her şeyi sürekli sorguluyordum, onların çeşitli simetrik ve asimetrik hallerini bir şekilde kuşanıyordum. Zaten bilincimi başka türlü korumam mümkün değildi.

Seni hayatta tutan en önemli şeyler nelerdir?

Hayallerim, hayal kırıklıklarım ve hayallerimdir!

SÖZLER: *Hayal edin ülkelerin olmadığını.*¹⁴⁹ John Lennon

Üniversitede de hayal kırıklığı yaşadın mı?

Evet, hatta en büyük hayal kırıklıklarımın birisini üniversitede yaşadım diyebilirim.

Neden?

Paul Feyerabend'a kulak verelim: "Temel eğitim ve yüksek eğitim, sahip oldukları perspektifler bakımından olağanüstü sınırlı ve özgür olmayan ama başkalarına bilgi kisvesi altında sınırlamalar dayatmakta hiçbir sınır tanımayan bireyler yaratmakta el ele vermişlerdir." Üniversiteye gitmeden önce bu

¹⁴⁸ Foucault, Michel, 2000, Psikoloji ve Ruhsal Hastalık, Çev.: Muhsin Hesapçı-oğlu, Birey Yayınları, İstanbul, s. 13

¹⁴⁹ Lennon, John, İmagine

durumun farkında değildim, yani sadece ilk ve ortaöğretim kurumlarının ve çalışanlarının vasat altı olduğunu düşünüyordum. Fakat vasat altının üretildiği esas yerin üniversiteler olduğunu çok geçmeden anladım.

SÖZLER: Okul kapitalizmin tinselleştirilmesinin kökeninde yer alır... İnsanları bilgi bakımından sermayeleştirme devam ettiği sürece kapitalizme seçenek, alternatif yoktur.¹⁵⁰ Ivan Illich

Eğitim-öğretim hayatına dönüp baktığında ne görüyorsun?

Koskoca bir laboratuvar içinde yaşayan “çeşitli” hayvanlardık diyebilirim... Bütün eğitim-öğretim sistemleri uyarıcı-tepki ilişkilerine, klasik ve edimsel koşullanmalara dayandıkları için “çeşitli” organizmalar yetiştirmenin ötesine geçemiyorlar. Her öğrenci duyuşsal, bilişsel ve psikomotor davranışlar-etkinlikler karşısında açık ya da gizli, doğrudan ya da dolaylı, önceden ya da sonradan çeşitli ödül ve cezalar alacağını bilir ve ona göre davranır. Bu insani değil, olsa bile insanın en ilkel çağlarının alışkanlıkları olabilir, bu hapishaneden çıkmamız lazım!

FRAGMANLAR: Kendini güvende hissetmek için ne kadar gerekli?¹⁵¹

Kendimi hiçbir zaman tek bir varlık olarak görmedim.

Her zaman bir “bütüne bağlı tek bir varlık” olarak hissettim.

“Bütünü” en önemli ve en değerli şey olarak gördüm.

Senin gibi insanlar çoğunluk tarafından neden pek sevilmez?

SÖZLER: Omurgasızlığın yüceltildiği yerde, şahsiyetler şeytan gibi görülür!

Sen eskiden nasıl bir çocuktun?

Hamal bir çocuktum.

Yani?

Duramazdım, hep yollardaydım.

¹⁵⁰ Illich, Ivan, 1972, Okulsuz Toplum, Çev.: Murat Erşen, Youtube

¹⁵¹ Pollack, Sydney, 1993, The Firm/Şirket

*FRAGMANLAR: Hesap yapabilmek, yazabilmek sadece patron için işe yarar. Biz hamalız, biz sadece hareket ederiz. Bizden nasıl okumamızı isteyebilirsin? Kitap ve gazete okumak için oturmamız gerekir. Biz ise hiç durmayız, hep yollardayız.*¹⁵²

Büyüdün, sorumluluğunu gördün, yıllardır durmaya, okumaya, düşünmeye ve yazmaya çalışıyorsun, ne görüyorsun, çocuklar nasıl korunabilir?

Bütün okullar kapatılmalı, kapatılmayacaklarsa da Bob Marley'lerin sevebileceği hale getirilmeliler. Pink Floyd'un "Another Brick In The Wall" şarkısında söylediği gibi: "Eğitime ihtiyacımız yok! Düşünce kontrolü istemiyoruz!"

*FRAGMANLAR: Kuralları içimizden gelerek öğrenmek zorundayız. Burada bitmek bilmez üst üste tekrarlamalar haricinde bir ders yok. İnsan burada çok az şey öğrenir ve hiçbirimiz fazlasına ulaşamayız. Hayat ilerledikçe hepimiz çok küçük ve önemsiz kişiler olacağız.*¹⁵³

∞ baweriya xirab¹⁵⁴ ∞

En tehlikeli insan kimdir?

Tevhidi menzili olmadığı halde bir şeylere inanandır. Bu insan tipi çocuk, ergen, genç ya da olgun değildir, bir çeşit olmama hali ve kötücül başkalaşımdır.

SÖZLER: Bir ergenin "sıkıldım" demesiyle, bir yetişkinin "mutlu değilim" demesi arasında bir fark yoktur.

Bu insan tipi nasıl ortaya çıktı?

Hep vardı ama onların asıl yaratıcıları ulus devlet, kapitalizm ve liberalizm oldu diyebilirim.

¹⁵² Makhmalbaf, Samira, 2000, Takhte Reş/Siyah Tahta

¹⁵³ Quay, Stephen and Timothy, 1996, İnstitute Benjamente or This Dream People Call Human Life

¹⁵⁴ Baweriya Xirab: Kötü İnanç

1848'te Charles Dickens şöyle yazıyordu: Zaman zaman kırılmış bir kol ya da bacağı düzeltmek yerine deforme eden bilgisiz bir hekime karşı açılan tazminat davasından söz edildiğini duyuyoruz. Peki ya onları yetiştireceğini ileri süren beceriksiz ve değersiz kimseler tarafından sonsuza dek deforme edilen yüz binlerce zihne ne demeli!¹⁵⁵

... gafletlerarasıca ...

*Bana da öğretin dünyaya bir kervan gibi bakmayı,
Zulüm üzerinde tepinirken şükretmeyi,
Tokat atmayı,
Kurşun sıkmayı,
Hüznü öldürmeyi.*

*Bana da öğretin şeytanlaşmayı,
Ya bizdensin ya değilsin,
Acırsan acınacak hale gelirsin demeyi.*

*Bana da öğretin timsah gözyaşları dökmeyi,
Olur olmaz ağlamamayı,
Sevmekten ve sevilmekten korunmayı,
Nefret etmeyi.*

*Bana da öğretin yaşayan ölüye dönmeyi,
Tabutlara ve mezarlara bir ölü gibi bakmayı,
Hiç değişmeden şehre inmeyi.*

*Bana da öğretin Firavunlara tapmayı,
Beşerî yüce yapmayı,
Aklımı ve vicdanımı öldürmeyi,
Tanrıya ve Kâinata kör bakmayı,
Hayatıma ve tarihe yabancı olmayı.*

¹⁵⁵ De Koninck, Thomas, 2003, Yeni Cehalet ve Kültür Problemi, Çev.: İnci Malak Uysal, Epos Yayınları, Ankara, s. 9 (Charles Dickens, Nicholas Nickle/, Jy, First Cheap Edition'a önsöz, 1848, Londra, Penguin Classics, 1986, s.48.)

*Bana da öğretin eskilerin masallarını,
Köle anne babalara tapmayı,
Kendimi terk etmeyi.*

*Bana da öğretin dillere düşman olmayı,
Kendi sesime bile lal olmayı.*

*Bana da öğretin omurgasızlığa neşeli şiirler yazmayı,
Hayatımı resmi geçitlere kurban etmeyi,
Başkalarının izinden gidip hiç olmamayı.*

*Bana da öğretin sevişmeden yaşamayı,
Kardeşlerimi öldürmeyi,
Şeytanlaştıkça yüce olmayı,
Reaya ya da mürit olmayı.*

*Bana da öğretin kendimden nefret etmeyi,
Kendimi yabancı bir yük gibi görmeyi,
Sizden nefret etmemeyi,
Nefretten nefret etmemeyi.*

*Bana da öğretin tuzu kokutmayı,
Cenneti cehenneme çevirmeyi,
Ne mutlu diyerek mutlu olmamayı,
Yaşa diyerek hiç yaşamamayı,
Bulunmayı ama var olmamayı.*

Bana da öğretin var olmadan yok olmayı.

İşte devletler, insanlar sanki bunları talep ediyormuş gibi bütün güçlerini seferber ederler.

SÖZLER: Sizi gafletten uyandıramadım, bu bana dert oldu. Ama çocuklarınız ve torunlarınız sizi lanetlemeyecekler bile, çünkü daha da kötüsünü yapıp unutacaklar. Ben ve benim gibi tevhide çağırانların etrafında toplanacaklar. Bu da size dert olsun!

Tekçi devletlerdeki eğitim sistemlerini nasıl tanımlarsın?

Askeri bir pedagoji örneği olarak tanımlayabilirim.

Kişisel özellikleri ortadan kaldırılmış insanlardan oluşan bir topluluk, o devlet için bir beka sorunu haline gelmez mi?

SÖZLER: “Kişisel özelliklere ve araçlara sahip olmayan standart bireylerin oluşturduğu bir toplum, gelişme olanakları olmayan zavallı bir toplumdur.” Albert Einstein

Askeri pedagojilerden öncelikli olarak kimler korunmalıdır?

Elbette ki çocuklar korunmalıdır... Russell’a kulak verelim: “Devlet; çocuktan ulusal saygınlığı yüceltmesini ve iktidardaki yönetimi desteklemesini bekler. Kilise çocuktan rahiplerin gücünü artırmaya hizmet etmesini bekler. Rekabetli bir dünyada öğretmen okuluna genellikle devletin ulusuna baktığı gözle bakar ve çocuktan okulu yüceltmesini bekler. Anababa çocuktan aileyi yüceltmesini bekler. Başkalarının güttüğü bütün bu amaçlarda, çocuğun kendisi, sırf kendisi yönünden, olanak içi olan her türlü mutluluk ve refaha hakkı olan bağımsız bir kişi olarak, söz konusu değildir; söz konusu olsa bile tam olarak değil. Ne yazık ki, çocuk kendi yaşamını yönlendirecek deneyime sahip değildir; bu nedenle de masumiyetini sömüren sinsi emellere yem olmaktadır. Siyasal bir sorun olarak eğitimin güçlüğü de buradadır.”¹⁵⁶

SÖZLER: “Başkasının kişisel menkıbesine burnunu sokan kimse kendi kişisel menkıbesini kesinlikle keşfedemez.”¹⁵⁷ Paulo Coelho

Sen kimlerden yanasın ego?

Şu dünya hayatında iki tür insan olduğunu düşünüyorum. Birinci tür Tevhit’le savaşır ve çoğunluktur, ikinci tür ise Tevhit’le sevişir ve azınlıktır.

SÖZLER: Ben duman adamlardan değil, Momolar’dan yanayım.

¹⁵⁶ Russell, Bertrand, 1995, Sorgulayan Denemeler, Çev.: Nermin Arık, TÜBİTAK Yayınları, Ankara, s. 136-137

¹⁵⁷ Coelho, Paulo, 2019, Simyacı, Çev.: Özdemir İnce, Can Yayınları, İstanbul, s. 95

∞ mekanîka xirabiyê¹⁵⁸ ∞

İnsan nasıl bir varlıktır?

SÖZLER: “Biz, melekleri ya da Tanrıları düşündüğümüz sırada bile, onları ancak idealize edilmiş yüksek insanlar olarak tasarlarız.”¹⁵⁹ J. G. Herder

Bence insanın ne olduğunu görece biliyoruz ama ne olacağını henüz bilmiyoruz.

Neden?

Çünkü tarihsel yönü de olan varlıkları, bu da insanın-toplunun olmaya devam ettiğini, henüz ne olacağının bilinmediği anlamına geliyor...

Toynbee’ye kulak verelim: Klasik eğitim, özellikle günümüzde doğan “olası tarihçi”ler için kanımca değer biçilmez bir olgudur. Eğitim temeli olarak Yunan-Roma dünyası tarihinin kolayca görülebilecek bazı üstünlükleri var. En başta, Yunan-Roma tarihine belli bir uzaklıktan bakıyoruz. Artık “tamamlanmış” olduğundan, onu bütünlüğü içinde görebiliyoruz. Oysa sonunun ne olacağı hala bilemediğimiz, bitmemiş bir oyun olan Batı tarihimiz böyle değildir. Gelip geçici oyuncular olarak yer aldığımız kalabalık ve karışık sahneden baktığımız zaman şu andaki genel görünümün ne olduğunu bile kestiremiyoruz.¹⁶⁰

Sen de mi kestiremiyorsun?

Kestirebiliyorum, çünkü ben tarih felsefesi olan bir düşünürüm. Duyum, duygu ve biliş çağ dalgaları içinde olduğumuzu

¹⁵⁸ Mekanîka Xirabiyê: Kötülüğün Mekanığı

¹⁵⁹ Tarih Felsefesi Seçme Metinler, Herder, Kant, Fichte, Schelling, Hegel, Schopenhauer, Haz.: Doğan Özlem, Güçlü Ateşoğlu, 2017, Doğu Batı Yayınları, Ankara, s. 25

¹⁶⁰ Toynbee, Arnold J., 2016, Uygarlık Yargılanıyor, Çev.: Nurer Uğurlu, Örgün Yayınevi, İstanbul, s. 10

ve gelecekte ilke-Tab, sezgi ve tevhit çağ dalgalarını yaşayacağımızı görüyorum. Tabi içinde bulunduğumuz dalgalara demir atmayı bırakırsak!

*FRAGMANLAR: İnsanlığımıza erişmek için insanlıktan ne kadar çıkmak gerek?*¹⁶¹

Şeytanlar; bir toplum-topluluk hangi çağ dalgası içindeyse ona uygun iş yapma araçlarına sahip olurlar. Örneğin; Batı biliş çağı dalgasında olduğu için oralarda daha çok modern para teorisini ve liberalizmi kullanırlar. Ama Batı dışındakiler duygu çağı dalgasında oldukları için oralarda daha çok din, ırk ve yüceltilmiş lider gibi şeyleri kullanırlar.

Kötülüğün en temel özelliği nedir ego?

Kötülüğün en temel özelliği, tevhit üzere olan bütün değerlerin devamlılığıyla savaşmasıdır. İngiltere, Hindistan'ın sömürgesi olarak kalmasını güvence altına almak için sık sık eğitim sistemini değiştirirdi. Akıllarını kullanamadıkları ve daha çok Batılıların icazetleriyle kuruldukları için dikkat edilirse Müslüman devletlerin eğitim sistemleri de hemen hemen her yıl "değişir". Böylece hiçbir şeyin devamı olmama, gelişmeme ve "değişmeme" tekrar tekrar üretilen bir durum halini alır. Sanırım sürekli olarak neden düştükleri de bu şekilde açıklanabilir.

Kötülük değişir mi?

Hem de nasıl, hatta diyebilirim ki esas olarak kötülük değişir ve gücünü de buradan alır. Sömürgeci iç ve dış egemenlere göre kötülük her zaman değişerek devamlılık arz etmeli. Çünkü aksi halde sömürülenlerin deneyimleri, bilgileri artar, bellekleri güçlenir ve böylece özerk bir bilinç kazanırlar. Sonra bu bilinç önce kendi üzerine dönerek kendi durumuna şahit olur ve ardından kendisini belirleyene yönelerek ondan bağımsız hale gelmeye ve özgürleşmeye çalışır. Bu yüzden bir ülkede sömürgecilik gibi bir kötülüğü uyguluyorsanız, bunu

¹⁶¹ Östlund, Ruben, 2017, The Square/Kare

her nesilde yeniden yaratmanız gerekir. Ancak bu şekilde onlarda bir özerk bilincin oluşmaması sağlanır ve sömürge olma durumları devam eder.

Kötülük ilk önce nereye saldırır?

Dile saldırır, çünkü maddi ve manevi her şeyin taşıyıcısı dildir.

Kötülüğün mekaniği nasıl kurulur?

Hayat boşluk kabul etmez; iyinin-iyiliğin çeşitli nedenlerden dolayı çekinik kaldığı yerde kötülük baskın hale gelip yaşam bulur. Kötülük gücünü, “akılsız iyilerden”, özellikle de değişimi anlamak ve kabul etmek istemeyenlerden alır diyebilirim. Kötülerin iyilere karşı sürekli bir şekilde galip gelmelerinin bir nedeni de değişim karşısındaki bu farklı duruşlarında aranmalıdır diye düşünüyorum.

Sence gerçekten genelde kötülük-kötüler mi galip geliyor?

Genelde aklını iyi kullanmayan düşünürler; “bakın Sokrates’i, İsa’yı hepimiz hatırlıyoruz-biliyoruz ama onları öldürenleri kimse hatırlamıyor-bilmiyor, o halde kötüler galip gelse de en sonunda iyilik galip gelir” diyorlar. Oysa Sokrates’i ve İsa’yı öldürenlerin nesli, Sokrates’in ve İsa’nın nesli üzerinde tahakküm kurmaya devam ediyorlar. Yani aslında değişen bir şey yok. Dünyada hiçbir zaman iyiliğin mekaniği hayat bulmadı, bu tartışmasız bir hakikattir. Dikey ve yatay eksenleri tevhit üzere olan bir medeniyet ikame etmediğimiz sürece de kıyamete kadar kötülerin-kötülüğün hâkimiyeti devam edecektir!

İnsanlar gün geçtikçe neden daha tedirgin hale geldiler?

SÖZLER: Mazlumların ahı bir tufan gibi dalga dalga yükselirken, zalimler Tevhit gemisine binmemekte diretiyorlardı.

∞ mekanîzmayê îdeolojiye¹⁶² ∞

İdeoloji insanı nasıl görür?

İdeoloji; insanı salt dünya merkezli, bütünden ayrılmış, parçalı ve nicel nesneler gibi görür. Tabi başka şeyler de söylenebilir ama bu görme biçiminin ideolojinin esası olduğunu düşünüyorum.

Bu görme biçimi nasıl oluşur?

Biz iyi ve kötü olma potansiyelleriyle dünyaya geliriz, maruz kaldığımız ve tercih ettiğimiz şeyler bazılarımızı iyi bazılarımızı da kötü şekillerde dönüştürür. Kötü bir dönüşüm geçirmiş birisi, dünyaya baktığında parseller ve üzerindeki de nicel şeyler olarak görür. Böyle bir görme biçimi, dünyanın ve üzerindeki varlıkların anlamıyla ve varoluş gayesiyle ilgilenmez. Kendisinde gerçekleşmiş olan bu kötü dönüşümün sınırlarını genişletmeyi yaşamının gayesi haline getirir. Bunu da tek başına yapamayacağı için etrafında insanlar toplaması gerekir. Toplama için kullandığı araçların her birine ya da tümüne ideoloji denilebilir. Bu araçlar aile, aşiret, ırk, din, mezhep, cemaat ve tarikat asabiyeleri olabileceği gibi bir felsefe veya ekonomi-politik proje de olabilir.

SÖZLER: "Nicel bir sosyal gösterge ne kadar çok karar verme ölçütü olarak kullanılırsa o kadar büyük bir oranda bozulur ve yozlaşır."
Donald T. Campbell

∞n Medeniyet de bir ideoloji mi ego?

İdeolojinin dikey ve yatay eksenleri yoktur, olsa bile, ki görülmüş değildir, o eksenler tevhit üzere değildir. O halde buradan bir ölçüte ulaştığımızı söyleyebilirim. Bir insani-toplumsal etkinliğin, teorik ve-veya pratik olarak görme biçimi ne olursa olsun, eğer tevhit üzere olan dikey ve yatay eksenleri varsa ideoloji değildir, yoksa da kesinlikle ideolojidir.

Tevhidi bir menzil neden vazgeçilmezdir?

¹⁶² Mekanîzmayê Îdeolojiyê: Îdeoloji Mekanizması

Campbell'a kulak verelim: Bütünsel bir eğitim verme gayesi olan normal şartlarda 'başarı testleri' değerli bir göstergedir. Ancak test sonuçlarındaki başarı eğitimin gayesi haline geldiği durumda hem gösterge özelliğini kaybetmekte hem de eğitim açısından istenmeyen sonuçlar doğurmaktadır.¹⁶³

Campbell'ın eğitim alanında sözünü ettiği amaç kaymasını her alanda yaşadığımızı söyleyebilirim. Biz niceliği ne yazık ki amaç haline getirerek Tanrı yaptık ve hepimiz ona tapıyoruz. Oysa dünyanın en büyük şirketine sahip olmak değil, dünyaya ve insanlığa en değerli katkılarda bulunmaktır değerli olan. Dünyanın en büyük şirketinin yöneticisi olmak değil, iyi bir insan olmaktır değerli olan. Dünyanın en büyük sarayına sahip olmak değil, huzurlu bir yuvada olmaktır değerli olan. Dünyanın en çok takip edilen insanı olmak değil, bir kedinin, köpeğin ve insanın kalbine dokunmaktır değerli olan. Dünyanın en büyük kara-deniz alanına sahip insanı olmak değil, hayatın-ölümün anlam ve değerini düşünüp adaleti ve merhameti ikame etmeye çalışmaktır değerli olan. Niceliklerle olan ilişkimizi terbiye etmemiz, niceliği de niteliği de tevhide bir menzile hizmet edecek değerler haline getirmemiz gerekiyor. O menzili kaybettiğimizde her şeyimizi kaybedeceğimizi ve kendi ellerimizle yapıp ettiklerimize tapar hale geleceğimizi artık kavramamız gerekiyor.

Sizi temel merkezli bir kültüre hapsedmiş olan şey nedir?

Platon "halka" daha çocuk yaşından itibaren tek başına "işlemesini sağlayacak" "güzel yalanlar" söylenmesi gerektiğini, "halkın" "işlemesi" amacıyla bu güzel yalanlar ile eğitilmesi gerektiğini biliyordu.¹⁶⁴

Platon'un sözünü ettiği bu "güzel yalanlara", yani halkın ve çocukların işlemesini sağlayan araçlara biz bugün ideoloji diyoruz. İşte, bizi temel merkezliliğe hapseden şey ideolojidir.

İdeoloji gücünü nereden alır?

¹⁶³ Campbell, Donald T., Wikipedia

¹⁶⁴ Althusser, Louis, 2010, İdeoloji ve Devletin İdeolojik Aygıtları, Çev.: Alp Tümertekin, İthaki Yayınları, İstanbul, s. 87

Kitleler, hayatı-gerçekliği tamamen maddi şeyler olarak görürler ve haz merkezli olacak şekilde de bu maddeleri talep ederler. İdeoloji, kitlelerin bu görme biçimine ve taleplerine cevap olacak maddi bir yaşam formu sunar. O halde ideoloji, gücünü kitlelerin bu vasat altı durumundan alır diyebiliriz.

SÖZLER: İdeoloji maddi bir var oluşa sahiptir.¹⁶⁵ Althusser

İdeolojinin sonu nasıl gelebilir?

Bir şey varsa nedenleri, koşulları, kültürü var demektir ve bunlar ideoloji için de geçerlidir. Gördüğüm kadarıyla; insanlar vasat altı durumdan kurtarılmadıkça ve tevhidi bir menzile doğru harekete geçirilmedikçe ideolojinin sonu da gelmeyecektir.

İdeolojinin yaşam bulması için hangi koşullar gerekir?

Bir egemen sınıf tarafından sahiplenilmesi, pratiğinin teori-den önceye alınması ve formel yapıda olması gerekir.

Neden formel yapıda olması gerekir?

Çünkü hiçbir ideoloji esaslı bir içeriğe-temellendirmeye dayanmaz. Bu durumunun sorgulanmaması için de formel olması şarttır. “İslam gelecek dertler bitecek”, “gelecekte hepimiz zengin olacaksınız”, “gelecekte işçiler dünyayı yönetecek” demelisiniz ama “nasıl, neden” sorularına karşılık “o gün gelsin bakalım ve-veya bize inanın” demeniz gerekir. Bu gibi durumlar formeldir, formel bir kültür yaratır ve zaten ideoloji bu kültürün kendisidir.

O zaman ideoloji çeşitli hurafelere mi dayanır?

Elbette... Yukarıda tek kişi ya da küçük bir grup tarafından üretilmiş olan ideoloji, aşağıya indiğinde hakikat halini alır, üstelik hem maddi hem de manevi boyutları olan bir hakikat gibi.

Bu bir çeşit putperestlik değil mi?

¹⁶⁵ Althusser, Louis, 2010, İdeoloji ve Devletin İdeolojik Aygıtları, Çev.: Alp Tümmertekin, İthaki Yayınları, İstanbul, s. 93

Evet putperestliktir. Her ideoloji, doğrudan ve-veya dolaylı olarak “ben tanrıyım” der. Bu nedenle de materyalist veya idealist her ideoloji ya pagan bir kültüre-topluluğa dayanıyordur ya da pagan bir kültürü-topluluğu amaçlıyordur.

İdeoloji akılcı mıdır?

Belli bir devamlılığı olan ya da amaçlayan her şey akılcıdır. Bu anlamda Tanrısal olan da şeytani olan da akılcıdır demek mümkündür. İdeoloji ise daha çok şeytani bir akla sahiptir. Çünkü amacı insanları tevhidi menzilden alıkoymak ve egemenlerin kulu kölesi yapmaktır.

Egemenler ideolojinin devamlılığı için hangi araçları kullanırlar?

İsmail Beşikçi’ye kulak verelim: Türkiye’de resmî ideolojiyi savunan, ifade özgürlüğüne karşı çıkan kurumlar arasında üç kurum başta yer almaktadır. Üniversite, yüksek yargı ve basın.¹⁶⁶ İdeolojiye devamlılık kazandıranlara milli eğitimi, diyaneti ve devletçi ekonomiyi de eklemek gerekir. Bütün ideolojik sistemlerde bu ve benzeri araçlar kullanılarak devamlılık sağlanır.

Althusser devletin ideolojik aygıtları olarak şunları sayar:

- Mabetlerin oluşturduğu dini sistem
- Eğitim ve öğretim sistemi
- Aile
- Hukuk
- Siyasal sistem
- Sendikalar
- Haberleşme ve iletişim araçları
- Edebiyat, güzel sanatlar ve spor gibi kültürel araçlar¹⁶⁷

Halkların ideoloji karşısında bir koruyucusu yok mu?

¹⁶⁶ Beşikçi, İsmail, 2015, Devlet ve Kürtler, Dil, Kimlik, Millet, Milliyetçilik, İsmail Beşikçi Vakfı Yayınları, İstanbul, s. 174

¹⁶⁷ Althusser, Louis, 2010, İdeoloji ve Devletin İdeolojik Aygıtları, Çev.: Alp Tümertekin, İthaki Yayınları, İstanbul, s. 169

Bir yerde sınıflı toplum yapısı oluşmamışsa, özgür akla ve vicdana sahip bir entelijansiya yoksa halklar korunmasız demektir.

Halklar nasıl oluyor da cellatları olan egemenleri seviyorlar?

Çünkü egemenleri cici gösteren maskeler yapıyor ve bu işi daha çok medya yapıyor.

Nasıl yapıyor?

Bunun birçok türü ve parametresi var ama çerçeve olacak bir yaklaşımla şunları söyleyebilirim: Dikkat edilirse çizgi film karakterlerini sadece çocuklar değil biz yetişkinler de severiz. Hatta sadece iyi olanları değil kötü olan karakterleri de severiz. Çünkü bu filmlerdeki iyi ya da kötü bütün yetişkin karakterler, fiziksel olarak büyütülmüş bebekler veya çocuklardır. Bütün oyuncuların bebek ya da çocuk olduğu bir görseli, doğal olarak hepimiz bağrımıza basıyoruz. Ancak yapılan bu manipülasyonun amacı, karakterlerin sevilmesini ve izlenmesini sağlamanın çok ötesindedir. Özellikle televizyonun icadından beri insanlar çeşitli seviye ve türlerde o kadar yoğun manipülasyon bombardımanlarına maruz bırakıldılar ki, artık kötü karakterlerin kötülük seviyeleri, yaşları, görünüşleri ve hatta cinsiyetleri bile belirsiz-önemsiz hale geldi. Üstelik hem çocuklar hem de biz yetişkinler için önemsiz hale geldi. Günümüzde gerçek ötesi ve insan ötesi kavramlarının ortaya çıkması öyle tesadüf ya da doğal bir akışın sonucu değildir.

Bu anlattıklarının egemen sınıfındaki insanların sevilmesiyle nasıl bir ilgisi var?

Dikkat edilirse medyada genel olarak egemen sınıftaki insanlar "küçültülerek" çocuksu ve şirin gösterilirler. Böylece halk tarafından kabul görmeleri ve sevilmeleri sağlanır. Arada bir etki alanları ve güçleri konu edilir ama acımasızlıkları ve hadsiz iştahları hiç konu edilmez. Ağırıklı olarak bizden birleştirilmiş gibi gösterilirler. Fakirler ise onurlu, dürüst, sabırlı, dindar, gözü tok, çalışkan, vatan-millet sever ve ahlaklı insanlarmış gibi "büyütülürler".

Gördüğüm kadarıyla egemenlerin kontrolündeki medyada ezen “büyüklerin” küçültülerek şirin gösterilmesi ve ezilen “küçüklerin” ise büyütülerek yüceltilmesi çok yıkıcı sonuçlar doğurdu. Ezenlerin bütün çirkinliklerinin maskelenmesi ve ezilenlerin sefaletinin bir üstün erdemmiş gibi büyütülmesi insanı nesneleştirdi. Ezen ve ezilen dünyaların çirkinliğini görerek aydınlanmamız engellendi ve bu çirkinliklere karşı meşru haklarımızı ikame etme güdülerimiz manipüle edildi. Bu çirkin dünyaları sevmemiz bir erdemmiş gibi bizlere sunuldu ve pasif kitlelere dönüştük. Sonuç olarak; kör bir nesneleşme zinciri yapılandırıldı ve buna herkes dâhil edildi.

Hangi halklar ideolojiye daha çok açık olurlar?

1. Neredeyse her bakımdan kendilerine olan güvenlerini ve saygılarını yitirmiş, varlıklarını devam ettirmeleri tehlike altında olan halklar.
2. Herhangi bir özgün düşünce, sanat, bilim, edebiyat akımına sahip olmayan, sahip olsalar bile ağırlıklı olarak idealist veya materyalist akımlara sahip olan halklar.
3. Her alanda ifrat ve tefrit hallerine düşmüş ve adalet durumunu inşa edememiş halklar.
4. Tek ve tekçi liderlere alışık olan, liyakatin ve özgürlüğün değerini bilmeyen halklar.
5. Kadını erkeğin kölesi gibi gören, farklılıklara tahammülü ve saygısı olmayan halklar.
6. Farklı kuvvetlerden oluşan sınıflı bir toplum yapısına sahip olmayan, sahip olsa bile bu kuvvetler arasında yapılmış bir toplum sözleşmesini henüz yapmamış halklar.
7. Çoğulcu olmayan, yani çoğunlukçu kültüre sahip olan halklar.
8. Açık olmayan, yani kapalı yapı, dini ya da seküler muhafazakârlıkları olan halklar.
9. İnsanlarının çoğunun nesne olduğu halklar. Çünkü ideoloji ancak bu durumda insanlar tarafından taşınabilir. İnsanın özne olmaya duyduğu açlık, ideolojinin taşıyıcısı olma ile doyurulmaya çalışılır. Bu da ideolojinin kendisini kurumsallaştırmasına aracılık eder.

10. Tevhit'ten kopmuş ve bir Tanrıya ihtiyacı olan halklar. Althusser'e göre; "ideoloji bireylere özne olarak seslenir." Yani ideoloji bir Tanrı gibidir ve sadece kendisine yüzünü dönen insanlara önemli bir varlık muamelesi yapar.
11. Pagan kültür köklerine sahip olan halklar. Bir yerde tapma-şirk kültürü varsa o yerde ideoloji daha kolay kök salar.
12. Değerli kadim kökleri, ilkeleri, devamlılığı olmayan ve genel olarak bilinç bakımından parçalanmış belleksiz halklar. İnsan doğası gereği tümeli arayan bir varlıktır. Her ideoloji de formel düzeyde bir bütün gibi görüldüğü için insanları kendisine çeker.
13. Cemiyet-toplum olamamış, cemaat-topluluk düzeyinde kalmış halklar. Cemaat-topluluk özelliklerine sahip olan halklar, bulundukları yerin şeklini alırlar ve çoğunlukla birlikte hareket ederler. Çünkü toplumun güvenlik araçlarına sahip olmadıklarından, çoğunluk içinde hayatta kalabileceklerini bilirler. Her ideoloji de çoğunluk üzerine bina edilir.
14. Şahsiyet ya da birey kültürüne sahip olmayan halklar. İdeoloji herkesi tek tip hale getirmeyi amaçladığı için, birey ya da şahsiyet kültürünün olmadığı yerlerde daha kolay kök salar.
15. Korkuya ve köle ahlakına göre bir araya gelmiş olan halklar. Her şeyi hayatta kalma korkusu ve düşman varlığı üzerinden okuyan halklar ideolojiye açık olurlar.
16. Doğaya ve kendi doğasına yabancılaşmış insanların çoğunluk olduğu halklar. İnsanın ve toplumun kemal haline ya da menziline ilişkin bilinci gelişmemiş halklar ideolojiye açık olurlar.

∞ şahidê¹⁶⁸ ∞

Şahit misin ego?

Evet şahidim! Yeryüzünün şeytanın mabedi haline getirilmesine ve insanların çoğunun Sünnetullah'la savaşmasına şahidim.

SÖZLER: “Birisi barışı başlatmalı, tıpkı savaşı başlattığı gibi.” Stefan Zweig

Batı'daki iyi örnekler Doğu'ya nasıl gelir?

Batı'daki laiklik din düşmanlığına, çoğulcu demokrasi çoğunlukçuluğa, hukukun üstünlüğü yasaların üstünlüğüne, kurumların özerkliği kurumların vesayetine, yerinden yönetim atanmışların yönetimine dönüşerek Doğu'ya gelir. Dünya klasikleri bile bu dönüşüm işleminden payına düşeni alır. Çünkü onlar da setler haline getirilip aralarına yerlici, millici, dinci ve ulusçu kitaplar sıkıştırılır.

Doğu'daki çocuklar ve gençler ne durumda?

Çocuklar ve gençler; yerlici, millici, dinci ve ulusçu unsurlar ile Los Angeles-Hollywood kültürü arasında, yani şizofrenik bir dalga içinde yaşamaya mahkûm olmuş durumdadır. Onlar için çok üzüliyorum ve bizim gibi kayıp bir nesil olmalarından korkuyorum.

Nasıl bir çağın şahidisin ego?

Büyükleri olmayan bir çağın şahidiyim. “Boynuz kulağı geçmiş” sözünü söyleyemeyeceğimiz bir çağı yaşıyoruz, çünkü büyükler köle olmayı sevmişler. Ne kadar da ilginç-tuhaf bir zaman bu böyle, kabul edilmiş bir bedduanın içindeyiz sanki. Dilerim gelecek nesiller bunca kötülüğe şahit olmuş olanları iyi hatırlar ve kötülükleri yaratanları ise unuturlar.

FRAGMANLAR: Yaşam ekim içindir, hasat burada değil!¹⁶⁹

¹⁶⁸ Şahidê: Şahit-Tanık

¹⁶⁹ Schnabel, Julian, 2018, At Eternitys Gate/Sonsuzluğun Kapısında

Neler oluyor ego?

Ey insan, duy sesini! ... Tutku ve arzu ölümü nasıl bir haldir bilir misin? Sevmen gerektiğini bilsen bile, kendin de dâhil hiç kimseyi ve hiçbir şeyi sevmeyeceğin bir haldir. Oraya doğru hızlıca gidiyorsun, uyan, uyan, uyan!

Gaflet içindekileri uyandırabilir misin?

Hayat varsa umut da vardır, umudu olan herkes gibi ben de onları uyandırabilirim, en azından bunu deneyebilirim?

Nasıl?

Aslında iyi bakabilirlerse altı dalgadaki her cümlemin onları uyandırmayı amaçladığına şahit olurlar. Ama onlara çok daha yakın oldukları bir örnek vereceğim... O sevdiklerini sandıkları çocuklarına nasıl isimler verdiklerine baksınlar.

Neden "sevdiklerini sandıkları" diyorsun?

Çünkü bilinçlerini yeterince terbiye edememiş insanlar, isteseler de çocuklarını ya da vatanlarını, milletlerini, dinlerini ve hatta kendilerini bile koruyamazlar-sevemezler.

İsimlerde ne görecekler?

İsim verirken r, k, ş, ç gibi sesleri gittikçe daha az kullandıklarını görecekler.

Neden?

Bunu en faşist, en acımasız, en köktenci devlet ve dünya tapıcısı olan insanlar bile farkına varmadan-bilinçsizce yaparlar.

Neden?

Çünkü varoluş, farklılık, özgürlük düşmanı, kalpsiz ve sert yaşamı çocuklarına verdikleri isimler üzerinden yumuşatmak isterler.

Bu farkına varmadan yaptıklarından nasıl bir ders çıkarmalılar?

Bilsinler ki, Tanrının ayetleriyle ne kadar savaşlırsa savaşsınlar Sünnetullah yoluna devam eder. Bilincini birazcık olsun terbiye edenler o yürüyüşe şahit olabilirler.

SÖZLER: Belki de insan olmak, Sünnetullah'ın yürüyüşüne şahit olmaktır!

Bundan daha kemal bir hal var mı?

Elbette var... Tevhidi menzile yüzünü dönmek ve aşkla o yolu yürümektir. Bundan da kemal olan bir hal varsa, o da bu yol ve menzil haline gelip insanlarla sohbet etmektir.

SÖZLER: Belki de hayat bir sohbetir!

Bu sohbet bir sorumluluk mu?

Evet, insan olmanın bir gereğidir.

Ne yapmayı düşünüyorsun?

Çocukları, gençleri ve kadınları kurtarmamız gerekiyor!

Nereden başlamayı düşünüyorsun?

Tevhidi menzile doğru yola devam etmek istiyorsak kadınları hem erkeklerden hem de kendilerinden kurtarmamız gerekiyor. Çünkü biliyorum ki kadınlar yeterince güçlü olurlarsa bu insan karikatürü olan erkeklerle asla evlenmezler. Onları kurtarmadığımız sürece, köle erkeklerin kölesi olan kadınlar tarafından yetiştirilen köleler olmaya devam edeceğiz. Bu Fırvun düzen artık yıkılmalıdır.

Mahremiyet daha çok Batı'da mı vardır Doğu'da mı?

*SÖZLER: "Farklılığın her zaman içine girilemez, erişilemez bir kapalılığı vardır."*¹⁷⁰ Pier Paolo Pasolini

Batı, kendi içindeki farklılıklarla ve insanın öznel halleriyle yaşamayı öğrenebilmiştir fakat Doğu bunu başaramamıştır. Bu anlamda mahremiyet Doğu'da yoktur, çünkü farklılığın varlığına tahammül yoktur. Mahremiyet, farklılığın ve öznelliğin çeşitli dokunulmaz hak ve hürriyetlere sahip olduğu yerde var olabilir. Durum böyle olduğu halde sürekli pornografik olmakla suçlanan Batı'dır, bu doğru bir yaklaşım değildir. Doğu'da her insan adeta kamuya-devlete ve topluma açık bir nesne gibidir. Egemenlerin isteklerine göre her şekle girmeleri de bundandır.

Doğu'nun amacı ne?

¹⁷⁰ Pasolini, Pier Paolo, 1991, Fildişi Kulenin Dışında, Çev.: Filiz Özdem, Belge Yayınları, İstanbul, s. 27

Doğu, farklılıkları ortadan kaldırarak çelişkileri yok etmeyi ve böylece değişimi durdurmayı amaçlar. Kant'ın "insan hem toplumsal hem de toplum dışı olan bir varlıktır ve uygarlığın gelişimi bu çelişkiye bağlıdır" dediği mekanik sadece Batı'da vardır. Zaten değişebilmiş ve bu nedenle de uygarlık seviyesine çıkmış yegâne insanlık tecrübesi olmaları bu yüzdendir.

∞ voyager 1¹⁷¹ ∞

Kimlerden haber almak istiyorsun ey yolcu?

FRAGMANLAR: "Bu, uzak küçük dünyamızdan bir armağan. Seslerimizin, resimlerimizin, müziğimizin ve hislerimizin simgesi. Sizin çağınıza erişebilmek için kendi çağımızı atlatmaya çalışıyoruz."¹⁷² Jimmy Carter'ın "Altın Plak" Mesajı, 16 Haziran 1977

Size defalarca haber gelmedi mi?

AYETLER: "Biz Peygamberimizi kesin kanıtlarla gönderdik, insanlar arasında adil bir düzen kurulsun diye onlarla birlikte kitabı ve ölçüyü indirdik."¹⁷³

Artık ne yapman gerektiğini biliyor musun?

Biliyorum, enfüste ve afakta ne varsa, ulaşabileceklerimin peşine düşeceğim. Göklerden, yerden, bu ikisi arasında olanlardan ve içimden gelen seslere kulak vereceğim. Tevhidi menzili pusulam, rehberim sayacağım ve hiçbir çağ dalgasına demir atmadan yola devam edeceğim. Ta ki O bizleri geri çağırana kadar!

SÖZLER: Hayat bir çağrıdır.

¹⁷¹ Voyager 1: Uzay Yolcusu

¹⁷² Reynolds, Emer, 2017, The Farthest

¹⁷³ Hadid, 25. Ayet

∞ konfederalizma global¹⁷⁴ ∞

Amacın nedir ego?

Amacım bütün insanları barış ve huzur içinde yaşatabilecek bir dünyayı düşünmektir.

Bugüne kadar neden düşünülemedi?

Aslında defalarca düşünüldü fakat toplum ya da toplumsal yaşam ne yazık ki düşünceyi dikkate alacak kadar hiçbir zaman gelişmedi. Bu nedenle insanlar her zaman daha aşağı şeyleri merkeze aldılar.

En çok neyi merkeze aldılar?

Toullier'e kulak verelim: İnsan türünün çoğalması tarımı zorunlu kılmıştı; yetiştiriciye emeğinin semeresini garanti etme ihtiyacı, sürekli mülkiyetin ve onu koruyacak yasaların gerekliliğini hissettirmiştir. Bu yüzden medeniyet durumunun doğuşunu mülkiyete borçluyuz... Buna karşılık Proudhon ise şunu söyler: "Evet, eserinizi olduğu haliyle medeniyet durumunu; önce despotizm, ardından monarşi sonra aristokrasi, bugün demokrasi, ama her daim zorbalık olan bu hali gerçekten de mülkiyete borçluyuz."¹⁷⁵

Görüldüğü üzere aklı, bilimi, dini, ilkeleri veya sanatı değil mülkiyeti merkeze almışız.

Sen bu durumu nasıl değiştirmeyi düşünüyorsun?

Ölçülü bir ekonomi politikası düşüneceğim ve insanları esasa, yani tevhide davet edeceğim.

Karşıdakileri çok güçlü görmüyor musun?

Sorumluluğu yüklenmiş bir insanın karşısında hiçbir köle ve Firavun duramaz. Ben tevhit üzere olan bir menzilin dikey ve yatay eksenleriyle kuşanmış bir bilincim. Eninde sonunda

¹⁷⁴ Konfederalizma Global: Küresel Konfederalizm

¹⁷⁵ Proudhon, Pierre-Joseph, 2010, Mülkiyet Nedir?, Çev.: Devrim Çetinkasap, Türkiye İş Bankası yayınları, İstanbul, s. 77-78

hadlerini bilecekler, dilerim imanları Firavun imanı gibi olmaz. Birazcık olsun akılları varsa, bunu tarihi sürekli tekrarlatıp dünyalıklara demir atmak için değil, tevhit menziline doğru yola çıkmak için kullanırlar. Onlara güzel bir bilinçle yaklaşacağım, dilerim sözlerime kulak verirler.

AYETLER: *De ki: "Hak geldi, batıl gitti; zaten batıl yok olup gitmeye mahkûmdur."*¹⁷⁶

İnsanların çoğu tarihe demir atan zalimleri neden severler?

FRAGMANLAR: *"İnsanlar özgür olmaktan korkarlar."*¹⁷⁷

Çünkü şeytan işini kemal düzeyde yapar, onun iş yapış şeklini ve yürüyüşünü görmek için bilincinizi terbiye etmeniz gerekir. Bunu çoğunluk yapmaz, yapamaz, çünkü onların hak, hakikat gibi bir ihtiyaçları ve dertleri yoktur. Şeytan gücünü; aklını kullanmak istemeyen, hak ve hakikati dert edinmeyen çoğunluğun düşük ahlakından alır.

SÖZLER: *"Eğer dikkatli olmazsanız, gazeteler, mazlumlardan nefret etmenizi, zalimleri ise çok sevmenizi sağlar."* Malcolm X

Bugüne kadar neden sustun?

SÖZLER: *"Taraf tutamayan susmalıdır."*¹⁷⁸ Walter Benjamin

Hiçbir taraf bana yeteri kadar meşru görünmediği için susmayı tercih ettim. Bir başka deyişle, değerli bir söze ulaşana kadar susma hakkımı kullandım.

Sana kimsin diye sorduklarında ne diyeceksin ego?

Ben kalem ve kitap ehliyim diyeceğim.

Peki ya seni yargılamaya kalkarlarsa?

Beni kalem ve kitap ehli olmayanlar yargılayamaz diyeceğim.

Peki ya yine de yargıarlarsa?

Buna bilinçleri yetmez ama güçleri yeter, o da ancak belli bir süre!

¹⁷⁶ İsra, 81. Ayet

¹⁷⁷ Tarr, Bela, 1994, Satantango/ Şeytanın Tangosu

¹⁷⁸ Benjamin, Walter, 2011, Tek Yön, Çev.: Tefik Turan, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, s. 37

Yönetimin amacı ne olmalıdır ego?

Spinoza'ya kulak verelim: Yönetimin amacı insanları rasyonel varlıklardan dört ayaklı hayvanlara ya da kuklalara dönüştürmek değil, onların akıl ve bedenlerini güven içinde geliştirebilir ve özgür biçimde akıllarını kullanabilir hale getirmektir. Aslında yönetimin gerçek amacı özgürlüktür.¹⁸⁰

Böyle bir yönetimin önündeki en büyük engel nedir?

Ulus devletlerdir, çünkü doğayı ve insanları sömürme yarışındalar.

Teklifin nedir?

Ben ademokratik federal devletlerden oluşan bir Ademokratik konfederal dünya devletiyle barışı ve özgürlüğü sağlayabileceğimizi düşünüyorum.

Bu konuda Kant ne diyor?

Ebedi barışın nihai ilk maddesi; her devletin esas teşkilatının cumhuriyet olmasıdır. İkinci maddesi ise, devletler hukuku (anayasa) hür devletlerden kurulu bir federasyona dayanmalıdır. Üçüncü maddesi ise, dünya vatandaşlığı çerçevesinde insan evrensel bir misafir olmalıdır.¹⁸¹

Buradaki en önemli çekincen nedir?

En önemli çekincem cumhuriyettir... Bana göre cumhuriyet ve demokrasi gibi yönetim sistemlerini yeterince deneyimledik. Bu deneyimlerimizin hoş sonuçlar doğurmadığı ortada. Öyle ki zengin ve fakir arasındaki uçurum, çevre felaketleri,

¹⁷⁹ Enfal: Kürtlerin soy kırma uğratıldığı gün.

¹⁸⁰ Spinoza, Baruch, 2008, Tractatus Theologico-Politicus ya da Tanrıbilimsel Politik İnceleme, Çev.: Betül Ertuğrul, Biblos Yayınları, İstanbul, s. 385

¹⁸¹ Kant, Immanuel, 1960, Ebedi Barış Üzerine Felsefi Deneme, Çev.: Yavuz Abadan, Seha L. Meray, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara, s. 18 ve 28 arası

hayatın anlam ve tutkusunun buharlaşması gibi kötü sonuçları bu yönetimlere borçluyuz.

Tam bir kopuş mu öneriyorsun?

Hayır, böyle bir şey önermiyorum, çünkü kültür-uygarlık birikimi içinde iyi şeyler de var. Örneğin; güçler ayrılığı, yerinden yönetim, evrensel temel hak ve hürriyetler insanlığın değerli kazanımlarıdır. Ancak bunların en iyi şekilde hayat bulunduğu yerlerde bile az önce saydığım kötü şeylerin yaşandığını biliyoruz. O zaman kazanımlarımızı da yeniden yorumlayarak ve geriye gitmeden daha ileri adımlar atmamız herkes için en iyi yol olacaktır diye düşünüyorum.

Tam olarak ne öneriyorsun ego?

İnsanları Ademokratisiye ve Akapitalizmi düşünmeye davet ediyorum. Devlet, yönetim, para, mülkiyet, vatandaşlık-yurttaşlık, tarım-beslenme, teknoloji, toplum-topluluk gibi şeylerde köklü değişikliklere gitmemiz gerektiği kanaatindeyim. Herkesi; bütün insanlık deneyimini, kâinat yasalarını, yapay zekâyı, büyük veriyi dikkate alarak dikey ve yatay eksenleri olan bir medeniyeti düşünmeye ve ikame etmeye çağırıyorum.

∞ mirin û veşartî¹⁸² ∞

Nereye gidiyorsun ego?

*SÖZLER: Mevcudiyet en derin manasıyla ölüme giden varlıktır (Das sein zum tode).*¹⁸³ Heidegger

Clausius'un yaptığı hesaplamalar; herhangi bir anda Evren'de ölen şeylerin sayısının doğan şeylerden daha fazla olduğunu göstermişti. Ölüm her zaman yaşam karşısında galip

¹⁸² Mirin û Veşartî: Ölüm ve Sır

¹⁸³ Heidegger, Martin, 2003, *Metafizik Nedir?* Çev.: Mazhar İpşiroğlu, S. Kemal Yetkin, Kaknüs Yayınları, İstanbul, s. 19

gelmişti. Bu ise her yaşamın neden daima bir sonunun olduğunu açıklıyordu.¹⁸⁴ Her şey ölüme mahkûmdur. Çünkü bir başlangıcı olanın bir sonu da vardır. Dünyaya düştüğümünden beri ölüme doğru yol alan bir varlığım hayy.

Bu ölümlü dünyada nasıl yaşamak gerekir?

Marifet hiç ezilmemek bu dünyada

Ama biçimine getirip ezerlerse

Güzel kokmak

Kekik misali

Lavanta çiçeği misali

Fesleğen misali

İtr misali

İsâ misali

Yunus misali

Tonguç misali

Nâzım misali

Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun Marifet adlı bu şiirinde belirttiği gibi yaşamak gerekir. Ölüm kaçınılmazdır, ne yaparsak yapalım öleceğiz, önemli olan şu dünya hayatında güzel bir iz bırakmaktır.

SÖZLER: “*Ve hayatı takdir eden buyruğun, ölümü takdir ettiğini gördüm.*”¹⁸⁵ Aziz Pavlus

Güzel kokmak ya da güzel bir iz bırakmak nasıl mümkün olabilir?

Bu ancak ve ancak tevhidi menzile sarılmakla mümkün olabilir. Her yerde sadece adaleti değil merhameti de kurumsallaştırmaya çalışarak olabilir. Bunları bilen ve hayata geçirmeye çalışan insanlara ve toplumlara ne mutlu! Onlar ki, kaybederken bile kazanırlar!

FRAGMANLAR: *Ölüm... Neşeli ve kederli... Neşelidir, çünkü bizi yaşam zincirinden koparır... Ve üzüntü vericidir, çünkü bedenimizi severiz, bu yüzden ondan ayrılmak bizi yaralar.*¹⁸⁶

¹⁸⁴ Guillen, Michael, 2013, Dünyayı Değiştiren Beş Denklem, Matematikğin Gücü ve Şiirselliği, Çev.: Gürsel Tanrıöver, TÜBİTAK Yayınları, Ankara, s. 177

¹⁸⁵ Agamben, Giorgio, 2013, Kutsal İnsan Egemen İktidar ve Çıplak Hayat, Çev.: İsmail Türkmen, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, s. 8

¹⁸⁶ Bunuel, Luis, 1959, Nazarin

İnsanlara baktığında ne görüyorsun ego?

Hak-hakikat dertleri olmadığı için hayatın ve ölümün anlamıyla ilgilenmiyorlar, bu nedenle de hayat ve ölüm karşısında bir ciddiyetsizlik ve duyarsızlık içindeler. O kadar gürültü, görüntü, illüzyon, manipülasyon ve amaç haline getirilmiş araçlar ile çevrilmişler ki kendilerinden mahrumlar. İnaniyor ve biliyorum ki, kendilerine bir gelseler, ölüm hakikatiyle karşılaşp yüzlerini tevhit menziline çevireceklerdir ama şeytanın mabedi haline getirilmiş şu dünya yaşamında gaflet halinden uyanmaları çok zor görünüyor.

SÖZLER: "Herkes ölür ama herkes gerçekten yaşamaz." Victor Hugo

Freud'a kulak verelim: "Bir eros olduğu kadar bir de ölüm içgüdüğü vardır."¹⁸⁷

Dünya hayatının neşesini de hüznünü de trajedisini de anlamını da bu iki içgüdüye borçluyuz diyebilirim. Fakat insanlar ölümü adeta düğün, milli ya da dini bayram merasimine; erosu ise her alana yayılan bir pornografiye dönüştürdüler. Böylece her şey düştü!

İnsanın ölüm karşısında geliştirdiği en büyük savunma mekanizması nedir?

Kapitalizmdir.

Kapitalizm ne tür bir savunma mekanizmasıdır?

O daha çok "yadsıma" türü bir savunma mekanizmasıdır.

Neden yadsıma olarak görüyorsun?

Çünkü ölümün varlığını yadsımıştır. Zaten bu nedenle kapitalizm rasyonel olduğu kadar irrasyonel çözümlemelere ve araçlara da sahiptir.

Ölümü yadsıma kötü müdür?

Elbette!

Neden?

¹⁸⁷ Fromm, Eric, İnsanadaki Yıkıcılığın Kökenleri, I. Cilt, Çev.: Şükrü Alpagut, Payel Yayınları, s. 42

Çünkü kendi ellerimizle yarattığımız bu kültür, özellikle de kentler, ölümle baş etmemize değil, hayatı yaşamamıza neden olmuştur. Yani ölü gibi yaşayan kimseler olduk.

Bu nasıl bir alışveriş?

Ölümü yadsıma karşılığında gerçek hayatımızı sattık ve böylece yaşayan birer ölü olmayı satın almış olduk. Bu çok kötü bir alışveriş.

SÖZLER: "Hayvan olmak istiyorsan olabilirsin elbette. Bunun için insanlığın acılarına sırt çevirmen ve yalnız kendi postuna özen göstermen yeterli." Karl Marks

Tevhide sarılmayan insanın sahibi korku ve anlamsızlıktır! Tevhide sarılmadığımız için hayatın büyüğü, tutkusu, arzusu ve gerçeklik hissi bizi terk etti. Artık uyanmalıyız!

SÖZLER: Hepimiz şeytanın hayallerinin kurbanlarıyız!

Sizi gaflet uykunuzdan neler uyandırabilir?

Merhametle kuşatılmış varlıklarız, bu nedenle o kadar çok şey var ki saymakla bitmez... Bir kedinin veya köpeğin bakışı, bir yaprağın yere düşmesi, yağmur damlaları, kar taneleri, bir büyüğün nasihati, bir küçüğün sevinci, bir mazlumin feryadı veya iniltisi, bir yabancının selamı, bir düşmanın adaleti veya merhameti, güneşin doğuşu ve batışı, bir anne veya babanın güzel bedduası, bir duanın kabul olmaması, bir sevgilinin arkasını dönüp gitmesi, bir mezar taşı, bir Firavun düşüşü...

Peki ya sanat?

Ah şu sinema yok mu, değil gaflet içindekini uyandırmayı, sanki ölüyü bile diriltir!

FRAGMANLAR: Neden anne hiçbir şey beklendiği gibi olmadı, neden, neden çürüyüp gider insan, sessizce, acıyla ihtiras arasında parçalanarak. Ben neden hayatımı, hep sürgündeymiş gibi yaşadım. Kendi anadilimi konuşma şansım varken, neden bu kadar seyrek döndüm ülkeme? Kendi dilim varken, hala kayıp kelimeleri bulabilecek ya da sessizliğin içinden unutulmuş kelimeleri çıkartabilecekken. Neden sadece ve sadece kendi ayak seslerimi duydum evin içinde?

Neden? Söyle bana anne, insan neden bilmez nasıl seveceğini?...
Söyle bana, yarın ne kadar sürecek?¹⁸⁸

Ölümü çok düşünür müsün?

Çok değil, ölçülü bir şekilde düşünürüm!

İnsan ölümü düşünmezse ne olur?

SÖZLER: *İnsan ölümü düşünmediği takdirde, her adımda kırılır, incinir ve incitir.*¹⁸⁹ Epiktetos

Ölümü düşünmediğimizde hayatın anlamı buharlaşır ve canlılığımızı kaybederiz. Gerçek halimiz böyle olduğu halde, anlamı ve canlılığımızı kaybetmemiş gibi yaşamaya devam ederiz. Çünkü hayatın pratik gerçeklikleri bizi buna zorlar. Bu durum, özne olmak için yaratılmış insanın artık nesneleştiği anlamına gelir. Nesneleşme; kendisine, başkalarına, doğaya ve Tanrıya karşı kinle dolu olan ama çeşitli pratik gereklilikler ve birtakım korkular yüzünden bunları görece bastıran bir insan tipine denk gelir. Devletler ve egemenler bu insan tipini tekrar tekrar üretmek için çeşitli sistemler kurarlar. Bu sistemler içinde kaldığı sürece de tevhidi menzilden sapmış bir yaşam türüne demir atılmış olur. Menzilden sapmış kişilere; “insan ölümden değil, yaşayan bir ölüye dönüşmekten korkmalıdır” dediğinizde ise, size bir televizyona bakar gibi bakarlar.

SÖZLER: *Ölümü düşünmemek, ölüye dönüştürür insanı!*

Amacın nedir ego?

Hayattaki en değerli şey; menzili tevhit üzere olan bilincin ikamesinin ve tekâmülünün özgün bir parçası olmaktır. Sadece bu sözümün hakkını vermek için yaşayacağım ve bütün insanlara tevhidi menzilden haberler getireceğim. O güzel yere dalga dalga nasıl gidebileceğimizi anlatmaya çalışacağım.

Korkuyor musun?

Evet, biraz korkuyorum. Çünkü düşünmek bir çeşit ölmektir. Mevcut bütün kültürün, bilginin, dilin, insanın sınırlarına ge-
lirsin, başka bir ufka şahit olursun, geride kalan her şey ve her

¹⁸⁸ Angelopoulos, Theo, 1998, Sonsuzluk ve Birgün

¹⁸⁹ Cevizci, Ahmet, 2011, Felsefe Tarihi, Say Yayınları, İstanbul, s. 154

şeyin adeta ölür. Yola devam etmen ve aynı zamanda da geride kalanlara sözlerini-sesini ulaştırmaya çalışman gerekir.

SÖZLER:

Artık demir almak günü gelmişse zamandan,
Meçhule giden bir gemi kalkar bu limandan.
Hiç yolcusu yokmuş gibi sessizce alır yol;
Sallanmaz o kalkışta ne mendil ne de bir kol.
Rıhtımda kalanlar bu seyahatten elemli,
Günlerce siyah ufka bakar gözleri nemli.
Bicare gönülleri! Ne giden son gemidir bu!
Hicranlı hayatın ne de son matemidir bu!
Dünyada sevilmiş ve seven nafil bekler;
Bilmez ki giden sevgililer dönmeyecekler.
Birçok gidenin her biri memnun ki yerinden,
Birçok seneler geçti; dönen yok seferinden.

Yahya Kemal Beyatlı

Bu korkunla nasıl yaşayabiliyorsun?

FRAGMANLAR: *Hayat olan yerde umut vardır.*¹⁹⁰

Ölümün amacı nedir?

Hayattır!

SÖZLER: *"Hayatın bütün esrarını çözdüğün vakit ölümü arzularsın. Çünkü o da hayatın sırlarından biridir."*¹⁹¹ Halil Cibran

Amacın ne ego?

FRAGMANLAR: *Aman Tanrım! Bu da ne?*¹⁹²

Ben ölümün gerçek olanından korkmuyorum. Benim korkum dünya hayatındayken yaşayan bir ölüye dönmektir. Amacım uyuyanları uyandırmaktır!

FRAGMANLAR: *İnsan ruhu baştan çıkarıldı. Neden aç gözlülüğe tapınıyoruz?... Uyanın! Onların hepsi etrafınızda.*¹⁹³

¹⁹⁰ Coen, Joel, 1991, Barton Fink

¹⁹¹ Cibran, Halil, 2017, Aforizmalar, Çev.: A. Erkin Köylügil, Erasmus Yayınları, İstanbul, s. 185

¹⁹² Bier, Susanne, 2018, Bird Box

¹⁹³ Carpenter, John, 1990, They Live/Yaşıyorlar

Onlar herkesin peşine takılmamaları gerektiğini göremiyorlar mı?

FRAGMANLAR:

- *Nedenini bilmediğim sürece birilerinin beni takip etmesinden hoşlanmam.*
- *Ben de nereye gittiğini bilmeden kimsenin peşine takılmam.*¹⁹⁴

Kişileri değil, tevhidi menzili takip etmeleri konusunda onları uyuracağım ve hayat dolu bir bilinci kuşanmaya çağıracağım.

FRAGMANLAR: *Acımasız bir toplum yarattılar ve biz kasıtsız suç ortaklarıyız. Kural koyma amaçları, bilinci yok etme altında yatıyor.*¹⁹⁵

Yaşadıklarını sananları ve uyuyanları tevhit'e davet edeceğim.

FRAGMANLAR: *ONLAR YAŞIYOR, BİZ UYUYORUZ*¹⁹⁶

Biz bir yerden düştük, oraya geri döneceğiz, bunu yapabiliriz, işte meleklerin bilmediği, şeytanın engellemeye çalıştığı şey bu. İnsan bir sırdır ve o sır Tevhit'te saklıdır.

Varlık âlemlerini ve yokluğu matematiksel bir dille anlatmak isteseydin bunu nasıl yapardın?

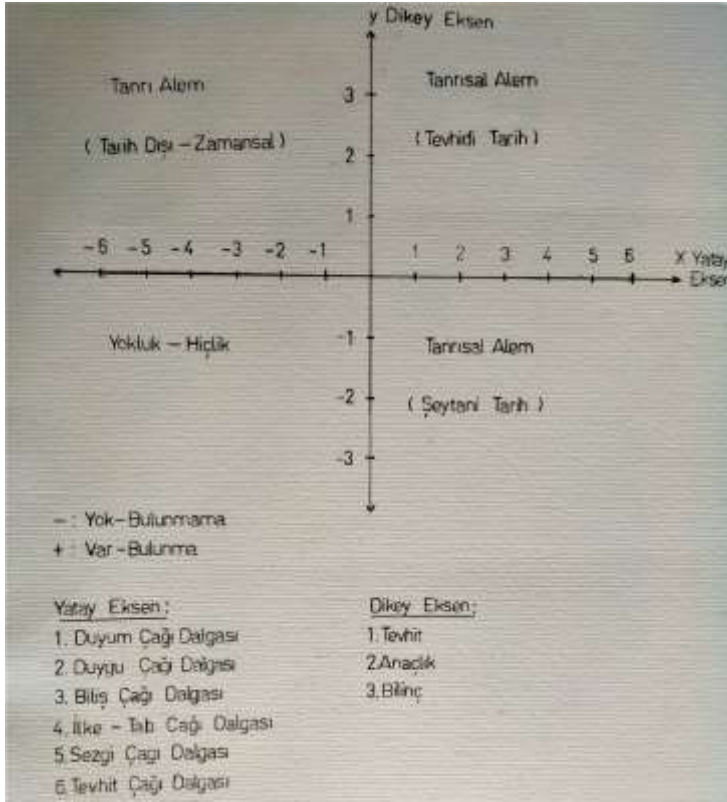
Kartezyen ya da diyalektik bir akla-mantığa hapsolmayı istemem. Diğer taraftan derdimi, felsefemi açıklamak, onu daha özet hale getirmek için bu soruna bir cevap vermem daha doğru olabilir. Tabi bunu yaptığımda felsefi, dini ve bilimsel büyük riskler alacağımı da biliyorum:

¹⁹⁴ Carpenter, John, 1990, They Live/Yaşıyorlar

¹⁹⁵ Carpenter, John, 1990, They Live/Yaşıyorlar

¹⁹⁶ Carpenter, John, 1990, They Live/Yaşıyorlar

Âlemler¹⁹⁷

∞ rêberê¹⁹⁸ ∞

Lider kimdir?

Lider, insan olmanın sorumluluğunu yüklenmiş, tevhit'e sarılmış, herkesin özne olması için düşünen ve yaşayan şahsiyettir. O halde lider peygamberane bir şahsiyet mi?

¹⁹⁷ Âlemler: Tanrı alem zamansal jîyanus, Tanrısal alem ise tarihsel jîyanustur.

¹⁹⁸ Rêberê: Lider, Yol Gösteren, Klavuz

Kesinlikle evet!

Bir lider şahsiyetin Tanrıya inanması gerekir mi?

Hayır, bu onlar için zorunlu bir şart değildir... Tanrıya inandıkları bilinen imamlar bile, herhangi bir Tanrı inancına sahip olmadıkları bilinen Proudhon, Marks ve Nietzsche kadar yer-yüzündeki putlarla savaşmamışlar ve insanlığın vicdanı olmamışlardır. Çeşitli şirklerle savaşan her insan peygamberane bir liderdir. O halde esas önemli ve değerli olan şey inanmak değil, şahsiyet olmaktır. Bir şahsiyet değilseniz, yani bir özgünlüğünüz ve omurganız yoksa, varlığınız, inandığınızı söylediğiniz dine ve Tanrısına bir yük olmaktan başka bir şey değildir. Nitekim kendilerine Müslüman diyenlerin şahsiyet düşmanı olan durumları, İslam'ın en ağır yükü ve aynı zamanda çıkmazı haline gelmiştir. Bir din insanı şahsiyet yapmıyorsa ya da o dine şahsiyetler inanmıyorsa bir puttan başka bir şey değildir.

Neden bu hale geldiler?

SÖZLER: Ne ile bağlantı kurarsanız o olursunuz!

Çünkü onlar tevhit'e hiçbir zaman sarılmadılar. Dinlerini dünyaya tapmanın bir aracı haline getirip putlaştırdılar. Değerli şahsiyetler etrafında toplanacaklarına, önemli egemenlerin etrafında toplandılar ve en sonunda da onlar haline geldiler. Oysa onlara tevhidi menzilden haber veren uyarıcı ayetler gelmişti!

AYETLER: Hepiniz Allah'ın ipine sıkışıkı yapışın, dağılıp ayrılma-
*yın.*¹⁹⁹

∞ parzemînan winda²⁰⁰ ∞

Kayıp kıtalar kimler ya da nelerdir ego?

Yok ettiğimiz veya esas köklerinden kopardığımız ve menzilden saptırdığımız her şey birer kayıp kıtadır.

¹⁹⁹ Ali İmran, 103. Ayet

²⁰⁰ Parzemînan Winda: Kayıp Kıtalar

Onları bulabilir misiniz?

Bulabiliriz!

Nasıl?

Onları sadece geçmiş ya da temel merkezli genetik, arkeolojik, antropolojik ve filolojik etkinliklerle bulamayız. Öncelikle kaybettiğimiz şeylerin hüznü ile dolmalı ve yaptığımız kötülüklerden dolayı gece gündüz af dilemeliyiz. Daha sonra o kıtaların hayata döndürülebilecek köklerini keşfetmeliyiz. O kökleri menzil temelli görerek-okuyarak ve onlarla var olarak kaybettiklerimize yeniden kavuşabiliriz.

Peki ya tamamen kaybettiklerinize nasıl kavuşacaksınız?

Hayat olduğu sürece umut vardır... İlke-Tab, Sezgi ve Tevhit çağ dalgalarında o kaybettiklerimize dönüşerek onları bulabiliriz. Aksi halde Sünnetullah'la savaşmaya devam etmiş oluruz.

Sünnetullah'la savaşta haddi en çok aşanlar kimlerdir?

Müslümanlardır!

Neden böyle düşünüyorsun?

Çünkü en kemal tevhit dinine muhatap oldukları halde onun hakkını verememişlerdir. Onlar insanlık tarihindeki en yıkıcı ihanetin içindeler.

Sen kendini daha çok hangi halka ait hissediyorsun?

SÖZLER: Tanrı sanki sadece Romanları yaratmak istemiş de biz onlardan aşığı düşmüş gibiyiz.

Kent insanlarını sevmiyor musun?

Bir ırmağın veya gölün bir tarafına insanları diğer tarafına da mandaları bırakın... Mandaların olduğu alanda adeta hayat fışkıracaktır ama insanların olduğu alanda birçok hayat-tür yok olup gidecektir. İnsanlar doğada yeni türler keşfettikçe insanın yok ettiği tür sayısı da artıyor. Bunlar sadece bana mı garip geliyor! Özellikle kent insanı bir kanser hücresi gibi hareket ediyor, bu türü sevmem mümkün değil!

FRAGMANLAR:

- Hayatımı bitkilere adıyorum.

- Bu bir beyazdan bugüne kadar duyduğum en mantıklı şey.²⁰¹

Ne görüyorsun ego?

Henüz cevap veremediğimiz bir çağrı görüyorum.

AYETLER: “İyi dinleyin! Her türlü hatırlatmayı yaptıktan sonra bilgelik dolu bütün kitaplarda yazmıştık ki: Yeryüzüne benim iyilik, güzellik ve doğruluk timsali kullarım varis olacaktır. Allah için çalışıp ibadet edecek bir halk için gayet açık bir çağrıdır bu!”²⁰²

Sizi bu çağrıya cevap vermekten uzaklaştıran esas kayıp kıta kimdir?

Kadındır... Biz kadını öldürdük ve yerine ucube bir erkeklik koyduk.

Hüznün bu derece derin olmasının nedeni onların yokluğu mu ego?

Evet!

Özellikle son altı yıldır en çok hangi soruyu soruyorsun?

Hayatın veya insanın en nihai amacının ne olduğunu soruyorum

Peki, bundan sonra en çok sorduğun soru nedir?

SÖZLER: Haber var mı kayıp kıta kadından?

∞ şaristaniya hevdem²⁰³ ∞

Amacına ulaşmış bir din var mı?

Hayır yok.

Neden?

²⁰¹ Guerra, Ciro, 2015, El Abraso de la Serpiente/Yılanın Kucağında

²⁰² Enbiya, 105-106. Ayetler

²⁰³ Şaristaniya Hevdem: Muasır-Çağdaş Medeniyet

Birçok neden sayabilirim, ki şimdiye kadar bu nedenler üstünde defalarca durdum. Ama yine de çeşitli açılardan bu konu üzerinde sohbet etmenin zararı olmaz... Din, insanı hem sosyal hem de asosyal varlık olarak görür. Yani insanın hem şahsi-bireysel hem de içtimai bir varlık olmasına işaret eder. Böyle bir varlığın hayat bulabileceği medeniyeti ikame etmek çok zor olduğundan hiçbir din amacına ulaşamadı diyebilirim.

Peki, insan sosyal ve asosyal hallerden hangisine hapsedildi?

Ne yazık ki hiçbirisine!

Neden ne yazık ki diyorsun?

Çünkü insan salt sosyal-içtimai ya da asosyal-bireysel varlık haline bile hapsedilseydi, bugünkünden daha kötü hale gelmezdi diye düşünüyorum. Bu hallerden birisi yerine “kimlik öncelikli-merkezli bir salt sosyal varlık” haline getirildi. İnsan böylece iç ve dış düşman varsayımlarına dayanan bir kültüre hapsedildi.

Din de bir kimlik midir?

Öyle sanılır ama değildir... Din, herkesin kendi ırkını, devletini, aşiretini, cemaatini veya tarikatını yüceltmek için kullandığı bir araçtır. Din aslında kimliğin kendisi değildir, “bir kimliği yücelten, güçlendiren ve insanın dünyaya daha fazla dalmasına vesile olan” araç durumundadır.

Kimliğin kendisi de bir araç değil mi?

Elbette araçtır. Neticede herkes ırkının yüce olmadığını bilir ama bu durumu bayraklaştırıp dünyaya daha fazla dalıyorsa yaptığında bir sorun olduğunu görmek istemez.

Kimlik dışına çıkmak mümkün mü?

Hayır, mümkün değildir, çünkü kimliksizlik diye bir şey yoktur. Sadece menzili tevhit olanlar ve olmayanlar diye iki tür kimlik vardır.

Şu yeryüzünde menzili tevhit olan bir kimlik görebiliyor musun?

Ne yazık ki göremiyorum!

Bu bir tevhit düşmanlığı mı?

Elbette, zaten tevhit düşmanlığı yüzünden şahsiyetli-omurgalı insan ve toplum hayat bulamadı.

Tevhidi bir uyanış görüyor musun?

Çok cılız seviyede de olsa ve fikri temelleri neredeyse hiç olmasa da bir uyanış görüyorum. Özellikle Kuran'ı tek kaynak ve ölçü olarak gören yaklaşımları iyi buluyorum diyebilirim.

Onları neden düşmanlaştırıyorlar?

Çünkü çıkarlarının devamı için Kuran'ı merkez alan kişileri düşmanlaştırmaları gerekiyor. Kimlikçi bir kültür halinde doğuşunda olan, zalime-zulme dokunmayan, insanı terbiye etmeyen ve şahsiyet düşmanı olan uydurulmuş dinlerin sağladığı bir rant var ve bu rantı kaybetmek istemiyorlar.

Kuran; "ırka, toprağa, mezhebe, peygambere, imama, lidere, paraya, altına, faize, güce ve devlete tapma, adaletli ol, ortak akılla yönet, aklını kullan, liyakate değer ver, kâinatı oku, şahsiyetli-omurgalı ol, insanları öldürme, dillere, ırklara ve insan haklarına zarar verme, kendi elinin emeğiyle geçin" der. Bu kadar yüksek bir ahlakı ve imanı yüklenmek zor olduğu için uydurulmuş ne varsa onları din olarak görmeyi çıkarlarına ve nefislerine daha uygun görüyorlar.

İnsanlar artık bu dincilerden kaçıyorlar mı?

Kaçıyorlar ama buna bir uyanış demek için henüz çok erken!

Uyanışın önünde hangi engeller var?

İki büyük engel görüyorum... Birinci ve en önemli engel, Kuran'ı merkeze alanların herhangi bir fikri temelden yoksun olmalarıdır. "İnfak edin, adaletli olun, aklınızı kullanın, para bir devlete dönüşmesin, kadın ve erkek eşittir, ortak akılla yönetin, diller Allah'ın ayetlerindendir, şirk en büyük günahdır, tevhit dinin temelidir" demek evet değerlidir, önemlidir ama bunları dikey ve yatay eksenler içinden düşünmediğinizde bir adım bile ileri gidemezsiniz. Nitekim 1400 yıl bu durumun resmigeçidi gibidir.

Bu engel nasıl aşılabılır?

Kuran'ı, kâinatı ve insanlık tarihini dikey ve yatay eksenler içinden okumaları-düşünmeleri gerekir. Bunun için iyi bir örnek arıyorlarsa tevhidi felsefeye baksınlar, düşüncelerimi okusunlar ve onlarla hakkıyla hesaplaşınsınlar. Bu şekilde sohbet edebilirsek tevhidi menzile doğru da birlikte yürüyebiliriz.

Tevhidi uyanışın önündeki ikinci büyük engel nedir?

İkinci engel; dinci bütün cemaatler, tarikatlar, dernekler, vakıflar, bankalar, siyasi partiler, üniversiteler, iş insanları ve devletlerdir. Bu saydıklarım bir çeşit din kültürü yarattıkları için insanlar bu kültür içinde kendilerini Müslüman zannediyorlar. Öyle ki cennetin kapıları sadece onlara açıktır, Allah sadece onların Allah'ıdır, bütün ataları cennetliktir ve onların işgalleri bile fetihtir.

Bu ikinci engel nasıl aşılabılır?

Bu gaflet hali sınıflı toplum yapısının ve entelijansiyanın ortaya çıkıp kurumsallaşmasıyla son bulabilir.

Dincilerin en temel özellikleri nelerdir?

Adaletsizdirler, ırkçıdır, güç paylaşımına asla yanaşmazlar, özgürlük, kadın, farklılık, tevhit ve değişim düşmanıdır. Güçsüzün karşısında Firavunlaşırlar, güçlünün karşısında ise hemen köle olurlar. İnsanı omurgasız ve şahsiyetsiz birer canlı mertebesinde tutmak için her şeyi yaparlar.

SÖZLER: "En kötüsü de sahip olmadığın şeylere ait olmandır."
Kafka

Esas amaçları ne?

Onlar dünyayı tek gerçeklik olarak gördükleri için ona sahip olmakta yarışır ve hepsinin de amacı güçlenip devlet olmaktır.

İstisnaları yok mu?

Ne yazık ki yok. Dikkat edilirse onlara "dinci" diyorum, yani dini çeşitli şeylerin aracı haline getirenleri ifade etmek için

bunu kullanıyorum. Said Kurdî gibi dini araç haline değil, biz-zat hayat haline getirenlere olan saygım ve sevgim ise sonsuzdur.

SÖZLER: Nasıl ki bir cemaatin malı tek bir kişiye verilirse zulüm olur veya cemaate ait vakıflara bir insan el koysa zulmeder. Aynen öyle de, cemaatin gayretleriyle meydana gelen bir neticeyi veya cemaatin iyilikleriyle ortaya çıkan bir şerefi, bir fazileti o cemaatin reisine veya üstadına vermek hem cemaate hem de üstada veya reise zulümdür. Çünkü benliği okşar, gurura sevk eder. Kapıcı iken insana kendini padişah zannettirir ve böylece nefesine de zulmettirir. Belki bu, bir tür gizli şirke yol açar.²⁰⁴ Said Kurdî

“Laik Türklerin” durumunu nasıl görüyorsun?

İslamcılardan pek de farklı olduklarını düşünmüyorum. Çünkü onların da amacı sadece devlete sahip olmaktır. Hak, hukuk, adalet, liyakat, insan hakları ve farklılıklara saygı gibi dertleri ne yazık ki yok. Oysa önder olarak gördükleri kişi onlara bir istikamet göstermişti...

SÖZLER: “Milli kültürümüzü, muasır medeniyet seviyesinin üstüne çıkaracağız.” Mustafa Kemal

Mustafa Kemal; içinde bulunulan çağın en yüksek-gelişmiş “medeniyeti” hangisi ise, onun da üzerine çıkmayı Türklere bir hedef olarak göstermişti. Özellikle de inkılapçılık ilkesi bunu yapabilecek yegâne ilkeydi. Çünkü değişmeyi-gelişmeyi sadece bu ilke sağlayabilir. Ama ne yazık ki laik Türkler de geçmişe demir attılar ve bu ilkeyi dondurdular. Devlete çöküp kendileri dışındaki herkesi devlet gücüyle tektipleştirmeye kalkıştılar.

Dinci Türkler gibi laik Türkler de sana düşmanlık yaparlar mı?

Yapabilirler... Oysa bu ülkede Mustafa Kemal’in işaret ettiği seviyeyi düşünen ve onun çok ötesine geçen ilk ve tek kişiyim. Çünkü bütün insanlık birikimini kuşanan ve aşan bir felsefenin kurucusuyum. Eğer liderleri olarak gördükleri şahsiyete

²⁰⁴ Nursi, Bediüzzaman Said, 2014, Lemalar, Yayına Hazırlayanlar: A. Kayıhan, İ. Atılğan, Ufuk Yayınları, İstanbul, s. 197

ve onun gösterdiği istikamete saygıları varsa benim felsefeme sarılırlar. Bunu da yapmak istemiyorlarsa en azından düşüncelerimle hesaplaşırlar. Değerli bir şeylerin devamı olmayı artık anlamak zorunda olduğumuzu düşünüyorum. Bilsinler ki Son Medeniyet ve Tevhidi Felsefe, bir Kürt bilinciyle Türkçe yazılmış en muhkem kurucu metindir. Eğer dikkat ederlerse tarihlerinde bu çapta başka bir kurucu eser olmadığını göreceklidir.

Liyakate ve adalete değer vermeleri gerekmez miydi?

Elbette gerekirdi, zaten dillerinden hiç düşürmedikleri o beka sorunu, liyakate ve adalete değer vermemelerinin bir sonucudur.

*AYETLER: Allah, size, emanetleri mutlaka ehline vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmetmenizi emreliyor. Doğrusu Allah, bununla size ne güzel öğüt veriyor! Şüphesiz ki Allah, hakkıyla işitendir, hakkıyla görendir.*²⁰⁵

Sence İslam daha çok nasıl bir yönetim şekli öneriyor?

Bana göre İslam, duygu ve biliş çağ dalgaları içindeki insanlar için meritokrasiyi öneriyor. Liyakate, aklını kullanmaya, şahitliğe, bilgili ve adaletli olmaya yaptığı vurgular bana bu yönetim biçimini düşündürüyor.

*AYETLER: Ey iman edenler! Allah'a itaat edin, Resule itaat edin ve sizden Ulül Emr'e de (Hakikat ve Sünnetullah bilgisine sahip olarak hüküm verme yetisine sahip olana). Bir şey hakkında anlaşmazlığa düştüğünüz takdirde -şayet Allah'a ve gelecekte yaşanacak sonsuz sürece iman ediyorsanız- onu Allah'a ve Resulüne döndürün... Bu hem daha hayırlı ve hem de tevil olarak (işin aslına, uygunluğuna ulaşma bakımından) daha güzeldir.*²⁰⁶

Peki, kendilerine Müslüman diyenler, Kuran'daki ayetlere rağmen neden bu kadar kötü haldeler?

SÖZLER: Burası helak olmuşların coğrafyasıdır, cehennem bitkileri dışında hiçbir bitki yeşermez, yabani otlar bile!

²⁰⁵ Nisa, 58. Ayet

²⁰⁶ Nisa, 59. Ayet

Çünkü onlar atalarının yolundan gitmeye devam ettiler; iman etmek, tevhide sarılmak zor mesele!

∞ dilovan²⁰⁷ ∞

FRAGMANLAR: Umudumu yitirdiğimde doğruluk ve sevgi yolunun tarih boyunca daima kazandığını hatırlarım. Zorbalar ve katiller hep vardır ve bir süre yenilmez görünebilirler. Ama sonunda da ima yenilirler. Bunu düşün... Daima...²⁰⁸ Mahatma Gandhi

Bir merhametle kuşatıldığımızı görüyorum.

Onca zulme şahit olmana rağmen sana bunu düşündüren şey nedir?

Ben burada henüz terbiye edemediğimiz şeytani yanımızı ve tekil kötülüklerimizi değil, en nihai amacımızı ölçüt alıyorum. Çünkü en nihai amaca değil de şeytani yanımıza ve tekil kötülüklerimize bakarsak anne babalarımızı bile birer zalim gibi görebiliriz. Oysa bir çağ dalgası ötedeki halimize bile baksak, şu anki bütün çirkinliklerimizin üstünde olan güzel bir menzile şahit oluruz ve bu da merhametle kuşatıldığımızın resmi-
dir.

Bu söylediklerin sadece bilgi mi ego?

SÖZLER: Bizim bilmeye ihtiyacımız yok! Bizim ihtiyacımız sevmek ve inanmak. İnanç, sevgi aracılığıyla bize bilmeyi öğretir.²⁰⁹ Andrey Tarkovski

²⁰⁷ Dilovan: Merhametli

²⁰⁸ Attenborough, Richard, 1982, Gandhi

²⁰⁹ Tarkovski, Andrey, 2011, Zaman İçinde Zaman, Günlükler 1970-1986, Çev.: Seda Kervanoğlu, Agora Kitaplığı, İstanbul, s. 176

∞ milkê taybet û nîrxê²¹⁰ ∞

Sivil toplumun ya da sivil kamusal alanın oluşabilmesi neye bağlıdır ego?

Mülkiyet hakkının değere tutunmasına bağlıdır. Bu hakkın dokunulmaz hale gelmediği bir yerde değerli olan hiçbir şey ortaya çıkmaz, çıksa bile o şeyin devamlılığı olmaz.

Bu hak hangi yönetim biçiminde değere tutunabilmiştir?

En iyi şekilde sadece demokrasilerde değere tutunabilmiştir.

Peki, buna rağmen demokrasiyi neden aşmaya çalışıyorsunuz?

Çünkü temeli özel mülkiyet olan birey türündeki insanı aşıp şahsiyet düzeyindeki sorumlu insana ulaşmamız gerekiyor ve bunun için de demokrasi yerine Ademokراسiyi ikame etmemiz gerektiğini düşünüyorum.

Batı dışındaki halklar demokrasinin değerini neden göremiyorlar?

Onlarda sınıflı toplum yapısı ve mülkiyet hakkı olmadığı için demokrasi, hukuk, özgürlük ve kuvvetler ayrılığı gibi değerler henüz yeterince talep edilen şeyler değil.

Bu durumlarına rağmen kendilerini özgür mü sanıyorlar?

Evet, olgunlaşmak zor mesele!

SÖZLER: “Hareket etmezsen, zincirlerini fark edemezsin.” Tolstoy

Onlar neyi göremiyorlar?

“Açık uçluluk” özellikle demokrasi için kullanılsa da esasında bütün yönetim şekilleri için geçerlidir, hatta buna en katı tiranlıklar da dâhildir. Çünkü Sünnetullah gereği içinde bulunduğumuz kâinatın ya da tarihselliğin ucu açıktır. Biz kapalı sistemler inşa etmeye çalışsak da o yine de bildiğini okuyacaktır. İşte şarkın göremediği şey budur!

²¹⁰ Milkê Taybet û Nîrxê: Özel Mülk ve Değer-Ölçü

Mülkiyet hakkının veya hukukun olmadığı kapalı sistemlerle bağımsız olmak mümkün mü?

Elbette mümkün değil... Çünkü yasa mekaniğinin olduğu ülkelerde insanlar tektipleştirildikleri için yaratıcı etkinliklerde bulunamazlar ve üretim kapasiteleri düşer. Bu nedenle de yaratıcı etkinlikleri ve üretimleri yüksek olan ülkelerin sömürgeci durumuna düşerler.

SÖZLER: Yasa mekaniği vatan hainliğinin, hukuk mekaniği ise vatan severliğin temelidir.

Mülkiyet hakkının ve hukukun olmadığı bir ülkede değere tutunmuş gerçek bir para bile olmaz. Böyle bir yerdeki ulusal para, ancak onun korunmasını ve sömürülmesini üstlenmiş ülkelerin paralarına tutunarak para olma vasfı kazanır. Yasacı ülkelerin paraları ne içeride güvendedir ne dışarıda güvenilirdir ne de dünyada özgürce dolaşımdadır. Onların bağımsız olmadıkları bilinir ve bu yüzden kimse paralarına güvenmez. Dünyada “rezerv para” olarak görülen bir tane bile “İslami devlet-ülke” parası yoktur. Benzer şekilde; İslami devletlerin herhangi bir alanda, konuda, işlemde ve sektörde dünya çapında kabul gören bir akreditasyon veya standardizasyon kurumu-sistemi de yoktur.

İçinde bulundukları bu kötü halden nasıl çıkabilirler?

Evrensel değerde toplumsal sözleşmeler yaparak çıkabilirler, başka bir yol yoktur!

∞ **mêvan**²¹¹ ∞

İnsan bilincinin kısa bir tarihini düşünebilir misin?

Bunu “Tevhidi Tarih Felsefesiyle” ilişkili olacak şekilde bir tablo halinde göstermek isterim:

²¹¹ Mêvan: Misafir-Konuk

Bilincin Kısa Tarihi		
Pre-Lojik Dönem (Mantık Öncesi Dönem)	Lojik Dönem (Mantık Dönemi)	Post-Lojik Dönem (Mantık Sonrası Dönem)
Duyum ve Duygu Çağ Dalgaları	Biliş ve İlke-Tab Çağ Dalgaları	Sezgi ve Tevhit Çağ Dalgaları

Post-lojik dönemde mantıkların bir işlevi kalmayacak mı?

İşlevinin kalmaması mümkün değil. Her çağ dalgası, kendisinin simetrik ve asimetrik halleri şeklinde yoluna devam eder. Lojik döneme geçtiğimizde nasıl ki mitolojileri, masalları ve hurafeleri tamamen geride bırakmadıysak, bundan sonra Post-Lojik dönemde de klasik, diyalektik ve bulanık mantıkları tam olarak geride bırakmayacağız. Her şeyin simetrik ve asimetrik hallerini alarak yola devam edeceğiz.

İnsanları kendi yoluna mı çağırıyorsun?

Bunu yaparsam hem kendi tevhidi felsefemle hem bütün insanlık tecrübesiyle hem bütün kâinat yasalarıyla hem de bütün dinlerle çelişmiş olurum. Bu kadar büyük çelişkilere düşecek bir bilince sahip değilim. Ben sadece bütün insanları şahsiyet olmaya ve insan olmanın sorumluluğunu kendilerine özgü yollarla yüklenmeye çağırıyorum.

Tevhidi düşünmek ve insanları ona çağırmak senin kaderin mi?

Bunu bilemem, bu sorunun cevabı nesnel düzeyde benim bilincimde yok ama sorumlu varlıklar olduğumuzu söyleyebilirim.

Kader hakkında ne düşünüyorsun?

Küçük ve büyük olmak üzere iki tür kader olduğunu düşünüyorum.

Bunlar hakkında ne söylersin?

Küçük kader; daha çok tarihsel olan duyum, duygu, biliş, ilke-Tab, sezgi ve tevhit çağ dalgalarından oluşur. Büyük kader ise

daha çok zamansal olan duyum, duygu, biliş, ilke-Tab, sezgi ve tevhit kâinat dalgalarından oluşur.

SÖZLER: Hiçbir varlık sahihsiz ve başıboş değildir!

Her insan bu iki kaderden de geçer mi ego?

Çok azımız ölmeden evvel hepsinden geçer. Bir insan hangi çağ dalgasında ise aynı zamanda o çağın kâinat dalgasıyla bağlantıda demektir. Örneğin; biliş çağı dalgasında olan, aynı zamanda biliş kâinat dalgasındadır. İnsan; çağının, tarihinin, kültürünün üzerine ne kadar çıkar ve özgür bir bilince sahip olursa o derece kâinat dalgalarıyla bağlantı kurar.

Bu iki kader de yatay eksenler mi?

Evet.

Bu kaderleri kuşatan şey nedir?

Onları kuşatan ve aşan dikey bir eksen vardır. Ben ona ilke-Tab diyorum ve onun tevhit, anaçlık ve bilinçten oluştuğunu düşünüyorum.

Yatay ve dikey eksenlere dayanmak zorunda mısın ego?

Eugène Ionesco, bir radyodaki konuşmasında şunları söylemiş: Konuşmak anlamsızdır, susmak daha da anlamsızdır. Ne sınırlı bir evreni ne de sınırsız bir evreni tahayyül edebilirim. Dolayısıyla düşünmeyi reddediyorum... Cehalete mahkumum.²¹²

Benim de insan için en çok kullandığım tanımlardan birisi, onun "mahkûm varlık" olmasıdır. Ama bu mahkûmiyete rağmen anlamsız bir tiyatro sahnesinde ya da hapishane hücresinde olduğumuzu düşünmüyorum. Sınırsızdan bir adım geriye ve sınırlıdan bir adım ileriye atarak şu hayat sahnesindeki varlığı ve varoluşu anlamaya çalışıyorum. Anlamak için de bu hayatta hareket halinde olan bir yatay eksene, bu hayatı kuşatan ve aşan bir de dikey eksene ihtiyacım var. Bilincim bunlar olmadan bir adım bile atamıyor. Bunun dışında daha iyi bir fikri olan varsa beri gelsin!

²¹² Ionesco, Eugène, 1973, France Inter Radyosundaki Konuşmasından, Youtube

Nasıl bir bilginin peşindesin ego?

SÖZLER: "İnsanoğlu bilgiye hizmet etmemelidir, bilgi insanoğluna hizmet etmelidir." Nietzsche

Bizi tevhide menzile en iyi, en doğru ve en güzel şekilde ulaştırabilecek bilginin peşindeyim.

O bilgiye şahit oldukça ne hissediyorsun?

Eskiden sadece hüznlenirdim, şimdilerde ise daha çok neşe ve sevinçle doluyorum. Çünkü evimizin yolu görünmeye başladı!

Anılarına baktığında ne görüyorsun ego?

Anılarımızı nasıl anlatırsak anlatalım, nasıl görmek istersek görelim ister eksiltelim ister yüceltelim ne yaparsak yapalım onların muhteşemliğini tam olarak asla kavrayamayız.

Şahit olduğun kötülükler hakkında ne düşünüyorsun?

Mazlumlara hiçbir yerde kaybetmezler ama zalimler bütün âlemlerde kaybederler. Bu yüzden bir zulme şahit olduğumda, mazlumdaki daha çok zalim için ağlarım. Çünkü o gaflet içindeki halleri kadar insana acı veren başka hiçbir şey yoktur.

Bak kendine ve kâinatlara ne görüyorsun?

Hepimiz Tanrısal bir tarih ve zaman içinde dolaşan misafirleriz!

Evin nerede ego?

Tanrısal zamanda!

Bir dönüş yolunda olduğunun bilincine vardın mı?

*AYETLER: Her canlı ölümü tadacaktır. Sizi bir imtihan olarak kötülük ve iyilik ile deneyeceğiz; hepiniz de sonunda bize döndürüleceksiniz.*²¹³

Bir dönüş yolunda olduğumuza daha önce sadece inanıyordum, şimdi ise biliyorum ve dilerim eve vardığımda iyi şekilde dönenlerden olurum!

²¹³ Enbiya, 35. Ayet

∞ dersim²¹⁴ ∞

Bir çağ dalgasına demir atıldığının ve dikey eksenin yok sayıldığının belirtileri nelerdir?

Bu soruya maddeler halinde toplu bir cevap vermek daha doğru olabilir:

1. Tarihte tekrar-tekerrür, kısır döngü olduğu duygusu insanlarda yaygınlık kazanır.
2. Bilimsel, sanatsal, felsefi ve edebi bütün etkinliklerde tekrar, mirasyedilik ve krizler yaşanır.
3. İnsanın akli ve sezgisel yaratıcı gücünde kayıp ve donma yaşanır.
4. Hayatın tutkusu, arzusu, büyüğü ve anlamı çöker.
5. Zaman çok hızlı geçer, belleğin kaydetme ve hatırlama özellikleri güçsüzleşir.
6. Gerçeklik duygusu-algısı çöker, insanlar gün geçtikçe daha az hissetmeye başlarlar ve yaşayan ölümler gibi olurlar.
7. Yeme, içme, giyinme, gezme ve cinsellik gibi kısa süreli hazlara bağımlılıklar artar.
8. Bir kurtarıcı beklenir ve kurtarıcı enflasyonu yaşanır.
9. Birçok dini-spiritüel akım ortaya çıkar.
10. İnsanlar çirkinliğe alışır ve onu talep edip üretirler.
11. Her alanda manipülasyonlar hız kazanır.
12. Aile ilişkileri ve manevi değerler çöker.
13. Para-iktidar teorilerinde ve pratiklerinde köklü-yapısal krizler yaşanır.
14. Bütün insanlığı yok olma korkusu sarar.
15. İnsanlar kolektif bir şekilde birbirlerine güvenemez hale gelirler.

²¹⁴ Dersim: Dersim

16. İnsan, sevmesi gerektiğini düşünür, sevmek ister ama buna rağmen kendisini, hayatı ve kendisi dışındakileri sevmeyeceği bir duygu durumuna düşer.
17. Tanrı da dâhil bütün varlıklardan nefret edilmeye başlanır.
18. İnsanlar kendilerini lanetlenmiş gibi hissederler.
19. Topluluk ve toplumlar kendilerini helak olmuş gibi hissederler.
20. Kùltürler ve uygarlıklar şeytanın vücut bulmuş halleri gibi görülürler.
21. Derken, tevhidi menzili gösteren birileri ortaya çıkar, putlar yıkılır, hayat kapıları açılır ve insanlık yoluna devam eder!

Demir alıp yola devam etmek için öncelikle kimlerin ayağa kaldırılması gerekiyor?

Kadınların... Kadınları erkeklerden ve köleliği sevmiş kadınlıktan-kadınlardan kurtarmadığımız sürece düşmeye devam edeceğiz.

SÖZLER: Bekledim... Bir kadın gibi!

∞ jiyana te ye²¹⁵ ∞

Okumayı neden pek sevmiyorsun?

Okuduğum kitapların hemen hemen hepsi zaten var olan birçok bilgi ve düşünceyi çeşitli düzeylerde toparlamaya, yorumlamaya, analiz etmeye ve sentezlemeye dayanıyor. Tabi bunların içinde özgün olanlar da var ama kurucu olanlar yok. Bu nedenle de kitapların çoğuna tahammül bile edemiyorum diyebilirim.

Kurucu olmamalarından neyi kastediyorsun?

²¹⁵ Jiyana te ye: Senin hayatın

Temel merkezli olmalarını kastediyorum. Hiç kuşkusuz özgün olanlar değerlidir ama neredeyse hepsinin sadece temel merkezli olması beni hayal kırıklığına uğrattıyor hatta kızdırıyor diyebilirim. Çünkü çok geç kaldık; bir an önce toparlanmalı ve demir alıp yola devam etmeliyiz.

*FRAGMANLAR: Evcilleştirilmeyi kabul edersen birkaç damla göz yaşı dökmeyi de göze alacaksın.*²¹⁶

Senin bilgi ve düşüncelerinin ne farkı var?

Benim bilgi ve düşüncelerimde de “temel merkezli” bir taraf elbette var ve olmalı da. Çünkü mevcudu çeşitli yönleriyle ele almak, onu kuşanmayı ve aşmayı amaçlayan düşünürler için de gereklidir. Fakat ben sadece “temel merkezli” değilim, ağırlıklı olarak “menzil merkezli” bir düşünürüm.

Temel ve menzil merkezli eserleri birbirinden nasıl ayırıyor-sun?

Beni heyecanlandırmıyorsa temel merkezli demektir ama heyecanlandırıyorsa menzilden haber veriyor demektir ve işte o zaman Tanrısal bir etkinliğe bakar gibi o esere bakarım.

Yaşadıklarına neden bu kadar değer veriyorsun ego?

SÖZLER: “İnsan hiçbir şeyi kendi yaşadıkları kadar iyi anlayamaz.” Einstein

Peki ya yanılıyorsan?

Bu mümkün.

Bir önlemin var mı?

Evet var.

Nasıl bir önlem alıyorsun?

Yanılgıları en aza indirmek için her şeyi dikey ve yatay eksenlere arz ediyorum. Zaten insanın başka bir şekilde yaşadıklarını hakkıyla anlaması mümkün değildir.

Nasıl arz ediyorsun?

²¹⁶ Osborne, Mark, 2015, Küçük Prens, Eser: Antoine de Saint-Exupery

Hayatımdaki herhangi bir etkinliğin öncelikle yatay eksen-
tevhidi tarih felsefesinde hangi çağ dalgasına denk geldiğini
görmeye çalışırım. Daha sonra bu etkinliğin bulunduğu yerle
bulunması gereken yer arasındaki boşluğu görürüm ve onu
nasıl aşabileceğimi düşünürüm. Bütün bunları yaparken di-
key eksen olan ilke-Tab da bana eşlik eder.

Düşünmenin yanında harekete de geçer misin?

Elimden geldiğince evet harekete geçerim, çünkü başka türlü
olgunlaşmam ve canlı kalmam mümkün olmaz.

Bu söylediklerin bir ölçü mü ego?

Hem bir ölçü hem de bir yöntemdir.

∞ empatiye û sempatiye²¹⁷ ∞

Doğu'da ne görüyorsun ego?

Canlılıklarını yitirmişler, empati ve sempati gibi duygulardan
yoksunlar, akıl-mantık ve fizik hiç yokmuş gibi yaşıyorlar.
Kadın haklarına, kendilerinden farklı olanlara tahammül ede-
miyorlar ve onlara sürekli zulmediyorlar.

Empati ve sempati duygularından yoksun olduklarını özel-
likle nereden anlıyorsun?

“Kendinize yapılmasını istemediğiniz bir şeyi başkalarına
yapmamak” en temel ahlaki kuraldır. Örneğin; dilinize birile-
rinin zarar vermesini istemediğiniz gibi sizin de başkalarının
diline zarar vermemeniz gerekir. Fakat Müslümanlar bu ko-
nuda ne yazık ki çok kötü durumdadır, çünkü kendi içlerin-
deki farklı dillere saygı duymuyorlar.

Onları bu kötü durumdan bir ideoloji kurtarabilir mi?

²¹⁷ Empatiye û Sempatiye: Empati ve Sempati

Hayır kurtaramaz, çünkü ideoloji dikey ve yatay eksenlerden yoksun olduğu için farklı zulümlerin yaşam bulmasından başka bir işe yaramaz.

*SÖZLER: "Marksizm, kiliseye atfettiği bütün özellikleri bünyesinde barındırıyordu."*²¹⁸ Karl Popper

İnsan nasıl yeniliyor?

Hepimizin içinde iyilik kadar kötülük potansiyeli de var ama çoğumuz kötü olana yeniliyor gibiyiz. Çünkü yaptığımız ya da yarattığımız şeylerin nelere sebep olacağını yeterince düşünmüyoruz.

*FRAGMANLAR: Ne diyeceğimi bilmiyorum. Tamam mı? Gerçek bu... Böyle olmaması gerekiyordu. Tüm platformumuz, yemin ederim ki... Yani başladığımda farklıydı, sonradan ne bileyim, sanki bambaşka bir şeye dönüştü! Bu noktaya adım adım geldi. Bana dediler ki: "Optimize etmeyi sürdürmelisin Bill, insanlar ellerinden bırakmamalı." ... Dopamin hedefleri var ve durduramıyorum. Ben başlattım ama durdurmak için elimden hiçbir şey gelmiyor. Adeta göstermelik boktan bir lider olup çıktım.*²¹⁹

İyi ya da kötü, güzel ya da çirkin, doğru ya da yanlış yaptığımız her şey daha fazla canlanıp sahibimiz olmaya çalışır. Kötülükler, çirkinlikler ve yanlışlıklar tarafından sahiplenilmek istemiyorsak, tevhit üzere olan dikey ve yatay eksenleri yer-yüzüne indirmemiz gerekir.

*AYETLER: Hayır! Kim bir kötülük eder de kötülüğü kendisini çepeçevre kuşatırsa, işte o kimseler cehennemliklerdir. Onlar orada uzun süreli kalırlar. İman eden ve ıslah edici iyilikler işleyen kimseler: İşte onlar cennet halkıdır ve onlar da orada kalıcıdırlar.*²²⁰

Yatay ve dikey eksenlerin tevhidinden neden bu kadar çok bahsediyorsun?

İnsanın kaybetmeyi istemeyip kaybettiklerinden ve ulaşmak isteyip de ulaşamadıklarından çok bahsetmesi doğaldır. Hele

²¹⁸ Karl Popper, 2018, Marksizm ve Bilim Felsefesi Üzerine Konuşuyor, Çev.: Güleener Kırmalı, Youtube

²¹⁹ Hawes, James, 2019, Black Mirror, 5. Sezon, 2. Bölüm

²²⁰ Bakara, 81 ve 82. ayetler

ki bunlar hayati derecede değerli ve önemlilerse hatta hayatın bizzat kendisi ise!

Bu hayatın yerini ne aldı?

Firavun kültürü aldı.

Bu kültür nasıl aşılabılır?

Bütün Firavunlaşmaları aşmanın olmazsa olmaz yolu ölçülü bir ekonomi-politik sistemdir. Bilincin hakkını vermeye çalışan her insan gibi benim de amacım böyle bir sistemi düşündürmektir.

*FRAGMANLAR: Hayat bu, ne kadar tuhaf görünse de bazıları mücadeleyi sever. Bazıları hayal kurmayı ama beni yolumdan alıkoymasına izin vermeyeceğim. Çünkü yaşlı dünya dönmeye devam ediyor.*²²¹

Tanrı ya da kâinat, gafletten uyanmamız için bize birçok uyarıcı yollar... Bak ey insan, "tökezleten taşlar" her yerde; utan, hüzne boğul, kulak ver iniltilere, durmaya ve hayatın amacını düşünmeye çalış! En azından bu yollardan geçmiş şahsiyetlere kulak ver ki kalbin ve aklın taşa dönüşmesin.

Ne kadar da garip!

Garip olan nedir?

Şöyle bir bakıyorum da bütün ömrüm hep kavgalar arasında geçmiş, kavga edenleri ayırmak için yaratılmış gibiyim. Tevhidi felsefe de dikey ve yatay eksenleriyle bütün kavgaları bitirmeyi amaçlıyor. Hayatım ve bilincim arasında çok büyük bir uyum olduğunu görüyorum.

Sana nasıl baksınlar?

*SÖZLER: Ben bir çocuğum, bana iyi bakın, çünkü ben geleceğimi-
zim!*

Yazdığım her paragraf bir ağaç gibidir... Her birinin toprağı, seması, kökleri, gövdesi, dalları, yaprakları, çiçekleri, meyve-

²²¹ Phillips, Todd, 2019, Joker

leri, özlery ve özü vardır. Bu ağaçlardan oluşan tevhit ormanına iyi baksınlar ve düşüncelerimle hesaplaşsınlar. Tevhit menzilinı görene kadar da durmasınlar!

Kalplerin ve akılların canlanmasının bir yolu var mı?

SÖZLER:

Ağladıkça ağladıkça, dağlarımız yeşerecek

Göreceğ göreceksin, ağladıkça ağladıkça

Geceyi tutacağız, göreceğ göreceksin

Ağladıkça ağladıkça güneşi tutacağız

Göreceğ göreceksin.

Gülten Kaya Hayaloğlu

∞ jiyana²²² ∞

Bir eğitim sistemi nasıl olmalı ego?

İnsanın ve hayatın muhteşemliği karşısında hem “eğitim” hem de “sistem” kavramlarının değeri düşürücü olduklarını düşündüğüm için öncelikle bunlardan kurtulmamız gerekiyor.

Hangi kavramların ya da adlandırmanın kullanılması daha doğru olabilir?

İnsanın daha kemal bir noktaya doğru hareket etmesini sağlayacak olan şeylerin her birine ve aynı zamanda tümüne “yaşantı adaptasyon modu-modları” demeyi daha doğru buluyorum.

Neden bu adlandırmayı kullandığını açıklar mısın?

Yaşantı dememin nedeni, hayatın tevhidiliğini ve-veya biricikliğini karşılamak içindir. Bu biriciklik hem tek tek insanlar

²²² Jiyana: Yaşantı

hem insanlık hem de kâinat için kuşatıcıdır diyebilirim. Adaptasyon dememin nedeni hem biyolojik hem bilinçsel hem de kültürel olarak daha kemal bir noktaya doğru yol alışımızı karşılamak içindir. Adaptasyonun; tevhidi menzile doğru olan bu yolculuk boyunca, geçmişte olduğu gibi gelecekte de hayati değerinde ve önemde olacağını düşünüyorum. Modlar dememin nedeni ise insanın bütün etkinliklerde özgün-şahsi bir takım tepe noktalara, şaheserlere, başyapıtlara ulaşma potansiyelini karşılamak içindir.

Sence bu değişim bir ihtiyaç mı?

Kesinlikle bir ihtiyaç... İnsanlar; kendilerini ve hayatlarını çok kötü şekilde dönüştüren, sürekli düşman yaratan, insanı nesne haline getiren "ulusçu, millici, dinci, eğitimci, öğretmenci, sistemci ve kariyerçi" yaklaşımlardan artık nefret ediyorlar.

SÖZLER: "Etkinliğimi çoğaltmaksızın ya da doğrucu yaşamıma mal olmaksızın bana öylece öğretilmiş olan her şeyden nefret ediyorum." Goethe

Yaşantı adaptasyon modları nedir?

YAM altı dalgadan oluşan bir hayattır:

1. Duyum Temelli Dalga: Olan bir vücut olarak varlığın biyolojisi, kimyası, fiziği vb. konu edilir.
2. Duygu Temelli Dalga: Olan bir vücut olarak varlığın psikolojisi, davranışı, biliş altı durumları vb. konu edilir.
3. Biliş Temelli Dalga: Olan bir vücut olarak varlığın akılları-mantıkları, geometrileri, matematikleri vb. konu edilir.
4. İlke-Tab Menzilli Dalga: Gelecek merkezli olarak yerel, küresel ve evrensel düzeydeki somut sorular, problemler ve cevaplar konu edilir.
5. Sezgi Menzilli Dalga: Gelecek merkezli olarak yerel, küresel ve evrensel düzeydeki soyut sorular, problemler ve cevaplar konu edilir.
6. Tevhit Menzilli Dalga: Gelecek merkezli olarak felsefenin, sanatın, dinin, bilimin ve hayatımızın tevhidi konu edilir.

Bu dalgalar nasıl doğacaklar?

Küresel ve yerel düzeylerde; merkezi, yarı merkezi, dağıtık kaynaklardan ve gerçek kişilerden beslenerek doğacaklar.

Dolaşıma nasıl girecekler?

Hem dijital hem de gerçek alanda aynı anda dolaşıma girecekler.

Ölçme-değerlendirme, yerleştirme ve diploma gibi şeyler nasıl olacak?

Dalgaları deneyimlemeye başlayan her insanın dijital “Menzili Değer Konumu” ve “Küresel YAM Envanteri” olacak. Konumun ve envanterin uluslararası geçerlilikleri olacak ve bütün bu saydığın şeylerin yerine geçecekler.

YAM dışında bir sistem olacak mı?

İlk zamanlar olacak ama zamanla YAM hepsinin yerine geçecektir.

YAM’ın bir sahibi olacak mı?

Onun sahibi menzili tevhit olan insanlık ya da geçmiş, bugün ve gelecek olacaktır.

Amacın nedir ego?

İnsanı her türlü tahakkümden kurtarıp özgürleştirmek istiyorum.

YAM nasıl ikame edilmelidir?

Tevhidi Felsefe bir bütündür, YAM da bu bütün içinden okunmalıdır. Ademokrasi, akapitalizm, blockchain, büyük veri, yapay zekâ, yalan söylemeyen okyanus ve YAM görelî bir eş güdüm içinde ikame edilmelidir.

*FRAGMANLAR: Şunu anlamaya başladım: Değişim bir seçim değil ne bitki türleri için ne de benim için. Öylece olur ve farklı biri olursun.*²²³

²²³ Orleaoon, Susan, Kaufman, Charlie, 2002, Adaptation

∞ paqijkirina xirab²²⁴ ∞

Ne görüyorsun ego?

SÖZLER: “Dünya tasviri, tıpkı dünyanın kendisi gibi erkeğin esedir. Dünyayı kendi bakış açılarıyla tasvir ederek mutlak gerçekliği bulandırıyorlar.” Simone de Beauvoir

Çok kötü şekillerde başkalaşmış milyarlarca anne, baba, genç ve çocuk görüyorum.

Korkuyor musun?

Birbirleri için tehdide dönüşmüşler, onlar gibi ben de korkuyorum.

Bu kötü hallerini nasıl tanımlarsın?

Çeşitli katarsisler olarak tanımlayabilirim.

Bu halleri nasıl gruplandırıyorsun?

İki gruba ayırıyorum ve her grubun da üçer alt türü olduğunu düşünüyorum:

1. Şeytani Katarsis: Sadece dünya merkezli olacak şekilde dünyaya tapma halidir.
 - a. Şeytani Tekil Katarsis: Tek tek kişilerin dünyaya sahip olmak için yıkıcı hale dönüşmesidir. Hitler ve Saddam gibi diktatörler ile ilkesi-sınırı olmadan mal-mülk biriktirenler bu türe girerler.
 - b. Şeytani Tikel Katarsis: Bir grubun-ailenin dünyaya sahip olmak için yıkıcı hale dönüşmesidir. Çete, mafya, siyasi parti, holding-yığışım ya da terör örgütü gibi oluşumlar bu türe girerler.
 - c. Şeytani Tümel Katarsis: Bir toplumun-halkın dünyaya sahip olmak için yıkıcı hale dönüşmesidir. Çeşitli ideolojileri, kişileri, ırkları, toprakları ve parayı put edinmiş halklar bu türe girerler.
2. Tanrıci Katarsis: Dünyaya tapmaya Tanrıyı da ortak etme halidir.
 - a. Tanrıci Tekil Katarsis: Tek bir kişinin dünyaya sahip olmak için yıkıcı hale dönüşmesidir. Sıradan bir insanın,

²²⁴ Paqijkirina Xirab: Kötü Temizlenme-Arınma

şairin, filozofun, şeyhin veya dervişin kendisini yüce bir varlık olarak görüp, ister istemez insanları nesne haline getirmesi bu türe girer.

- b. Tanrı Tikel Katarsis: Bir grubun-ailenin dünyaya sahip olmak için yıkıcı hale dönüşmesidir. Herhangi bir dini cemaat, tarikat ya da mahalle içine hapsolup, kendileri dışındakileri şeytanlaştıranlar bu türe girerler.
- c. Tanrı Tümel Katarsis: Bir toplumun-halkın dünyaya sahip olmak için yıkıcı hale dönüşmesidir. Herhangi bir dinin ya da mezhebin takipçisi olup kendileri dışındakileri şeytanlaştıranlar bu türe girerler.

Meşru olan bir katarsis olabilir mi?

Bilimsel, edebi, sanatsal, dini, felsefi etkinlikler, bir takım doğal şahitlikler veya sosyal yaşantılar insanda kısa süreli katarsislere neden olabilir ve bunlar geçici oldukları için de meşrudurlar. Fakat katarsise devamlılık kazandırmak bilincimizi devre dışı bırakır ve bu durum da insanı ifrat ve tefrite mahkûm eder.

Bu şeytani ve tanrı katarsisler çok yaygın mı?

Hem de nasıl! ... Diyebilirim ki bu delilik biçimleri adeta tanrımız ve sahibimiz haline gelmiştir.

SÖZLER: "Delilik bireylerde enderdir; gruplarda, partilerde, halklarda ve çağlarda ise kuraldır." Nietzsche

Halkların katarsis durumundan kurtulmaları mümkün mü?

Neredeyse imkânsızdır diyebilirim. Hatta bilim insanları, sanatçılar, peygamberler, edebiyatçılar ve düşünürler de pek kurtulamazlar. Zaten baktığımızda sistem kurucu filozofların bile "zamanın ruhundan" ya da "çağının çocuğu olmaktan" kurtulamadıklarını görürüz.

Kurtulmaları neden bu kadar zor?

En temel neden, insanın sosyal bir varlık olmasıdır. Bizi Tanrı ya da Kâinat yaratır ama çok geçmeden kültür sahiplenir ve yeniden yaratır. Kültürden kaçamıyoruz, çünkü bir Tanrı değiliz, maddi ve manevi birtakım şeylere sarılmak zorunda olan varlıklarız. Kötü temizliği, yani fitratımızdaki güzel şeyleri temizleyen bu kültür gerçekliğini hiçbirimiz tam olarak aşamayız.

Sen bu kültürden nasıl etkilendin?

İyi şeyler mi kötü şeyler mi duymak istiyorsun?

İyi tarafından bakmaya çalış!

Fibonacci, Gauss ve Einstein olmasaydı, benden önce düşünmüş onca mantık-akıl ve felsefe olmasaydı, onca din inmemiş olsaydı, bir derde düşecek kadar insanların çirkinleşmelerine ve kendimdeki değerlerin sürekli bir biçimde düşmesine şahit olmasaydım tevhidi felsefeyi düşünemeyecektim!

Zaman zaman katarsis yaşadığın oluyor mu?

Elbette oluyor, birazcık olsun hayatta olan her insan bunu defalarca tecrübe eder. Ama önemli olan o hale süreklilik kazandırmamaktır, bir an önce kendine gelmek gerekir. Yani kendini seyredebilen ve seyredildiğini hissedebilen canlı bilince bir an önce dönmek gerekir.

Toplumların her türlü aşırılıkları bir katarsis mi?

Elbette ve ne yazık ki katarsis içinde olmayan herhangi bir toplum yoktur.

Şimdilerde katarsis halinin bir dili var mı?

Kitle, imaj, reklam, illüzyon, trend, moda, güç, kariyer, para, elit, varoş, zamanın ruhu, ırk, ulus, bayrak, toprak, din vb. şeylerin hepsi bu katarsis halinin dilidir.

Katarsis'in nasıl bir tarihi var?

Eskiden bir büyücünün, dervişin ya da şairin etkisine kapılan birkaç kişi katarsis yaşardı. Bu durum daha sonraları mabetlerde, amfi tiyatrolarda, meydanlarda ve meclislerde daha kitlesel hale gelmeye başladı. İmparator Konstantin, M.S. 314 yılında Hristiyanlığı Roma İmparatorluğu'nun resmi dini olarak kabul etti ve aynı yıl ilk halk kiliselerini inşa ettirmeye başladı. Ulus devletlerle birlikte buna benzer merkeze bağlı yaygın teşkilatlar daha fazla inşa edildi. Egemenlerin dünyaya tapma iştahları ve buna aracı yapmak istedikleri insan sayısı arttıkça katarsis çeşitleri, derinlikleri ve çapları da arttı.

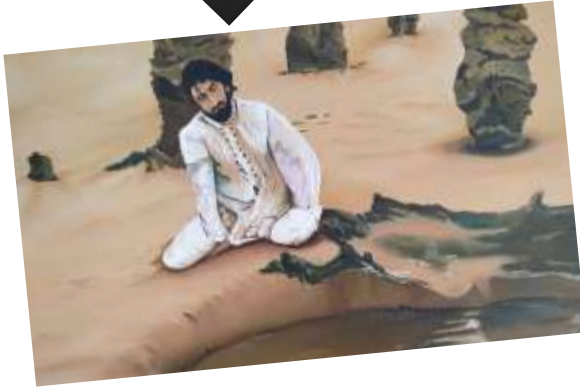
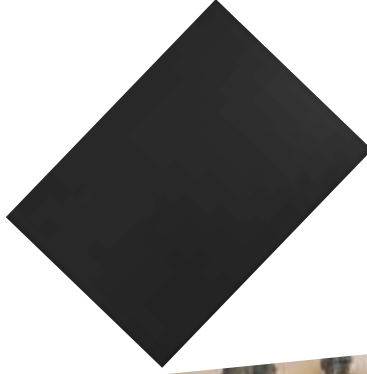
Katarsis içindeki insanlarla çok karşılaştın mı?

Karşılaşmak ne demek, onların olmadığı bir yer henüz görmedim.

Nasıl olurlar?

Örneğin; ırkçı ya da dinci insana herhangi bir değerli sözü anlatamazsınız, çünkü bütün duyargaları ölü gibidir!

Uyanış²²⁵

²²⁵ Ressam: K. Özlem Adanur (Bab'Aziz Filminden İki Sahne)

FRAGMANLAR: “Keşke benim görme şansına eriştiğim şekilde herkes dünyayı görebilse... Uzaya yolculuğun güzelliği, geri dönünce Dünya’nın bir bütün olduğu hissiyatına sahip olmak. Paylaşılan tek bir yer. Hepimiz aynı geminin yolcularıyız.”²²⁷ Chris Hadfield (Astronot)

Aynı gemide olduğumuzu tecrübe ettiren bu “kuş bakışı etkisi”ni yaşamak için hepimizin uzaya çıkması mı gerekiyor ya da insanın özgür olması gerektiğini anlamak için hepimizin tek tek diktatör olup linç edilmesi mi gerekiyor? Binlerce yıldır süren ahmaklıklar yetmedi mi akıllanmamıza! Artık şunu açık ve seçik bir şekilde anlamalıyız: Tevhide sarılması gerektiğini kavrayamamış bir insanlığın değerli bir temele dayanması mümkün değildir.

SÖZLER: *Ve insanın kalbinde öyle bir kuvve-i maneviye husule gelir ki, insan o kuvvet ile her musibete, her hâdiseye karşı mukavemet edebilir. Ve öyle bir vüs'at ve genişlik verir ki, insan o vüs'atle geçmiş ve gelecek zamanları yutabilir.*²²⁸ Said Kurdî

Politika-siyaset yapan bir düşünür müsün?

Ben şu anda politikayı sadece düşünüyorum, şehirlere ve kentlere indiğimde işte o zaman yapmaya da başlayacağım.

Filozof-düşünür politika yapamaz mı?

Elbette yapabilir ama düşüncelerini politikanın seviyesine indirmez, politikayı düşüncelerinin seviyesine çıkarır.

Politikanın seviyesine inenler mi oldu?

²²⁶ Çavên: Gözler

²²⁷ Aronofsky, Darren, 2018, One Strange Rock, 1. Sezon 1. Bölüm: Gasp, Çev.: Gökhan Ergüven, National Geographic Channel

²²⁸ Nursi, Bediüzzaman Said, 1958, İşârât-ül İcaz, Mütercimi: Abdulmecid Nursi, Envar Neşriyat, İstanbul, s. 44-45

Varlık unutuldu diyen Heidegger bile; bir taraftan Hitler'i savunuyordu, diğer taraftan kendisini bu liderin hükmettiği Almanların "millet düşünürü" olarak görüyordu. Yani bir bakıma felsefe hem ırkçılık ideolojisine hem de Tanrı'ya göz kırpan bir filozofla sonlandı. Ancak bir idealist bu kadar kötü düşünebilirdi.

*FRAGMANLAR: Bu sefer (Haçlı Seferi) o kadar anlamsızdı ki ancak bir idealistin planı olabilirdi.*²²⁹

İnsanların arasına ne zaman karışacaksın?

Şu anda bütün dünyayı kuşatmış olan fırtınaya şahitlik ediyorum. Bu fırtınanın içine altı dalgayı bırakacağım ve sonra seyredeceğim. Ömrüm yeterse uygun bir zamanda insanların arasına da karışacağım.

Bunca yıldır durmaya ve düşünmeye çalışıyorum, insanlara ne söylemeliyim hayy?

SÖZLER: Söyle onlara ego!... Senin gibi akıllı, ahlaklı ve bilgisi fakir olan bir insan bile Tevhide sarılınca bak nasıl da daha iyi bir hale geldi. Bunda düşünmeyi bilenler için nice ibretler vardır!

²²⁹ Bergman, Ingmar, 1957, Yedinci Mühür

Tevhidi Felsefenin Genel Yapısı

Dinamikler (Ölçü/Kader)	Jfyanus Yatay Eksen: Tevhidi Tarih Felsefesi					
	Duyum Çağı- Kâinatı Dalgası 1-6	Duygu Çağı- Kâinatı Dalgası 2-3	Biliş Çağı- Kâinatı Dalgası 4-5	İlke Çağı- Kâinatı Dalgası 5-4	Sezgi Çağı- Kâinatı Dalgası 3-2	Tevhit Çağı- Kâinatı Dalgası 6-1
Ontoloji	Zaman, mekâna tutunur. Varlığın ve varoluşun kâinatta hayat bulmasıyla beşeriyet/tarih başlar. Varlık ve bilinç tevhidi parçalanmaya başlar.	Varlıklar hayatta kalma isteğiyle çoğalır ve çeşitlenir. Varlıklar, kendileri ve çevreleri ile ilgili duygu sahibi olmaya başlarlar.	Varlıklar, kendileri ve dış çevreleri hakkında bilinç ve bilgi sahibi olmaya başlarlar.	Varlıklar, bu bilinçlerinin dışına, üzerine çıkmaya başlarlar.	Bilinç ve varlıklar; mekân ve zaman özdeş hale gelmeye başlar. Varlıklar, bu kâinatla başka kâinat arasında açık duygu sahibi olmaya başlarlar.	Mekân, zamana tutunur. Varlıklar ve varoluş başka bir kâinatta hayat bulmaya hazırlanır. Varlık ve bilinç tevhide gelmeye başlar.
İnsan	İnsan, bedene hapsolür. Bedenin sürekli değişimi tevhidi parçalanmaya başlar. (Eril-Dişil)	İnsan, bedenini ve doğayı birbirinden ayırır. Bu ilk yabancılaşma ile duygusal gelişimi de başlar. Dilin gelişimi tetiklenir. (Dişil-Erotik)	İnsan; doğa, toplum ve kendisi üzerine düşünmeye başlar. (Eril Baskın-Portografik)	İnsan, kendisini ve kâinatı kuşatan ve aşan ilkelere sarılması gerektiğini kavrar. (Dişil Baskın-Erotik)	İnsan ve kâinat arasında duygu geçişliliği artar. (Erotik-Dişil)	İnsan ve kâinat tevhide gelmeye başlar. (Dişil-Eril)
Bilinç	Bilincin maddi hali (Hafıza-Anı-Bellek İkamesi) Pre-Lojik	Bilincin duygu hali (Doğaçlama-Edebi Akıl İkamesi) Pre-Lojik	Bilincin formel-mantık hali (Ben bilincine dayalı rasyonel akıl İkamesi) Lojik	Bilincin ilkesel-varoluşsal ve yapısal hali. Lojik	Bilincin varoluşsal-sezgisel hali. A-Postlojik	Bilinç ve varlık tevhidinin baskın hali. A-Postlojik

Jfyanus Dikey Eksen: İlke-Tab
Tevhit-Anaç-Bilinç

İnsanlar (Toplum)	Aile-grup hali-Ahenk (Yazı Ön- cesi Kültür)	Topluluk hali-Çelişki (Yazı Son- rası Kültür)	Toplum hali-Çe- lişki tepesi (Uygurluk)	Cemiyet hali-Aşağı çelişki (Uygurluk)	Cemaat hali-Çelişki (Medeni- yet)	Cem hali- Ahenk (Medeniyet)
Dil	Tevhidin parçalan- ması dilin doğuşunu tetikler. Tek sözcüklü hal	Çok söz- cüklü hal	Kavramsal hal	Çoklu kav- ramsal ve yapay hal	Çoklu ve türler arası sözcükler hali	Dil ve ötesi hali
Episte- moloji	Duyum Pa- radigması- Duyum Tem- melli Bilim- ler	Duygu Para- digması- Duygu Tem- melli Bilimler	Biliş Para- digması- Biliş Temelli Bi- limler	İlke Para- digması- İlke-Tab Menzilli Bilimler	Sezgi Pa- radigması- Sezgi Men- zilli Bilimler	Tevhit Pa- radigması- Tevhit Men- zilli Bilimler
Politika	Konar-Gö- çer hal: Mekân Mer- kezlilik	Yerleşik-Aşı- ret-kavim hali: Yöneti- min Çıkışı	Demokrasi hali: Ço- ğunlukçu	Ademok- rasi hali: Çoğun- lukçu ve Çoğulcu	Âdem hali: Yönetimin Sonu-Me- takrasi	Dem hali: Zaman Merkezlilik
Ekonomi	Avcı-Topla- yıcı	Merkantilizm	Kapitalizm	Akapita- lizm	Estetik Kül- tür	Estetik Eko- loji

Kaynakça

- 1789, İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi, Birinci Madde
- Acemoğlu, Daron., Robinson, James A., 2013, Ulusların Düşüşü, Güç, Zenginlik ve Yoksulluğun Kökenleri, Çev.: Faruk Rasim Velioğlu, Doğan Kitap, İstanbul
- Adorno, Theodor W., Horkheimer, Max, 2014, Aydınlanmanın Diyalektiği, Çev.: Nihat Ülner, Elif Ö. Karadoğan, Kabalcı Yayıncılık, İstanbul
- Agamben, Giorgio, 2013, Kutsal İnsan Egemen İktidar ve Çıplak Hayat, Çev.: İsmail Türkmen, Ayrıntı Yayınları, İstanbul
- Alatlı, Alev, Batıya Yön Veren Metinler III. PDF
- Albert, Michael, 2008, Kapitalizmin Ötesinde Yaşam, Umudu Gerçeğe Dönüştürmek, bgst Yayınları, İstanbul
- Allers, Roger, 2014, The Prophet
- Althusser, Louis, 2010, İdeoloji ve Devletin İdeolojik Aygıtları, Çev.: Alp Tümertekin, İthaki Yayınları, İstanbul
- Angelopoulos, Theo, 1998, Sonsuzluk ve Birgün
- Apple, Michael W., 2006, Eğitim ve İktidar, Çev.: Ergin Bulut, Kalkedon Yayınları, İstanbul
- Aronofsky, Darren, 2014, Nuh Büyük Tufan
- Aronofsky, Darren, 2018, One Strange Rock, 1. Sezon 1. Bölüm: Gasp, Çev.: Gökhan Ergüven, National Geographic Channel
- Atayman, Veysel (çeviren ve derleyen), 2004, Varolmanın acısı, Schopenhauer Felsefesine Giriş, Donkişot Yayınları, İstanbul
- Attenborough, Richard, 1982, Gandhi
- Benjamin, Walter, 2007, Estetize Edilmiş Yaşam, Sanattan savaş ve siyasete Alman Faşizminin Kuramları, Çev.: Ünsal Oskay, Derin Yayınları, İstanbul
- Benjamin, Walter, 2011, Tek Yön, Çev.: Tevfik Turan, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul

- Berger, John, 2011, O Ana Adanmış, Hazırlayanlar: Yurdanur Salman, Müge Gürsoy Sökmen, Metis Yayınları, İstanbul
- Bergil, Mehmet Suat, 2009, Doğada Bilimde Sanatta Altın Oran, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul
- Bergman, Ingmar, 1957, Yedinci Mühür
- Bergman, Ingmar, 1969, Anna'nın Tutkusu
- Bertrand, Yann Arthus, 2009, Yuva
- Besi, Steven., Kellner, Douglas, 2011, Postmodern Teori Eleştirel Soruşturmalar, Çev.: Mehmet Küçük, Ayrıntı Yayınları, İstanbul
- Beşikçi, İsmail, 2015, Devlet ve Kürtler, Dil, Kimlik, Millet, Milliyetçilik, İsmail Beşikçi Vakfı Yayınları, İstanbul,
- Bier, Susanne, 2018, Bird Box
- Bottomore, Tom, 1987, Siyaset Sosyolojisi, Çev.: Erol Mutlu, Teori Yayınları, Ankara
- Bottomore, Tom, 2013, Frankfurt Okulu Eleştirisi, Çev.: Ümit Hüsrev Yolsal, Say Yayınları, İstanbul
- Brecht, Bertolt, 1977, ME-Tİ Tarihte Diyalektik, Çev.: Ahmet Cema, Günebakan Yayınları, İstanbul
- Brecht, Bertolt, Okumuş Bir İşçi Soruyor, Çeviri: A. Kadir, 1997, Halkın Ekmeği İçinde, Evrensel Kültür Kitaplığı
- Buck-Morss, Susan, 2010, Görmenin Diyalektiği, Walter Benjamin ve Pasajlar Projesi, Çev.: Ferit Burak Aydar, Metis Yayınları, İstanbul
- Bumin, Tülin, 2010, Hegel, Bilinç Problemi, Köle-Efendi Diyalektiği, Praksis Felsefesi, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul
- Bunuel, Luis, 1959, Nazarin
- Callinicos, Alex, 2009, Tarih Yapmak, Toplum Kuramında Etkinlik, Yapı ve Değişim, Çev.: Mermin Saatçioğlu, Doruk Yayıncılık, İstanbul
- Campbell, Donald T., Wikipedia
- Carr, Wildon H., 2016, Benedetto Croce Felsefesi, Sanat ve Tarih Sorunu, Çev.: Nesrin Atasoy Ertürk, Değişim Yayınları, İstanbul
- Cesur Yeni Dünya'nın yazarı Aldous Huxley diktatörlük distopyasını anlatıyor, Çev.: İlker Kocael, 2018, Youtube

- Cevizci, Ahmet, 2011, Felsefe Tarihi, Say Yayınları, İstanbul
- Chaplin, Charles, 1936, Modern Times
- Cibran, Halil, 2016, Ermiş, Çev.: A. Erkin Köylügil, Olympia Yayınları, İstanbul
- Coelho, Paulo, 2019, Simyacı, Çev.: Özdemir İnce, Can Yayınları, İstanbul
- Coen, Joel, 1991, Barton Fink
- Colson, Daniel, 2011, Proudhon'dan Deleuze'e Anarşist Felsefe Sözlüğü, Çev.: Işık Ergüden, Versus Kitap, İstanbul
- Comte Sponville, Andre, 2004, Büyük Erdemler Risalesi, Çev.: Işık Ergüden, Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul
- Çubukçu, Aydın, 2011, Mantık ve Diyalektik, Evrensel Basım Yayın, İstanbul
- Darwin, Charles, 2002, İnsanın Türeyişi, Çev.: Öner Ünalın, Onur Yayınları, Ankara
- De Koninck, Thomas, 2003, Yeni Cehalet ve Kültür Problemi, Çev.: İnci Malak Uysal, Epos Yayınları, Ankara
- Deleuze, Gilles, 1987, Yaratıcı Eylem Nedir?, Çev.: Ümid Gurbatov, İlker Kocael, Youtube
- Doering, Detmar, 1999, İslam, Sivil Toplum ve Piyasa Ekonomisi, Ed.: Ömer Demir, Liberte Yayınları, Ankara
- Eagleton, Terry, 1996, İdeoloji, Çev.: Muttalip Özcan, Ayrıntı Yayınları, İstanbul
- Eliacık, R. İhsan, 2012, Adalet Devleti, İnşa Yayınları, İstanbul
- Eliacık, R. İhsan, 2014, Çağa İz Bırakan Önderler, Muhammed İkbal, İlke Yayıncılık, İstanbul
- Feyerabend, Paul, 2014, Yönteme Karşı, Çev.: Ertuğrul Başer, Ayrıntı Yayınları, İstanbul
- Foucault, Michel, 1984, Özne ve İktidar, Çev.: Işık Ergüden, Osman Akınbay, Ayrıntı Yayınları, İstanbul
- Foucault, Michel, 2000, Psikoloji ve Ruhsal Hastalık, Çev.: Muh-sin Hesapçıoğlu, Birey Yayınları, İstanbul
- Fromm, Eric, İnsandaki Yıkıcılığın Kökenleri, I.Cilt, Çev.: Şükrü Alpagut, Payel Yayınları

- Fukuyama, Francis, 2014, Tarihın Sonu ve Son İnsan, Çev.: Zülfü Dicleli, Profil Yayıncılık, İstanbul
- Genovese, Paolo, 2017, The Place
- Godard, Jean-Luc, 2014, Adieu Au Language/Dile Veda
- Gombrich, Ernst Hans, 2014, Sanatın Öyküsü, Çev.: Erol Erduran, Ömer Erduran, Remzi Kitabevi, İstanbul
- Gribbin, John, 2012, Çoklu Evrenler, Kuantum Fiziğinin Evrenleri (Çev.: Emin Karabal), Alfa Bilim Yayınları, İstanbul
- Guerra, Ciro, 2015, El Abraso de la Serpiente/Yılanın Kucağında
- Guillen, Michael, 2013, Dünyayı Değıştiren Beş Denklem, Matematikğin Gücü ve Şiirselliğı, Çev.: Gürsel Tanrıöver, TÜBİTAK Yayınları, Ankara
- Habermas, Jürgen, 2012, Öteki Olmak ve Ötekiyle Yaşamak, Siyaset Kuramı Yazıları, Çev.: İlknur Ata, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul
- Habermas, Jürgen, 2011, Sosyal Bilimlerin Mantığı Üzerine, Çev.: Mustafa Tüzel, Kabalcı Yayınevi, İstanbul
- Hackford, Taylor, 1997, Devil's Advocate-Şeytanın Avukatı
- Harman, Chris, 2010, Halkların Dünya Tarihi, Taş Çağından Yeni Bin yıla, Çeviren: Uygur Kocabaşoğlu, Yordam Kitap, İstanbul
- Hawes, James, 2019, Black Mirror, 5. Sezon, 2. Bölüm
- Hegel, G. W. F., 2014, Tarihte Akıl, Çev.: Önay Sözer, Kabalcı Yayınları, İstanbul
- Heidegger, Martin, 2003, Metafizik Nedir? Çev.: Mazhar İpşiroğlu, S. Kemal Yetkin, Kaknüs Yayınları, İstanbul
- Hessel, Stéphane, 2011, Kayıtsız Kalmayın Mücadeleye Katılın, Çev.: İsmail Yerguz, Cumhuriyet Kitapları, İstanbul
- Hessel, Stéphane., Morin, Edgar, 2012, Umut Yolu, Çev.: İsmail Yerguz, Say Yayınları, İstanbul
- Horkheimer, Max, 2013, Akıl Tutulması, Çev.: Orhan Koçak, Metis Yayınları, İstanbul
- Huxley, Aldous, 1958 yılında verdiğı bir röportajdan, Çev.: İlker Kocael, 2018, Youtube
- Illich, Ivan, 1972, Okulsuz Toplum, Çev.: Murat Erşen, Youtube

- Ionesco, Eugène, 1973, France Inter Radyosundaki Konuşmasından, Youtube
- İbni Haldun, 1977, Mukaddime I. Cilt, Çev.: Turan Dursun, Onur Yayınları, Ankara
- Jalée, Pierre, 1995, Kapitalizm Nasıl İşler, Çev.: Süreyya Ersoy, Belge Yayınları, İstanbul
- Jong, Jonathan, 2016, Coventry Üniversitesi, BBC'den Radikal Gazetesi
- Kant, Immanuel, 1960, Ebedi Barış Üzerine Felsefi Deneme, Çev.: Yavuz Abadan, Seha L. Meray, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara
- Kaplan, İsmail, 1999, Türkiye'de Eğitim İdeolojisi ve Siyasal Toplumsallaşma Üzerindeki Etkisi, İletişim Yayınları, İstanbul
- Karaçay, Bahri, 2012, Yaşamın Sırrı DNA, TÜBİTAK Yayınları, Ankara
- Karatani, Kojin, 2008, Transkritik, Kant ve Marx Üzerine, Çev.: Erkal Ünal, Metis Yayınları, İstanbul
- Karl Popper, 2018, Marksizm ve Bilim Felsefesi Üzerine Konuşuyor, Çev.: Gülen Kırnalı, Youtube
- Kierkegaard, Søren, 2006, Kaygı Kavramı, Çev.: Türker Armaner, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul
- Kojeve, Alexandre, 2001, Hegel Felsefesine Giriş, Çev.: Selahattin Hilav, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul
- Kulidzhanov, Lev, 1970, Suç ve Ceza
- Lennon, John, İmagine
- Linklater, Richard, 2017, Last Flag Flying/Dalgalandıran Son Bayrak
- Louhimise, Aku, 2005, Buz Diyarı
- Machiavelli, Niccolo, 1955, Hükümdar, Çev.: Yusuf Adil Egeli, Ankara
- Majewsky, Lech, 2011, The Mill And The Cross
- Makhmalbaf, Samira, 2000, Takhte Reş/Siyah Tahta
- Malick, Terrence, 1998, İnce Kırmızı Hat
- Malick, Terrence, 2011, Hayat Ağacı

- Mckay, Adam, 2015, Büyük Açık
- Merter, Mustafa, 2014, Psikolojinin Üçüncü Boyutu, Nefs Psikolojisi ve Rüyaların Dili, Kaknüs Yayınları, İstanbul
- Montaigne, 2011, Denemeler, Çev.: Sabahattin Eyüboğlu, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul
- Nietzsche, Friedrich, 2010, Böyle Buyurdu Zerdüş, Zerdüş Çev.: Korkut Ata, İlgi Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul
- Nursi, Bediüzzaman Said, 2014, Lemalar, Yayına Hazırlayanlar: A. Kayıhan, İ. Atılgan, Ufuk Yayınları, İstanbul
- Nursi, Bediüzzaman Said, 1990, Hutbe-i Şamiye, Envar Neşriyat, İstanbul
- Nursi, Bediüzzaman Said, 1958, İşârât-ül İcaz, Mütercimi: Abdulmecid Nursi, Envar Neşriyat, İstanbul
- Olmi, Ermanno, 2014, Torneranno i Prati/Her Yer Yeniden Yeşerecek
- Orleao, Susan, Kaufman, Charlie, 2002, Adaptation
- Osborne, Mark, 2015, Küçük Prens, Eser: Antoine de Saint-Exupery
- Öcalan, Abdullah, 2003, Özgür İnsan Savunması, PDF
- Östlund, Ruben, 2017, The Square/Kare
- Özlem, Doğan, 2004, Tarih Felsefesi, İnkılap Kitabevi, İstanbul
- Pakula, J. Alan, 1982, Sophie'nin Seçimi
- Pareto, Vilfredo, 2013, Seçkinlerin Yükselişi ve Düşüşü, Kuramsal Bir Sosyoloji Uygulaması, Çev.: Merve Zeynep Doğan, Doğu Batı Yayınları, İstanbul
- Pasolini, Pier Paolo, 1964, Aziz Matyas'a Göre İncil
- Pasolini, Pier Paolo, 1991, Fildişi Kulenin Dışında, Çev.: Filiz Özdem, Belge Yayınları, İstanbul
- Phillips, Todd, 2019, Joker
- Pollack, Sydney, 1993, The Firm/Şirket
- Proudhon, Pierre-Joseph, 2010, Mülkiyet Nedir?, Çev.: Devrim Çetinkasap, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul

- Quay, Stephen and Timothy, 1996, İnstitute Benjamente or This Dream People Call Human Life
- Radford, Michael, 1984, Nineteen Eighty Four
- Redford, Robert, 2007, Arslan'ı Kuzulara
- Reich, Wilhelm, 2011, Dinle Küçük Adam, Çev.: Selma Koçak, Doruk Yayıncılık, İstanbul
- Reynolds, Emer, 2017, The Farthest
- Ridley, Matt, 2007, Erdemin Kökenleri, Çev.: Erhun Yücesoy, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul
- Rousseau, Jean-Jacques, 2006, Toplum Sözleşmesi, Çev.: Vedat Günyol, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul
- Russell, Bertrand, 1995, Sorgulayan Denemeler, Çev.: Nermin Arık, TÜBİTAK Yayınları, Ankara
- Schaffner, Franklin J. 1973, Papillon
- Schmitt, Carl, 2005, Siyasi İlahiyat, Egemenlik Kuramı Üzerine Dört Bölüm, Çev.: Emre Zeybekoğlu, Dost Kitabevi Yayınları, Ankara
- Schnabel, Julian, 2018, At Eternity's Gate/Sonsuzluğun Kapısında
- Spinoza, Baruch, 2008, Tractatus Theologico-Politicus ya da Tanrıbilimsel Politik İnceleme, Çev.: Betül Ertuğrul, Biblos Yayınları, İstanbul
- Şeriatî, Ali, 2013, Bilinç ve Eşkleştirme, Çev.: Murat Demirkol, FECR Yayınları, Ankara
- Şeriatî, Ali, 2015, İnsanın Dört Zindanı, Çev.: Hüseyin Hatemî, İşaret Yayınları, İstanbul
- Tarih Felsefesi Seçme Metinler, Herder, Kant, Fichte, Schelling, Hegel, Schopenhauer, Haz.: Doğan Özlem, Güçlü Ateşoğlu, 2017, Doğu Batı Yayınları, Ankara
- Tarkovsky, Andrei, 1975, Zerkalo/Ayna
- Tarkovsky, Andrei, 1979, Stalker/İz Sürücü
- Tarkovsky, Andrei, 1982, "Zamandan Yapılmış Mozaik: Sinema" Konferansı, Roma, Youtube

- Tarkovski, Andrey, 2011, Zaman İçinde Zaman, Günlükler 1970-1986, Çev.: Seda Kervanoğlu, Agora Kitaplığı, İstanbul
- Tarkovski, Andrey, 2017, Mühürlenmiş Zaman, Çev.: Mazlum Beyhan, Agora Kitaplığı, İstanbul
- Tarr, Bela, 1994, Satantango/ Şeytanın Tangosu
- Tocqueville, Alexis, 1962, Amerika'da Demokrasi, Çev.: Taner Timur, Türk Siyasal İlimler Derneği Yayınları, Yenilik Basımevi, İstanbul
- Toynbee, Arnold J., 2016, Uygarlık Yargılanıyor, Çev.: Nurer Uğurlu, Örgün Yayınevi, İstanbul
- Turani, Adnan, 2014, Dünya Sanat Tarihi, Remzi Kitabevi, İstanbul
- Villeneuve, Denis, 2016, Arrival/Geliş
- Wajda, Andrzej, 2016, Powidoki/Ardıl Görüntü
- Weir, Peter, 1989, Ölü Ozanlar Derneği
- Welles, Orson, 1941, Yurttaş Kane
- Wenders, Wim, 1987, Der Himmel über Berlin
- Wheatley, Ben, 2015, High-Rise
- Wnendt, David, 2015, Er ist Wieder da
- Zelyüt, Solmaz, 2010, Dört Adalı, Hobbes, Locke, Berkeley, Hume, Doğu Batı Yayınları, Ankara
- Zengin, Aslı, 2011, İktidarın Mahremiyeti, İstanbul'da Hayat Kadınları Seks İşçiliği ve Şiddet, Metis Yayınları, İstanbul
- Zvyagintsev, Andrey, 2014, Leviathan